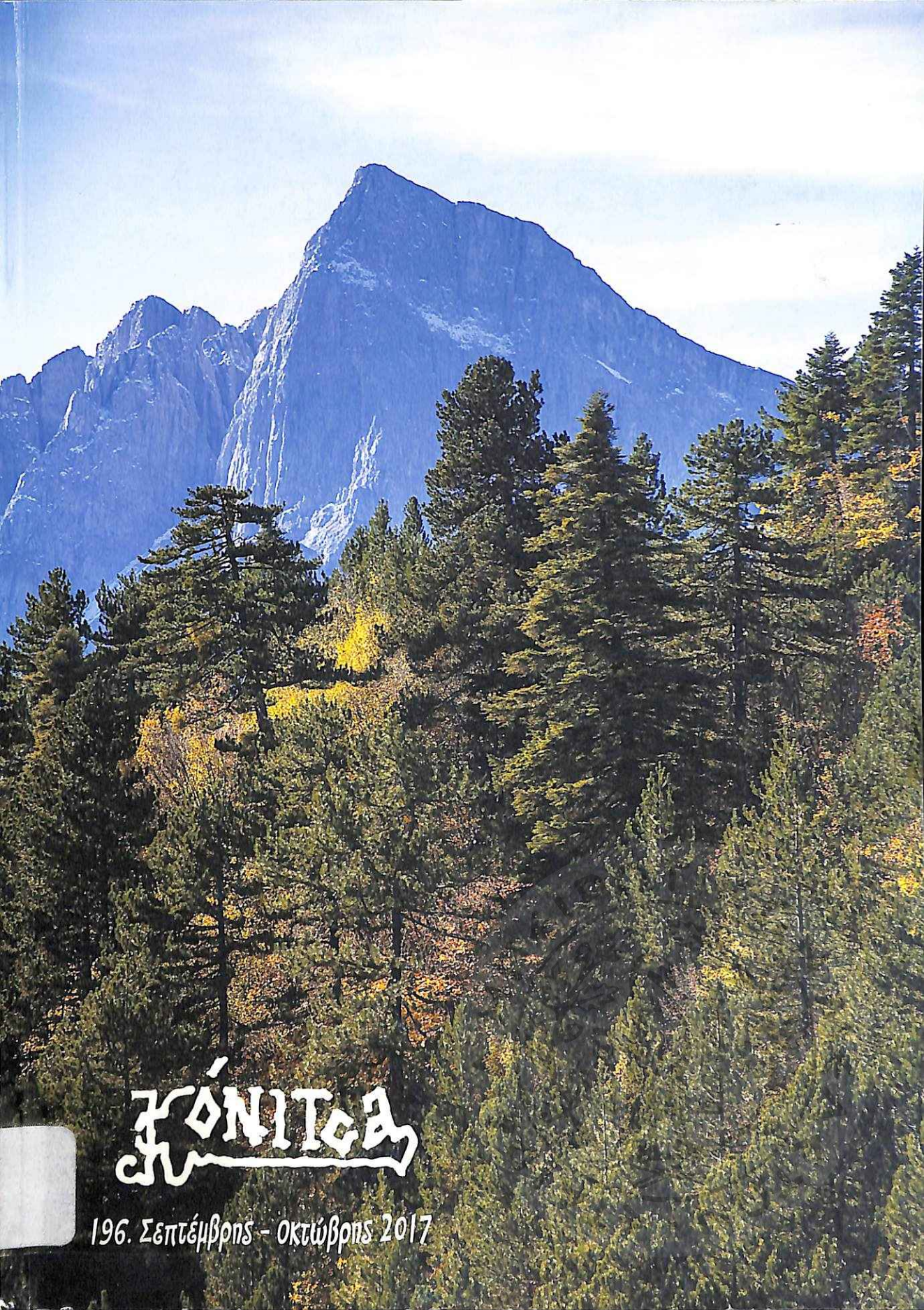
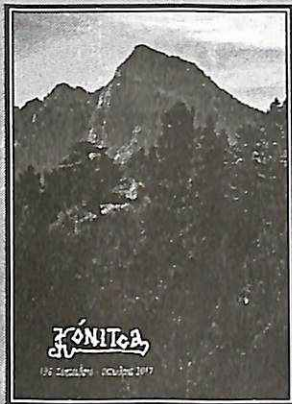

ΚΟΝΙΤΣΑ

196. Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2017

196. Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2017

Φωτ. εξωφ. Π.Σ.Τ.
(Γκαμήλα το Φθινόπωρο)

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού
ΚΟΝΙΤΣΑΣ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979138737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάνγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 15 Ευρώ,

Εξωτερικού 30 Ευρώ ή 40 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο Σ. Τουφίδη

ή
Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 196 Σεπτέμβρης - Οκτώβρης 2017 • Euro 3

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

Σελ.	
289	Μουσείο Οίνου - Αμπέλου στην Κόνιτσα
291	28η Οκτωβρίου, Σ.Τ.
295	Από τον πόλεμο του 1940-41, Σωκ. Οικονόμου
298	Η μνήμη που σώζει Κ. Νάτση, Κ. Νάτση
299	Αναμνήσεις από το 1940, Ν. Αντωνίου
303	Ο ρόλος των γυναικών, Χρ. Ζάννη
305	74 χρόνια από τότε, Ντ. Καραγιάννη
307	Βιβλιοπαρουσίαση, Ι.Τ.
309	Για τα παλιά γεφύρια μας, Χ. Γκούτου
314	Πάμπλιακας και Παράτζιανη, Θ. Ζιώγα
319	Χαίρε και αγάλλου, Η. Ανδρέου
321	Ανταπόκριση, Ειρήνη Κίτσιου
322	Φθινοπωρινή ενδημία, Τ. Κανάτση
323	Χρυσό Φθινόπωρο, Β. Τσάγκα
324	Στο Μοναστήρι του Στομίου, Α. Ευθυρίου
327	Τριάκοντα ημερών αιχμαλωσία, Ν. Βεκιάρη
333	Μιχ. Αναγνωστόπουλος, Ι. Παπαϊωάννου
335	Γεωργ. Καραγιάννης, Κ.Γ.Κ.
341	Εντυπώσεις από γάμο στην Ερσέκα, Δ. Παπαλάμπρου
344	Μνημόσυνο στις όχθες του Αώου, Δ.Χ.
345	Παλαιοσέλλι, Π. Γρέντζιου
346	Τοπωνύμια του Αρμάτοβου, Χρ. Γιαννάκου
349	Υστερόγραφο, Τ. Παπαδημητρίου
351	Το πάθημα του Δημητράκη, Σ. Τουφίδη
353	Έκθεση φωτογραφίας Δ.Τ. Βιβλιοθήκης
355	Από εκδήλωση στη Ζέρμα, Ι. Παπαδημητρίου
357	Εκδρομή-ανάβαση στον Όλυμπο, Γ.Ν.
359	Παιδικές κατασκηνώσεις Πηγής, Σ.Τ.
362	Ανοικτή Επιστολή, Κ.Γ.Κ.
364	Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

ΜΟΥΣΕΙΟ ΟΙΝΟΥ & ΑΜΠΕΛΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Τα εγκαίνια του Μουσείου Οίνου και Αμπέλου της Ηπείρου, που στεγάζεται σε κτήριο του Δήμου κοντά στην είσοδο της πόλης και παλαιότερα λειτουργούσε ως Μορφωτικό Κέντρο Οικοτεχνίας της Αγροτικής Τράπεζας, πραγματοποιήθηκαν την Πέμπτη 7/9/2017 στην Κόνιτσα. Στην εκδήλωση παρευρέθηκε ο Δήμαρχος Κόνιτσας κ. Ανδρέας Παπασπύρου, ο Πρόεδρος της Κ.Ε.Δ.Ε κ. Γεώργιος Πατούλης, Δήμαρχος Αμαρουσίου, η Πρόεδρος Επιτροπής Ορεινών Περιοχών, κ. Αλεξάνδρα - Μαρίνα Σωτηριάδου, Δήμαρχος Παρανεστίου, η Αντιπεριφερειάρχης κ. Νατάσσα Τύρου-Ούζα ως εκπρόσωπος της Περιφέρειας Ηπείρου, ο πρώην Υπουργός Δημοσίας Τάξεως Ε. Οικονόμου, ο Δήμαρχος Αθηναίων Γ. Καμίνης και πολλοί άλλοι Δήμαρχοι από όλη την Ελλάδα, που ήρθαν στην Κόνιτσα συμμετέχοντες στο συνέδριο της Κ.Ε.Δ.Ε. για τους Ορεινούς Δήμους, εκπρόσωποι τοπικών αρχών και πλήθος δημοτών.

Ο Δήμαρχος της Κόνιτσας στον σύντομο χαιρετισμό του αναφέρθηκε σε όλους όσοι κοπίασαν και εργάστηκαν διαχρονικά για την επιτυχή ολοκλήρωση του έργου, καθώς και όλους όσοι συνέβαλαν τα μέγιστα, εκφράζον-

τας την χαρά και την ικανοποίησή του για την υλοποίηση ενός Μουσείου, το οποίο θα αποτελέσει Τεκμήριο Πολιτισμού για όλη την Ήπειρο. Στη συνέχεια, η κα Κιτσάκη Γεωργία (Συντονίστρια του έργου "Wine Net") τόνισε το ρόλο ενός τέτοιου έργου για την ήπια ανάπτυξη του τόπου με τη συμβολή της τοπικής κοινωνίας, ενώ αναφέρθηκε με συντομία στο πρόγραμμα μέσα από το οποίο χρηματοδοτήθηκε η μετατροπή του κτιρίου στο Μουσείο Οίνου και Αμπέλου της Ηπείρου, καθώς και η οργάνωση της μόνιμης έκθεσής του. Όπως αναφέρθηκε, πρόκειται για το έργο με τίτλο «Διασυνοριακό Δίκτυο προβολής και προώθησης Αμπελοοινικών προϊόντων» με ακρωνύμιο "Wine net", που υλοποιήθηκε και στο πλαίσιο του προγράμματος «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία Ελλάδα-Ιταλία 2007-2013».

Μετά την τελετή των εγκαινίων και τον αγιασμό, ακολούθησε ξενάγηση από την μουσειολόγο κα Κυριακή Ουδατζή, καθώς και μουσικό πρόγραμμα στον κήπο του Μουσείου. Επιπλέον, έγινε γευσισγνωσία στο κελάρι του Μουσείου, όπου είχαν εκθέσει τα προϊόντα οι οινοπαραγωγοί Κτήμα Γκλίναβος Α.Ε., Ζοίνος Winery Zitsa, Κατώγι Αβέρωφ και «Ηπειρωτικό Κελάρι» Οικογένεια Βαϊμάκη-Δήμου Αικατερίνη.

Στο Μουσείο Οίνου και Αμπέλου της Ηπείρου δίνεται η ευκαιρία στον επισκέπτη να ταξιδέψει στο παρελθόν, να ανακαλύψει την παραδοσιακή τεχνολογία της καλλιέργειας της αμπέλου και της παραγωγής του οίνου μέσα από αντιπροσωπευτικά εκθέματα και οπτικοακουστικό υλικό. Η μουσειακή εμπει-

289

Δωρεά

Ημερομ.

Αριθμ.

ΕΙΣΔΟΤΕΣ

17-11-2017

24634

ρία συμπληρώνεται στο υπόγειο κελάρι του Μουσείου, που αποτελεί χώρο γευσιγνωσίας, αφού εκεί παραγωγοί της Ηπείρου θα έχουν τη δυνατότητα να εκθέτουν τα προϊόντα τους.

Στόχος της λειτουργίας του μουσείου είναι η ανάδειξη της οινικής κληρονομιάς του τόπου μας καθώς και η άμεση μύηση της νέας

γενιάς σ' αυτή, μέσω επισκέψεων και της υλοποίησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων σχετιζόμενων με τον οινικό πλούτο μας. Προς την κατεύθυνση αυτή σημαντικό ρόλο παίζει και η αξιοποίηση του αμπελώνα δύο στρεμμάτων, που καλλιεργείται πλησίον του Μουσείου.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Η Μικτή Χορωδία του Δήμου Κόνιτσας στα Φάρσαλα

Η Μικτή Χορωδία του Δήμου Κόνιτσας συμμετείχε στις 17/09/ 2017 στο 16ο Χορωδιακό Φεστιβάλ στα Φάρσαλα με αφορμή την 12η γιορτή χαλβά, που διοργάνωσε με με-

τη διεύθυνση του μαέστρου Γιάννη Γαλίτη. Στο Φεστιβάλ εμφανίστηκαν οι εξής πέντε χορωδίες, οι οποίες απέσπασαν άριστες κριτικές:

Η Παιδική Δημοτική Χορωδία Φαρσάλων, η Μικτή Χορωδία Δήμου Κόνιτσας, η Ανδρική χορωδία Πολιτιστικού Συλλόγου Αταλάντης, η Μικτή χορωδία Δημοτικού Οργανισμού Θήβας και η Δημοτική Χορωδία Φαρσάλων. Υπέροχες μελωδίες ενθουσίασαν το

γάλη επιτυχία ο Δήμος Φαρσάλων και Δημοτική Χορωδία Φαρσάλων από 15/09/2017-17/09/2017 και αποτελεί θεσμό για την περιοχή τα τελευταία δώδεκα χρόνια. Η χορωδία συνοδευόμενη από τον Δήμαρχο Κόνιτσας κ. Ανδρέα Παπασπύρου, καθώς και από τον Πρόεδρο της Κοινωφελούς Επιχείρησης του Δήμου Κόνιτσας, κ. Αθανάσιο Λάκκα, ερμήνευσε διαχρονικά κομμάτια Ελλήνων συνθετών υπό

κοινό, που τους καταχειροκρότησε στην κατάμεστη Πλατεία Δημαρχείου Φαρσάλων.

28η Οκτωβρίου

Από την παραμονή άρχισαν οι εκδηλώσεις για τη μεγάλη Επέτειο. Η πόλη σημαιοστολίστηκε, στα Σχολεία έγιναν οι σχετικές ομιλίες, κατάθεση στεφάνων και επιμνημόσυνη δέηση στο Μουσωλείο πεσόντων 1940 στον Αγ. Αθανάσιο.

- Στις 12.30 μ.μ. επιμνημόσυνη δέηση στο Ελεύθερο (Λόφος εφ. Ανθ/γού Παύλου Παυλίδη και δεξίωση στο καφενείο του χωριού.

- Στις 6 μ.μ. εγκαίνια έκθεσης φωτογραφίας «Η πόλη μου σε άσπρο και μαύρο» του φωτογράφου Λάμπρου Ράπτη στη Δημόσια Βιβλιοθήκη.

- Στις 8 μ.μ. ομιλία από τον Πρόεδρο της ΚΕΔΚ κ. Αθ. Λάκκα με θέμα τη μάχη της Πίνδου-Πρωταγωνιστές της μεγάλης νίκης και η σημασία του οχι δια μέσου των αιώνων».

Μετά την κατατοπιστική ομιλία του κ. Λάκκα, ακούστηκαν επετειακά τραγούδια από μαθητές του Μουσικού Σχολείου, από τη Μικτή Χορωδία ενηλίκων και τη φιλαρμονική «Ελευθ. Χ. Παγγές».

- Το πρωί της 28ης έγινε η καθιερωμένη Δοξολογία στον Ι. Ναό του Αγ. Κοσμά και επιμνημόσυνη δέηση στο μνημείο Ηρώων (προαύλιο Δημαρχείου) με κατάθεση στεφάνων από το Δήμαρχο και τις Αρχές.

Στις 11 εκφωνήθηκε ο πανηγυρικός της ημέρας από τη φιλόλογο Γιάννα Νίκου με θέμα:

«Το άσβεστο ΟΧΙ των Ελλήνων».

Ακολούθησε μικρή δεξίωση στον προθάλαμο του Δημ. Μεγάρου και στις 11.30 η παρέλαση στρατιωτικού τμήματος μόνο γιατί λόγω της βροχής, δεν παρήλασαν οι μαθητές των Σχολείων.

Δίπλα από την εξέδρα των επισήμων, φέτος για πρώτη φορά έκανε την εμφάνιση και ο βουλευτής της «Χρυσής Αυγής».

Μετά την παρέλαση και τη μικρή δεξίωση στη Στρατ. Λέσχη, οι μαθητές των Σχολείων με τον χοροδιδάσκαλο Γιάννη Κατσιλή παρουσίασαν ένα χορευτικό πρόγραμμα με παραδοσιακά τραγούδια στην αίθουσα του Δημαρχείου αντί της πλατείας λόγω βροχής.

Οι εκδηλώσεις έκλεισαν με ένα εξαιρετικό πρόγραμμα των μαθητών Γυμνασίου Λυκείου στην αίθουσα τελετών του Λυκείου. Τίτλος: «Ο άνθρωπος στη δίνη του πολέμου».

Τα δρώμενα

Σκηνή 1: Ψηλά τα χέρια Χίτλερ (Συμμετοχή μαθητών: Ευθ. Καβελίδου - Σταυρούλα Καρακατσάνη - Κισάτη Ολυμπία, Αλεξάνδρα Νάμπη).

Καλησπέρα σας κ. δικτάτορα (Φρύνη Νικολάου).

Σκηνή 2: Οι θύμψες του αλβανικού μετώπου (Παναγ. Κατής - Ελευθ. Καλτσούνη - Σοφ. Μπουκούμπη - Έφη Γεωργίου - Φωτογράφος: Κων/να Τζιάλλα).

Σκηνή 3: Γράμμα από το μέτωπο

(Ευθ. Καβελίδου).

Σκηνή 4: Οι Γερμανοί στην Αθήνα - Οι εκτελέσεις (Χαρισία Σταύρου - Νικολέτα Στράτου - Παρασκευή Σγούρου - Ουρανία Μίσσιου - Ελ. Καλτσούνη - Εύα Νικολάου Παρασκευή Μπρούμα - Δέσποινα Σβάρνα).

Σκηνή 5: Η Αντίσταση - Οι Σαλταδόροι (Παρ. Σγούρου - Κων/νιά Τζιάλλα - Αριστέα Μπόμπη - Δήμητρα Μποζίκη - Ουρ. Μίσσιου - Μαρία Μάιπα).

Σκηνή 6: Εθν. Αντίσταση - Γοργοπόταμος

(Νικολέτα Στράτου - Δημ. Μποζίκη)

Σκηνή 7: Η απελευθέρωση

(Όλοι οι μαθητές - απαγγελία: Εύα Νικολάου) Η εκδήλωση έληξε με τον Εθν. Ύμνο.

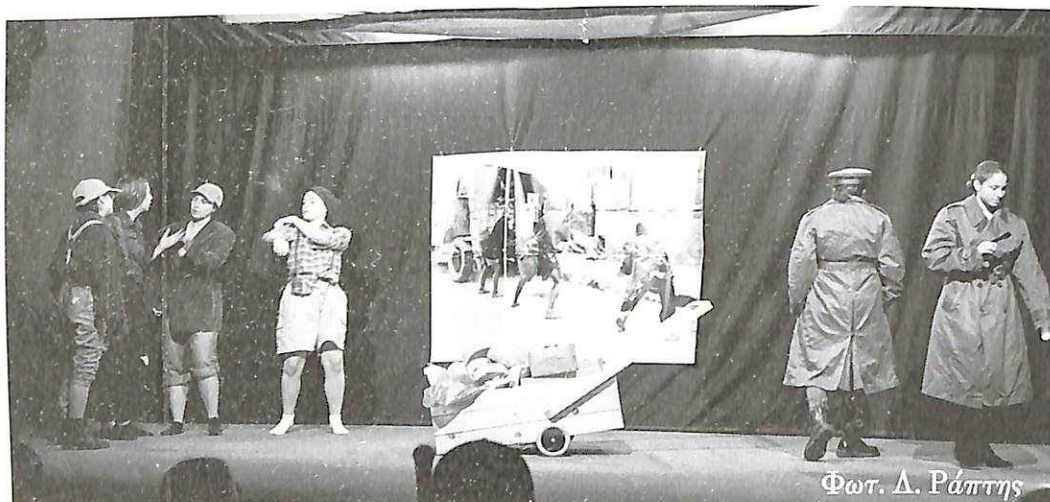
Τα παιδιά επιβραβεύτηκαν, για τις προσπάθειές τους από το ακροατήριο με τα ζωηρά χειροκροτήματα καθώς και από τα θερμά συγχαρητήρια του Δν.

μάρχου κ. Παπασπύρου και του σεβ. Μητροπολίτη Ανδρέα.

Με τη σειρά μας κι εμείς συγχαίρουμε τα παιδιά τη Λυκειάρχη κ. Ειρήνη Γιαννίτση και τις καθηγήτριες: Ελευθ. Σκαλιστή - Ειρήνη Φράγκου που κοπιάσαν για τη διδασκαλία - σκηνοθεσία ώστε να παρουσιάσουν μια εκδήλωση με ενδιαφέρον για τη φοβερή εκείνη εποχή που πέρασε η πατρίδα μας. Γιατί το ΟΧΙ του 1940 δεν τελείωσε στην Πίνδο και στη Γκραμπάλα, αλλά συνεχίστηκε, στην ανυπότακτη Κρήτη με την εκμηδένιση των επίλεκτων αλεξιπτωτιστών του Χίτλερ, το κατέβασμα της γερμανικής σημαίας από την ακρόπολη με το Γλέζο και το Σάντα καθώς και με την πανεθνική, μεγαλειώδη και αθάνατη Εθν. Αντίσταση που συνετέλεσε κι αυτή, μαζί με τους συμμάχους, στη νίκη κατά του φασιστικού-ναζιστικού θηρίου.

Σ.Τ.

Από τις εκδηλώσεις στο Λύκειο

Φωτ. Α. Ράπτης

Φωτ. Α. Ράπτης

Φωτ. Α. Ράπτης

28/10/2017

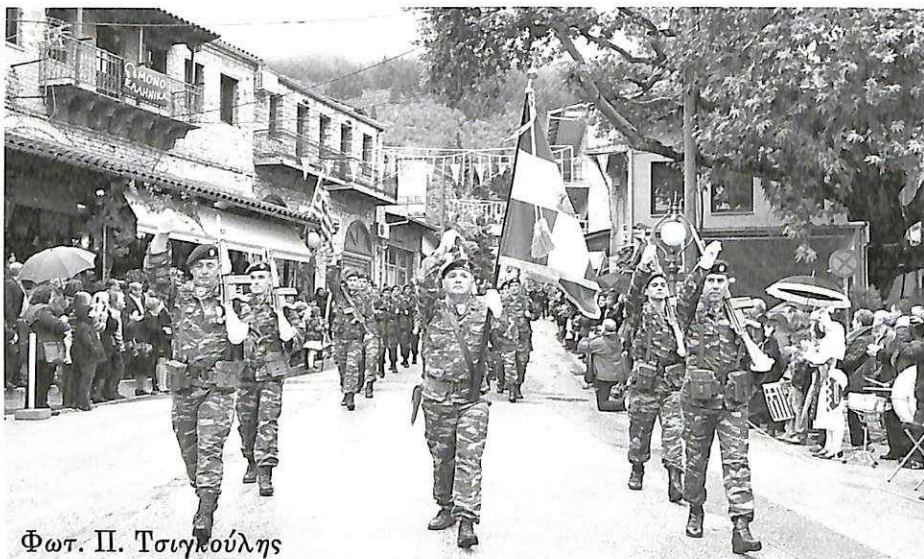
Φωτ. Π. Τσιγκούλης

Φωτ. Π. Τσιγκούλης

Φωτ. Π. Τσιγκούλης

Φωτ. Π. Τσιγκούλης

ΕΠΙΚΑΙΡΟ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1940-1941

Έχουν περάσει από τότε 77 ολόκληρα χρόνια. Όσα όμως κι αν περάσουν ποτέ, μα ποτέ δεν ξεχνιέται η ηρωική εκείνη εποχή με τις μεγάλες και ηρωικές μάχες του ελληνισμού.

Είναι ο πόλεμος του 1940-1941.

Σήμερα πολλοί λίγοι ηρωικοί πολεμιστές ζουν ακόμη. Γέροντες. Ζουν με την ανάμνηση της ηρωικής εκείνης εποχής.

Ζουν με τις αναμνήσεις των Νικών πάνω στην Πίνδο, που τα Ελληνικά όπλα δοξάστηκαν και νίκησαν τον επίβουλο φασιστικό εισβολέα, που ήθελε να υποτάξει τη χώρα μας.

Ο Ελληνικός όμως Στρατός μας, οι παππούδες μας και οι πατεράδες μας με ακράτητο ενθουσιασμό εδώ πάνω στα κακοτράχαλα βουνά μας, οι φαντάροι μας ανέταξαν ηρωική αντίσταση. Έτσι, το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1940 η χώρα μας δέχτηκε την Ιταλική ιαμή φασιστική επίθεση κι αντιστάθηκε γενναία, εδώ στην Ήπειρό μας με Διοικητή της VIII Μεραρχίας μας Χ. Κασιμήτρο με το σύνθημα "δεν θα περάσουν"!

Από τρία σημεία, οι Ιταλοί χτύπησαν την Ελλάδα μας. Το ένα από Κακαβιά-Καλπάκι, κεντρικός άξονας της επίθεσης, τ' άλλο από Γληκάτι-Βούρμπιανη-Λεσκοβίκι, γέφυρα Μέρτζιανης, Κόνιτσα-Πίνδος-Αώος ποταμός και το τρίτο από την πλευρά Φιλιατών Παραμυθιάς και βρέθη-

κε η Ήπειρός μας, στο επίκεντρο του Ελληνοϊταλικού πολέμου και υπέστη, όλες τις συνέπειες του φοβερού πολέμου.

Παντού ακούγονταν το: ΠΟΛΕΜΟΣ! ΠΟΛΕΜΟΣ! Δεν θα περάσουν. Θα τους νικήσουμε! Συγκεντρώσεις, συλλαλητήρια, φωνές στις πόλεις και στα χωριά. Οι καμπάνες χτυπούν συνέχεια, αυτό είναι το μόνο που μικρός τότε δεν το ξεχνώ. Μετά το γνωστό Διάγγελμα του τότε Πρωθυπουργού που κατέληγε... «Αγωνισθήτε δια την πατρίδα, τας γυναίκας, τα παιδιά σας και τας ιεράς μας παραδόσεις. Νυν υπέρ πάντων ο Αγών» και "Θα νικήσωμεν".

Αλλά δια τους «Έλληνας υπέρ την Νίκη η Δόξα». Μετά την γενική επιστράτευση, οι φαντάροι μας ξεκινούν για το μέτωπο με το "χαμόγελο στα χείλη". Κατά τις μεσημβρινές ώρες το Γ.Ε.Σ. εξέδωσε το πρώτο πολεμικό ανακοινωθέν αναγγέλλοντας απλώς την έναρξη του πολέμου, είχε ως εξής.

«Αι Ιταλικαί στρατιωτικαί δυνάμεις προσβάλλουν από της 5:30' σήμερον τα ημέτερα τμήματα της Ελληνοαλβανικής μεθορίου. Αι ημέτεραι δυνάμεις αμύνονται του πατρίου εδάφους». Σαν κείμενο επέρασε στην ιστορία. Εδώ πάνω βροντούσε το κανόνι...

Εδώ στην Πίνδο: Στο φοβερό αυτό βουνό, ο πόλεμος ήταν ακόμη πιο φοβερός. Πίνδος γεμάτη κορυφές που

φτάνουν τα σύννεφα, γεμάτη δάση πυκνά, που απλώνεται από το Σμόλικα μέχρι το Γράμμο. Βαθιές χαράδρες, φαράγγια απάτητα γκρεμούς απότομους. Ανάμεσα σ' αυτά κυλούν ορμητικά ο Σαραντάπορος και παρακάτω ο Αώος.

Από εδώ ήθελαν να περάσουν οι Ιταλοί, να συντρίψουν τ' απόσπασμα του Δαβάκη της Πίνδου, να κινηθούν νοτιοδυτικά και να πλαγιοκοπήσουν την VIII Μεραρχία μέσω του Μετσόβου και να φθάσουν στα Γιάννενα.

Απ' εδώ τα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου μια επίλεκτη Ιταλική Μεραρχία, η 3η Αλπινιστών "Τζούλια" μια πραγματικά επίλεκτη μονάδα, με άνδρες, που ήταν εκπαιδευμένοι στον ορεινό αγώνα με άφθονα μέσα, με διοικητή τον υποστράτηγο Τζιρότι, επιτέθηκε στ' Απόσπασμα Δαβάκη και προχώρησε αρκετά. Οι μαχητές αμύνονται ηρωικά, αλλά πάνω στο ύψωμα Προφήτη Ηλία της Φούρκας, τραυματίζεται ο Δαβάκης. Τη Διοίκηση αναλαμβάνει ο στρατηγός Βραχνός και διέταξε τη Μεραρχία Ιππικού που κινήθηκε ταχέως και η ταξιαρχία Ιππικού με τον δικό μας Βουρμπιανίτη συνταγματάρχη Σ. Δημάρατο, τους κατατρόπωσε. Μάχες ηρωικές και δύσκολες στα κακοτράχαλα βουνά και τα φαράγγια. Το όνειρο της Τζούλια δεν πραγματοποιήθηκε. Επίθεση και αντεπίθεση. Το ιππικό μας στις δόξες του. Πιο κάτω στο ύψωμα της Τσούκας, γίνεται φοβερή Μάχη. Το ύψωμα υποστηρίζει ο υπολοχαγός Αλέ-

ξανδρος Διάκος από τη Χάλκη Δωδεκανήσου. Πολεμάει γενναία. Η πολεμική ιαχή, "Αέρα", ακούγεται στα παγωμένα βουνά. Κατάληψη ανακατάληψη, αλλά στο τέλος ένα ιταλικό πολυβόλο τον θερίζει. Δίπλα του πέφτει και ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Ντάσκας και 4 στρατιώτες. Ήταν οι πρώτοι Έλληνες αξιωματικοί (Διάκος-Ντάσκας) του στρατού που σκοτώθηκαν το 1940. Εδώ στην Πίνδο η κατάσταση είναι κρίσιμη. Έρχεται και ο φοβερός χειμώνας κρύο, βροχή-χιόνι. Ο επισπισμός και ο ανεφοδιασμός, γίνεται με δυσκολία. Τότε, όλοι λοιπόν, μπαίνουν στον αγώνα. Νέοι, γέροι, παιδιά και προπαντός οι γυναίκες. Οι ορεσίβιες αυτές γυναίκες ζαλωμένες ανεβαίνουν στις ραχούλες και στα φαράγγια, μεταφέροντες πολεμοφόδια, τρόφιμα και τραυματισμένους φαντάρους. Όλος ο κόσμος τις θαυμάζει σαν τις άλλοτε ηρωικές Σουλιώτισσες.

Γίνεται το θαύμα. Οι Αλπινιστές τα χάνουν, υποχωρούν, παραδίδονται, κατατρεμένοι. Ηττημένοι. Εκατοντάδες σκοτωμένοι και αιχμαλωτισμένοι.

Μπροστά στην ορμή των φαντάρων μας, σηκώνουν τα χέρια και φωνάζουν "BONO GRAICO".

Ο τρομερός Τζιρότι απογοιτεύεται, απελπίζεται. Τον αποστρατεύουν. Αργότερα πεθαίνει από μελαγχολία.

Τι ήθελαν να κάνουν εδώ στην Πίνδο; Μετάνιωσαν και πλήρωσαν ακριβά την κομπορρημοσύνη του Μουσολίνι και τον μεγαλοϊδεατισμό του.

Καταισχυμένοι και ηττημένοι παίρνουν το δρόμο της επιστροφής, οι δε στρατιώτες μας και οι χωρικοί της Πίνδου, εξελίχθηκαν σε ηρωικές φυσιογνωμίες.

Η δόξα και η Νίκη στεφάνωσε τους πολεμιστές της Πίνδου.

Η Πίνδος έγινε ξακουστή. Γράφτηκαν ύμνοι ξακουστοί, τραγούδια και εμβατήρια, που παίζονται στις παρελάσεις ακόμη και σήμερα.

Και ο αγώνας συνεχίζεται. Έπειτα από φοβερές μάχες, στα ύψωμα της Βωβούσας, της Σαμαρίνας, στο Δίστρατο, στ' Άρματα, Πάδες, μέσα στα σπήτσια του Παλιοσελίου, στο Ελεύθερο, κοντεύουν να φθάσουν στην Κόνιτσα. Μετά από σκληρές μάχες στο Πεκλάρι, στις 16η Νοεμβρίου ελευθερώνεται η Κόνιτσα, οι Ιταλοί φεύγουν, παίρνουν πολλούς Κονιτσιώτες, ως ομήρους καίνε σπήτσια και αποθήκες. Συνεχίζεται όμως

η καταδίωξη των Ιταλών πέρα από τα σύνορα, στη Βόρειο Ήπειρό μας, όπου απελευθερώνονται: Η Ερσέκα, η Πρεμετή, η Κορυτσά και άλλες πόλεις. Εντωμεταξύ έρχονται τα χιόνια και τα κρυοπαγήματα των φαντάρων μας.

Περιγράψαμε εν περιλήψει, για τις πρώτες μάχες στην Πίνδο και τις πρώτες νίκες του Στρατού μας.

Βέβαια υπήρξαν και πολλά θύματα και τραυματισμοί. Οι πόλεμοι δυστυχώς, πάντα τάχουν αυτά. Η ιστορία τα έχει καταγράψει όλα αυτά. Ποτέ όμως δεν ξεχνιούνται οι ηρωικοί αυτοί νεκροί, που έπεσαν στα βουνά της Επαρχίας μας. Εδώ πάνω στην Πίνδο.

Τιμή και δόξα σ' όλους τους πεσόντες Αξίζουν κάθε σεβασμό και Ιερή μνήμη!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Βοηθήματα: 1) Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών Α.Ε. 1978 τόμοι ΙΕ. 2) Πορεία Γενναίων Β. Αρχιμανδρίτη 2002 και 3) Η μάχη της Ελλάδος 1940-41.

«Η Μνήμη που σώζει»

Στις 28 Οκτωβρίου του 1940 ακούσαμε το πρώτο κανόνι, που έρριξαν οι φασίστες του Μουσολίνι και ο 2ος παγκόσμιος πόλεμος άρχισε για την Ελλάδα μας.

Η 28η Οκτωβρίου ήταν και τα γενέθλιά μου.

«Μη νομίζεις ότι οι Ιταλοί θα ρίξουν 21 κανονιές για χάρη σου», λέει με ειρωνεία η μάνα μου.

Οι κανονιές έπεφταν βροχή. Σε λίγες μέρες ήρθαν οι Ιταλοί στην αγορά. Οι versallieri με τις αστραφτερές μοτοσυκλές και τις γυαλιστερές μπότες. Ένα τσούρμο μαύρα φτερά κυμάτιζαν στην κορυφή του κράνους.

Οι alpini ντυμένοι στα πράσινα για καμουφλάζ με τις μεγάλες μπέρτες και ένα κομψό καπελλάκι με ένα φτερό. Μαζί τους είχαν και ένα σώμα Αλβανών.

Η μάνα μου έκρυψε στη σοφίτα τις δυο μεγάλες αδελφές μου, τη Φωφώ (Ευφροσύνη) και Μαρίνα (Ευρυδίκη) που τη λέγαμε Βιτίκα, και έβαλε τη σκάλα στο κατώι: «Οι Ιταλοί είναι μπερμπάντηδες», λέει.

Μετά έβαλε τα μεγάλα τσιγκελωτά σίδερα και αμπάρωσε την εξώπορτα, μη μας ξαφνιασουν οι Ιταλοί.

Εγώ και τα δυο μικρότερα αδέρφια μου, ο Τηλέμαχος και ο Χρήστος καθόμαστε με την μάνα μου στην αυλή και μιλούσαμε για τον πόλεμο.

Ξαφνικά ακούμε ένα χτύπο στην εξώπορτα. «Ποιός είναι;» ρωτάει η μάνα μου.

«Εγώ είμαι, ο γείτονας σου ο Τέλης». Η μάνα μου ανοίγει την πόρτα και μπαίνει ο Αριστοτέλης Στολίδης ακολουθούμενος από ένα τσούρμο Αλβανών.

Ο Τέλης ήξερε αλβανικά και έκανε τον «δραγουμάνο»- διερμηνέα.

«Πού είναι ο άντρας σου;» ρωτούν οι Αλβανοί.

«Ο άντρας μου είναι στην αγορά» λέει η μάνα μου.

Για κακή τύχη εκείνη τη στιγμή ανεβαίνει τα σκαλοπάτια ο πατέρας γυρίζοντας στο σπίτι.

Τον αρπάζουν οι Αλβανοί και τον σέρνουν δια της βίας και τον καθίζουν σε μια καρέκλα στην κουζίνα.

«Δώσε μας τις χρυσές λίρες που έχεις», τον διατάζουν.

Ο πατέρας μου, για να κερδίσει χρόνο άρχισε τις ιστορίες. Ναι μεν είχε χρυσές λίρες, αλλά επειδή ήξερε ότι θα ερχόταν πόλεμος, τις εξαργύρωσε και αγόρασε εμπορεύματα για το μαγαζί κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Εγώ και τα αδέρφια μου στεκόμαστε στο πλάι και ακούγαμε. Κρατούσαμε ακόμα και την αναπνοή μας για να μην προσελκύσουμε την προσοχή των Αλβανών. Είχαν τεράστιες αρβύλες.

Βλέπω τη μάνα μου να φεύγει κρυ-

φά από την πίσω πόρτα.

Τρέχει χωρίς φόβο στην Ιταλική αστυνομία την «carabinieri».

Ο σκοπός την σταματά. «Τί θέλετε signora;» Την ρωτάει.

Η μάνα μου απαντά σε άπαιστα Ιταλικά.

«Θέλω να δω τον «marishalo» τον αρχιαστυνόμο λέει η μάνα μου. Του σκοπού του ήρθε ταμπλάς. «Πώς ξέρει αυτή η γυναίκα εδώ στα κατσάβραχα τέλεια ιταλικά;» Θ' αναρωτήθηκε. Την οδηγεί στον διοικητή. «Τί θέλετε signora», ρωτά.

Η μάνα μου έξυπνη και διπλωματού του λέει «Εγώ γεννήθηκα και μεγάλωσα στην Ρώμη. Ξέρω ότι ο Ιταλικός λαός είναι πολιτισμένος. Γιατί αφήνετε τους Αλβανούς να σας τροπιάζουν;»

«Τί συμβαίνει signora», ρωτά ο διοικητής. «Το και το, του λέει η μάνα μου».

Παίρνει μια ντουζίνα καραμπινιέρους και ακολουθεί τη μάνα μου, που θα μπορούσε να ξεπεράσει μαραθωνοδρόμο.

Φτάνουν στο σπίτι την ώρα που οι Αλβανοί ανυπόμονοι γροθοκοπούσαν και κλοτσούσαν τον πατέρα.

Έκλαιγε σιωπηλά γιατί δεν ήθελε να μας τρομάξει με ξεφωνητά.

Οι καραμπινιέροι αρπάζουν τους Αλβανούς και τους δίνουν ένα γερό ξυλοκόπημα. Με μαυρισμένα μάτια και ματωμένες μύτες τους έκαναν παρέλαση μπροστά μας και τους πήγαν κατ' ευθείαν στην φυλακή. Και εμείς τελικά αναπνεύσαμε...

Καλλιρρόη Νάτσον
U.S.A.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ 1940

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Γεννήθηκα στο χωριό Δερβένι που βρίσκεται κοντά στην Κόνιτσα (πάνω από τη γέφυρα Σκορδίνη. Προπολεμικά το χωριό είχε 11 οικογένειες. Ήμασταν 30 παιδιά. Τα έξι στην ίδια ηλικία.

Κάτω από το χωριό ήταν ο δρόμος δίπλα από το Σαραντάπορο, απ' εκεί περνούσαν τ' αυτοκίνητα για τα λουτρά Καβασιλών.

Από το καλοκαίρι του 1940 ακούγαμε από τους μεγάλους ότι θα γίνει πόλεμος.

Βλέπαμε στο δρόμο από Μέρτζιανη προς Λεσκοβίκι να περνάνε φάλαγγες από ιταλικά στρατιωτικά αυτοκίνητα και το Μάν ήρθαν στρατιώτες και έφτιαξαν χαρακώματα.

Στις 28 Οκτωβρίου, μέρα Δευτέρα, ξυπνήσαμε από τα χαράματα γιατί ακούγονταν βολές από τα ιταλικά κανόνια.

Ο δικός μας στρατός που ήταν στο χωριό έφυγε και εμείς άρον άρον μαζευτήκαμε όλοι οι χωριανοί και φύγαμε προς τα Καβάσιλα. Το πρωί περνώντας το Λυ-

κόμορο, είδαμε στην Κόνιτσα να καίγονται οι στρατώνες. Αποχωρώντας ο Στρατός μας έβαλε φωτιά για να μην βρουν τίποτα οι Ιταλοί που θα έρχονταν σε λίγο.

Το βράδυ κοιμηθήκαμε στην Εξοχή και το πρωί μάθαμε ότι οι Ιταλοί ήρθαν στην Κόνιτσα. Γυρίσαμε στα σπίτια μας και για δεκατρείς μέρες δε φάνηκε στο χωριό μας κανένας Ιταλός στρατιώτης, περνούσαν όμως πολλοί Αλβανοί κλέφτες οπλισμένοι που κουβαλούσαν ζώα φορτωμένα με πράγματα από τα χωριά μας. Βλέπαμε να περνάνε από τη γέφυρα Σκορδίλη κοπάδια με γίδια, γελάδια, και ζώα φορτωμένα. Τα δικά μας γελάδια και γίδια τα'κρυψε ο πατέρας μου στο δάσος και δεν μπόρεσαν να τα βρουν, έμενε κι αυτός εκεί να τα προσέχει.

Στις 13 Νοέμβρη ήρθαν στο χωριό μας πολλοί Ιταλοί στρατιώτες και κουβάλησαν πυρομαχικά στην εκκλησία του Αγ. Αθανασίου, άφησαν δυο στρατιώτες να τα φυλάνε και έφυγαν προς τα πάνω.

Στις 15 Νοεμβρίου το μεσημέρι εμφανίστηκε ένας Έλληνας φαντάρος που με ρώτησε αν ήρθαν Ιταλοί στο χωριό. Μόλις του είπα ότι είναι δυο που φυλάνε στην εκκλησία, έφυγε γρήγορα προς τη γέφυρα Σκορδίλη. Αργότερα, αγναντεύοντας απέναντι, προς το αλβανικό, είδα μεγάλη ιταλική δύναμη με φορτωμένα μουλάρια να περνάει τη γέφυρα Σκορδίλη.

Πριν νυχτώσει έπιασαν θέσεις από τις δύο μεριές περιμένοντας να πλησιά-

σουν οι δικοί μας.

Ήταν Παρασκευή 15 Νοεμβρίου. Όταν νύκτωσε ακούσαμε απ' εκεί εκρήξεις και ριπές πολυβόλων, φωνές και σφυρίγματα από τον ελληνικό στρατό που αιφνιδιάστηκε γιατί δεν πρόλαβε να καταλάβει τη γέφυρα πριν από τους Ιταλούς.

Το πρωί είδαμε στο ποτάμι πολλά άλογα σκοτωμένα και ακούγαμε εκρήξεις όλμων στη χαράδρα της Πλάκας, όπου είχαν κρυφτεί όσοι δικοί μας γλίτωσαν από τα πυρά των Ιταλών.

Στις 16 Νοεμβρίου ήρθαν πολλοί Ιταλοί και ταμπουρώθηκαν στα χαρακώματα που είχε φτιάξει ο ελληνικός στρατός το καλοκαίρι. Μας συγκέντρωσαν όλους τους χωριανούς στο σπίτι του Πορφύρη. Πέρασα άυπνος όλη τη νύχτα στο υπόγειο ενώ έξω χαλούσε ο κόσμος από τα ιταλικά πολυβόλα που έριχναν συνέχεια.

Ο πατέρας μου ήταν στο δάσος με τα γίδια. Τον βρήκαν οι Ιταλοί και τον πήραν για το Τεπελένι. Τα γίδια, τα γελάδια και ο σκύλος έμειναν στο δάσος. Με έστειλε η μάνα μου στο σπίτι μας να πάρω λίγο ψωμί, ζάχαρη και τυρί.

Οι Ιταλοί ήταν στα χαρακώματα και μόλις με είδαν, φώναξαν: «βία» προτείνοντας τα όπλα.

Γύρισα με τα τρόφιμα στο σπίτι που ήταν και οι άλλοι. Από το Μπουραζάνι τέσσερα βαριά κανόνια έβαζαν συνέχεια και τα βλήματα περνούσαν από πάνω μας σφυρίζοντας.

Στις 17 Νοέμβρη ήρθε ένας Ιταλός

που ήξερε ελληνικά και μας είπε ότι εδώ θα κρατήσει πολλές μέρες ο πόλεμος, γι' αυτό θα σας πάμε σε πιο ασφαλές μέρος για λίγο.

Βγήκαμε όλο από το σπίτι και πέντε Ιταλοί μας συνόδευαν, μη φύγει κανείς. Στο δρόμο βλέπαμε πολλούς Ιταλούς με φορτωμένα μεταγωγικά και άλλους να ξετυλίγουν σύρμα για τηλέφωνο.

Αυτοί πήγαιναν προς το Δερβένι κι εμείς προς τη Μέρτζιανη, η αδερφή μου Αριστέα με μια βαλίτσα, ο Τάκης επτά χρονών, η Αλεξάνδρα τέσσερα και η μάνα μου που ήταν έγκυος, φορτωμένη τη Θεοδοσία.

Βαδίζαμε με δυσκολία γιατί ο δρόμος ήταν γεμάτος μουλάρια που βάδιζαν σ' αντίθετη κατεύθυνση. Φτάσαμε το βράδυ στη Μέρτζιανη και μας έβαλαν όλους σε φορτηγά αυτοκίνητα με προορισμό το Τεπελένι όπου φτάσαμε νύχτα. Εκεί μας χώρισαν τα γυναικόπαιδα σε μια ξύλινη παράγκα και τους άνδρες από δέκα τεσσάρων χρονών και πάνω σε σπίτι με σιδεριές, μη φύγει κανείς.

Σ' αυτό το σπίτι ήταν κι ο πατέρας μου που τον είχαν πάρει την προηγούμενη μέρα. Είχε μάθει από τους χωριανούς ότι ήμασταν κι εμείς εκεί και το πρωί με είδε από το παράθυρο και με φώναξε να πλησιάσω. Σε λίγο τους πήραν και τους πήγαν σε στρατόπεδο μαζί με Έλληνες φαντάρους αιχμάλωτους. Την άλλη μέρα μας μετέφεραν κι εμάς εκεί κοντά, αλλά σε ξύλινες παράγκες σκεπασμένες με πισσόχαρτο και συρ-

ματόπλεγμα γύρω γύρω.

Εκεί ήταν πολλοί όμηροι από το Πωγώνι. Μείναμε τέσσερες μέρες. Έβρεχε συνέχεια κι ο τόπος γέμισε λάσπη. Απ' εκεί μας πήγαν στην πόλη Φίερ, σ' ένα σχολείο όπου είδαμε για πρώτη φορά ηλεκτρικές λάμπες. Μας τάζαν καλά, όπως τους στρατιώτες, αλλά ήμασταν πολύς κόσμος και γεμίσαμε ψείρες. Στις 23 Δεκεμβρίου μας πήγαν και κάναμε ένα ζεστό μπάνιο και πέρασαν τα ρούχα μας από κλίβανο. Μετά με αυτοκίνητα φύγαμε για το λιμάνι της Αυλώνας κι απ' εκεί σε άλλη πόλη, πέντε χιλιόμετρα μακριά, όπου επιβιβάστηκαμε σ' ένα μεγάλο καράβι περίπου εξακόσια γυναικόπαιδα, οι περισσότεροι από το Πωγώνι.

Εκεί τα Χριστούγεννα (25 Δεκεμβρίου) απόχτισε η μάνα μου κοριτσάκι στο νοσοκομείο του καραβιού.

Το βάπτισε ο καπετάνιος με το όνομα Χριστίνα-Μαρία. Τρώγαμε καλά, κάθε μέρα κρέας, αλλά δυσκολευόμασταν στον ύπνο γιατί δεν είχαμε τίποτα να στρώσουμε στο κατάστρωμα. Το καράβι είχε δύο μεγάλες αίθουσες, στη μια ήταν τα γυναικόπαιδα και στην άλλη όμηροι και στρατιώτες αιχμάλωτοι. Μέρα νύχτα, όλοι, φορούσαμε σωσίβια.

Ύστερα από οκτώ μέρες ξεκίνησε το καράβι για το Πρίντεζι και δυο φορές έσβησε τα φώτα από το φόβο των ελληνικών και αγγλικών υποβρυχίων. Οι γυναίκες έκλαιγαν γιατί φοβούνταν μην πνιγούμε και τότε ένας Ιταλός αξιωματι-

κός με το γιατρό Παπαχρησιδίδη από την Κόνιτσα τις καθησύχασαν. Ο γιατρός ήξερε παλικά.

Σε λίγο μπήκαμε στο λιμάνι του Πρίντεζι όπου ανταμώσαμε με τη μάνα μου που βγήκε από το νοσοκομείο.

Δύο κυρίες που φορούσαν καπέλα με φτερά περίμεναν τη μάνα μου και τις έδωσαν δέματα με τρόφιμα και ρούχα για το μικρό. Μπήκαμε στο τραίνο, σ' έναν κουπέ με βελούδινα καθίσματα, μάνα με έξι παιδιά και φύγαμε για τη Νεάπολη. Από τα παράθυρα αγναντεύαμε απέραντες εκτάσεις καλλιεργημένες.

Στα προάστια της Νεάπολης μας κατέβασαν (πενήντα άτομα) και μας πήγαν με κάρα σε σπίτια που φωτίζονταν με ηλεκτρικές λάμπες και είχαν θέρμανση.

Εκεί μας φρόντιζε μια υπεύθυνη για φαγητό και μια μέρα μας πήρε μέτρα για ρούχα και παπούτσια, έτσι ντυθήκαμε και ποδηθήκαμε καλά. Μετά από ένα μήνα το μικρό αρρώστησε πολύ βαριά και το χάσαμε. Στεναχωρηθήκαμε πολύ. Στις 23 Μαρτίου ήρθε η υπεύθυνη και μας είπε ότι «αύριο θα πάμε στην Ελλάδα». Στις 24 Μαρτίου ήρθε ένα κάρο με άλογα και μας πήρε για το σιδηροδρομικό σταθμό. Μας έδωσαν από μια σακούλα τρόφιμα το κάθε άτομο και περιμέναμε το τρένο από τη Νεάπολη. Μόλις ήρθε το τρένο, συναντήσαμε και τον πατέρα μου που ήταν μέσα με άλλους πολλούς ομήρους και ξεκινήσαμε

χαρούμενοι που θα γυρίζαμε στο σπίτι μας, στο χωριό μας.

Το τρένο με ωραία καθίσματα και θέρμανση είχε άνεση και το ταξίδι μας ευχάριστο. Την άλλη μέρα φτάσαμε στην Τεργέρστη, μεσημέρι και το πρωί στις 26 Μαρτίου αφού μας έδωσαν από μια σακούλα τρόφιμα, το άτομο, φύγαμε για το Βελιγράδι, όπου περιμέναμε το τρένο από την Ελλάδα να γίνει ανταλλαγή με Ιταλούς.

Μετά από δυο μέρες στις 28 Μαρτίου φτάσαμε στην Αθήνα όπου μας έβαλαν σε ξενοδοχεία για δέκα μέρες. Στις έξι Απριλίου ήρθαν γερμανικά αεροπλάνα και βομβάρδισαν τον Πειραιά, ενώ οι σειρήνες δε σταματούσαν και τρέχαμε στα καταφύγια.

Σε λίγες μέρες ήρθαν οι Γερμανοί και έκαναν παρέλαση στη Αθήνα. Η κατάσταση χειροτέρευε από μέρα σε μέρα και φύγαμε για την Πάτρα με το τρένο. Μετά πήγαμε στο Αγρίνιο και με φορτηγό βρεθήκαμε στην Αμφιλοχία απ' όπου με παρακάλια μας πήρε ένα φορτηγό για τα Γιάννενα και καταλήξαμε σ' ένα πανδοχείο.

Την άλλη μέρα ξεκινήσαμε ποδαρόδρομο για το χωριό μας, δρόμο-δρόμο μήπως μας πάρει κανένα αυτοκίνητο. Τελικά φτάσαμε στο χωριό μας όπου δεν βρήκαμε τίποτε στο σπίτι, τα πάντα ήταν ρημαγμένα.

Αυτή ήταν η περιπέτειά μας στον πόλεμο του 1940.

Ο Ρόλος των γυναικών στους εθνικούς και κοινωνικούς αγώνες

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠ. ΖΑΝΗΣ

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι ο Ρόλος των γυναικών είναι πολυσήμαντος σε όλες τις εποχές και σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Η παγκόσμια ιστορία αναφέρει την πολυκύμαντη πορεία από την εποχή της μητριαρχίας, της πατριαρχίας και της ανδροκρατούμενης πόλης για κυριαρχία και υποτίμηση των γυναικών ως υποδιαίστερων των αντρών, με επιχειρήματα εκτός λογικής πραγματικότητας.

Οι σκοπιμότητες προφανείς και είναι περιπτώ να αναφερθούμε διεξοδικά γιατί σκοπός μας εδώ είναι να αναδείξουμε, να τονίσουμε πιο πολύ και τα τιμήσουμε τις γυναίκες για την προσφορά τους στους εθνικούς και τους κοινωνικούς αγώνες.

Οι γυναίκες σε όλους τους εργασιακούς χώρους, στις φάμπρικες, στα γραφεία, στα πανεπιστήμια, στα σχολεία, στα νοσηλευτικά ιδρύματα, δίνουν καθημερινά τις μάχες τους και προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Το ωράριό τους δεν τελειώνει εκεί.

Συνεχίζουν τον αγώνα.

Ως μάνες, σύντροφοι, αγωνίστριες, μέσα και έξω από το σπίτι σε συνθήκες δύσκολες ως τραγικές. Με νύχια και με δόντια παλεύουν με πολύ ιδρώτα και αί-

μα να λειτουργήσουν το νοικοκυριό, να μεγαλώσουν τα παιδιά και να έχουν πάντα την έγνοια τους και όταν εκείνα κάνουν τη δική τους οικογένεια.

Στην πατρίδα μας το νομικό καθεστώς και το εθιμικό δίκαιο προσδιορίζουν το ρόλο και τη θέση τους με τις συνακόλουθες κάθε φορά τροποποιήσεις και αλλαγές που οι συνθήκες επιβάλλουν.

Ωστόσο, παρά τις αλλαγές και τις ρυθμίσεις του οικογενειακού δικαίου, οι γυναίκες μάχονται για ισοτιμία και διεκδικούν τα αυτονόητα δικαιώματά τους.

Η φύση και η θέση τους τις επιφορτίζουν με πολλά βάρη και ευθύνες.

Αν αυτό ισχύει για όλες τις γυναίκες, γι' αυτές που ζουν στην ύπαιθρο και σε μέρη φτωχά και άγονα, ο ρόλος τους αποκτάει ιδιαίτερο βάρος.

Οι άνδρες τους ξενιτεύονται για εύρεση εργασίας και απουσιάζουν για μήνες ή και χρόνια. Έτσι οι γυναίκες είναι ανάγκη να αναλάβουν και το ρόλο του άντρα που λείπει με ό,τι αυτό συνεπάγεται για την προσωπική τους ζωή στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

Έχουν να αντιμετωπίσουν πολλά και δύσκολα προβλήματα. Καθημερινό αγχος η ανατροφή και η προστασία των

παιδιών, το νοικοκυριό με τη φτώχεια και τις πολλές ανάγκες. Τα χωράφια που τις περιμένουν, τα ζωντανά που καρτερούν την φροντίδα τους, τους γέροντες με τις ιδιοτροπίες και τις αρρώστιες τους, τα σχολία συγγενών και φίλων για τις τυχόν παραλείψεις και αδυναμίες τους.

Μεγάλο το άγχος και το φορτίο της καθημερινότητας. Και όμως πασχίζουν να ανταποκριθούν και ελπίζουν ότι ο γυρισμός των συντρόφων τους θα τις ανακουφίσει. Και περιμένουν πότε τα όνειρα να γίνουν πραγματικότητα.

Περνούν τα χρόνια και η νιότη βασιλεύει. Οι ρυτίδες αφήνουν τα σημάδια τους και το χαμόγελο αχνοφέγγει σε πείσμα της πίκρας που η σκληρή ζωή τους προσφέρει απλόχερα στην άγονη ύπαιθρο που καθημερινά την ποτίζουν με άφθονο ιδρώτα για να κρατήσουν ζωντανή την παράδοση της συνέχειας.

(Ανεκτίμητη η προσφορά τους σε όλους τους αγώνες και τις περιόδους ειρήνης και τις περιόδους πολέμων.

Στέκουν ισάξια και ισότιμα δίπλα στους άνδρες. Στην πρόσφατη ιστορία μας, στον πόλεμο του 40, στην εθνική

αντίσταση και στον εμφύλιο οι γυναίκες έδωσαν τις μάχες τους και κέρδισαν την αναγνώριση και καταξίωσή τους.

Αξίζει κάθε έπαινος, τιμή και δόξα στις Ελληνίδες που κράτησαν ψηλά τη σημαία της αξιοπρέπειας και της εθνικής υπερηφάνειας.

Με την ευκαιρία της επετείου του ΟΧΙ ας αποτίσουμε τον οφειλόμενο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στις ηρωικές γυναίκες της Πίνδου που έγιναν σύμβολο ηρωισμού και αυτοθυσίας στον αποφασιστικό αγώνα ενάντια στο φασισμό.

Στις δύσκολες ημέρες που περνάμε τώρα είναι ανάγκη να σταθούμε όρθιοι και μαχόμενοι για τις καλύτερες ημέρες που δικαιούμαστε.

Ας αγρυπνούμε γιατί τα μνημόνια και ο φασισμός με διάφορους τρόπους και μέσα, μας απειλούν και μάχονται να μας πείσουν ότι δεν χωράει Αντίσταση!

Εμείς όμως γνωρίζουμε το δρόμο και το χρέος μας ως ελεύθεροι πολίτες και Έλληνες πατριώτες! Ψηλά το κεφάλι με οδηγό το ΟΧΙ στην υποτέλεια!

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΝΗΣ

74 χρόνια από τότε...

Αφιερώνεται στη μνήμη των νεκρών νεολαίων Κρητικού και Φρίξου, που έπεσαν στη μάχη των Ασπραγγέλων στις 13-7-1943.

ΤΟΥ ΝΤΙΝΟΥ Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Κάθε χρόνο καθώς φτάνουμε στο μήνα Ιούλιο -πολύ καυτός ο μήνας αυτός τα τελευταία 40-50 χρόνια σε γεγονότα...- πιστεύω πως η ψυχή και ο νους όλων των συγχωριανών μου, και περισσότερο εκείνων που έζησαν το κάψιμο του χωριού μας (Δοβράς) από τους Γερμανούς, στις 15 Ιουλίου 1943, πλημμυρίζουν από αισθήματα και σκέψεις που δύσκολα μεταφέρονται στο χαρτί.

Σήμερα, μισό και παραπάνω αιώνα από τα συμβάντα του καλοκαιριού του 1943, πόσοι από μας, που βιώσαμε τα τραγικά εκείνα γεγονότα, θυμούνται και πόσοι από τους νεότερους γνωρίζουν-ελάχιστοι φοβάμαι- όσα προηγήθηκαν της καταστροφής του χωριού; εννοώ τη μάχη των Επονιτών με τους Γερμανούς, που δόθηκε στις 13-7-1943, στα υψώματα που βρίσκονται στα νότια της Δοβράς, προς το μέρος εκείνο που σήμερα βρίσκεται το σκοπευτήριο.

Ήταν η Υποδειγματική Ομάδα της ΕΠΟΝ του Γενικού Στρατηγείου υπό το νεολαίο Ανθ/γό Κρητικό. Γιώργος Καψάλης ήταν το πραγματικό του όνομα.

Τα παιδιά αυτά, 18-20 χρόνων, βρέθηκαν στον τόπο μας για να διαφωτίσουν και οργανώσουν τους κατοίκους της περιοχής για τον ένοπλο αγώνα ενάντια στον κατακτητή. Αυτή, όπως φαίνεται, ήταν και η αρχική σκέψη των υπεύθυνων του Στρατηγείου, για την αποστολή της Ομάδας στην Ήπειρο.

Η απόφαση όμως αυτή για διαφώτιση και οργάνωση δεν μπορώ να εκτιμήσω αν ήρθε αντι-

μέτωπη με το φυσικό πόθο των παιδιών αυτών να πολεμήσουν, να δώσουν την πρώτη τους μάχη ή έπρεπε, και σε μαχητικό τμήμα που ήταν, να πάρουν το βάπτισμα του πυρός, που λέμε στη στρατιωτική γλώσσα, «πράγμα που θα ανέβαζε πολύ το κύρος της και θα βοηθούσε στο φούντωμα όλης της δουλειάς τους...». Και η σύγκρουση με τους Γερμανούς δεν άργησε. Έγινε στα υψώματα του χωριού που γράφω παραπάνω.

Το τίμημα της μάχης αυτής, όπως συχνά συμβαίνει, ήταν πολύ ακριβό. Πάει ο Κρητικός..., πάει και ο οπλοπόβολητής της Ομάδας Φρίξος. Αλέκος Σουφλής ήταν το πραγματικό του όνομα. Τραυματίστηκαν βαριά- θανάσιμα. Για πολλούς και διάφορους λόγους οι τραυματισμένοι έπρεπε να μεταφερθούν στο διπλανό χωριό. Ο Φρίξος πέθανε καθοδόν και κηδεύτηκε στο κοιμητήριο της Ελάτης. (Το όνομά του δόθηκε σε φυλάκιο των ανταρτών μεταξύ Ασπραγγέλων-Διλόφου, στη θέση Καζάρμα). Ο Κρητικός που πέθανε την άλλη ημέρα, από μόλυνση του τραύματός του, κηδεύτηκε στο Τσεπέλοβο.

Ο Φρίξος Τζιόβας, που τον είχαν ορίσει τραυματιοφορέα, περιγράφοντας τη μεταφορά των δύο αυτών τραυματιών από το πεδίο της μάχης στα μετόπισθεν σε σχετικά κείμενά του, όπως η Ραψωδία των βράχων σε πεζό, είναι συγκλονιστικός: «Τους κατεβάσαμε με τα φορεία. Ο γιατρός τσίτωσε γάζες στις λαβωματιές. Πληγές πέρα για πέρα κάτω από το βυζί: όπως ανάσαιναν σχηματίζονταν στην κομμένη σάρκα πλήθος πολυεδρικές φουσκάλες ματωμένες.

θα πεθάνω ρωτούσαν τα μάτια. Τους ράντισα με νερό. Δεν είχα τίποτε να τουςβάλω στα χείλη...».

Στην κηδεία του Κρητικού στο Τσεπέλοβο, απ' ό,τι φαίνεται σε γραπτά κείμενα και μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν τα γεγονότα, μίλησαν: ο ποιητής Γιώργος Κοτζούλας, ο δικός μας Σωτήρης Ζούμπος, ένας επονίτης αντάρτης και -τελευταία- ένα αητόπουλο από το χωριό μας.

Αλλά στο σημείο αυτό ας παραθέσουμε μερικά αποσπάσματα από ημερολόγιο που κράταγε και δημοσίευσε σε βιβλίο του ο συγγραφέας λογοτέχνης Πέτρος Ανταίος (λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Σταύρου Γιαννακόπουλου). Αντάρτης επονίτης και ο ίδιος στην ίδια Υποδειγματική Ομάδα. Έλαβε μέρος στη μάχη που αναφερόμαστε και παρευρέθηκε στην κηδεία του Κρητικού στο Τσεπέλοβο. Γράφει, λοιπόν, στο ημερολόγιό του: «16 Ιουλίου 1943... Εκεί στην απλόχωρη εκκλησιά του Τσεπελόβου, στα πέτρινα σαν την πίστη τους και πεινασμένα σαν την ψυχή τους Ζαγόρια δώσαμε το στερνό χαιρετισμό...».

Και βγήκαν ύστερα με τις αγκαλιές γεμάτες αγριολούλουδα, με τις δροσιστάλες των δακρύων τους σαν να ήρθαν να στολίσουν τον Επιτάφιο κοπέλες και παλικάρια από όλες τις γωνιές της ηπειρώτικης γης να σε χαιρετίσουν. Κι απ' ανάμεσά τους βγήκε ένα μελαχρινό αητόπουλο με κάτι κόκκινα κρίνα σαν μικρές καμπάνες στο χέρι και μίλησε κάνοντας τις καρδιές να ραγίσουν: Αυτά τα κρίνα, καπετάνιο μας, βγαίνουν στις κορφές του Βίκου. Οι παππούδες μας λεν πως τα φυλάν οι αητοί και κανείς δεν τολμάει να τα κόψει. Όμως εμείς, τα παιδιά από τους Ασπραγγέλους, πήγαμε με το χάρμα στους αητούς και τους παρακαλέσαμε: θέλου-

με να κόψουμε τ' αγριόκρινά σας για να στολίσουμε το στήθος του Γιώργη του Καψάλη, του Κρητικού, που έπεσε μπρος στο χωριό μας πολεμώντας για τη λευτεριά. Αφήστε μας να πάρουμε τα κρίνα σας στον ήρωα. Και μεις, σα μεγαλώσουμε, θα γίνουμε λεύτεροι και δυνατοί σαν κι εσάς και θα πετάξουμε μαζί σας στο Μιτσικέλι και στο Σμόλικα, πάνω απ' τη Σαμαρίνα...

Τότες, οι αητοί του Βίκου, χτύπησαν δυνατά τις φτερούγες τους και πέταξαν κατά την Ανατολή. Κι εμείς κόψαμε τ' αγριόκρινα και τα φέρνουμε στον επονίτη, που προχθές ακόμα μας μάθαινε τ' αντάρτικα τραγούδια...

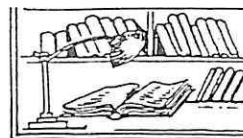
Σίγουρα όμως, τουλάχιστο στη διάρκεια αυτού του ένοπλου αγώνα με τις εκατόμβες των θυσιών, δεν ματάγινε τέτοια κηδεία, με παρόμοιο παλλαϊκό επιτάφιο, σαν του Γιώργου Καψάλη, του Κρητικού...».

Η Ομάδα ύστερα από λίγες ημέρες επέστρεψε στη βάση της, στην έδρα του Γεν. Στρατηγείου. Καιρός πια για απολογισμό της πορείας στην Ήπειρο και κριτική από τους υπεύθυνους για τη μάχη των Ασπραγγέλων.

Πάλι ο Ανταίος μας πληροφορεί σχετικά: «... Από πολεμική άποψη η μάχη ήταν λάθος. Χτυπάμε ή σ' ενέδρα ή μ' αιφνιδιασμό, με μικρότερες από τον εχθρό δυνάμεις. Σε ανοιχτή μάχη μπλεκόμαστε εν ανάγκη, μόνο αφού συγκεντρώσουμε δυνάμεις. Εσάς σας έφαγε το φιλότιμο...». Η γνώμη των υπεύθυνων του Στρατηγείου!

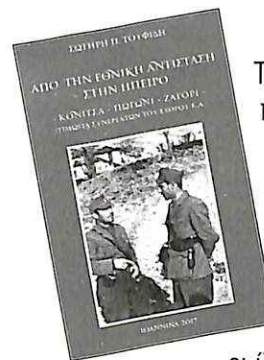
Ο απολογισμός, το τίμημα, το γράψαμε παραπάνω. Πολύ ακριβό. Η 15μελής Ομάδα έχασε δύο από τους τρεις της διοίκησης, τρία άλλα παιδιά τραυματίστηκαν ελαφρά και το χωριό σε δυο μέρες έγινε στάχτη. Οι νεολαίοι έπεσαν πραγματικά σε άνιση μάχη κι αγώνα...

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

«Από την Εθνική Αντίσταση στην Ήπειρο»

Σωτήρη Π. Τουφίδη

Ένα ακόμη βιβλίο του φίλου Σωτήρη Τουφίδη κυκλοφόρησε πρόσφατα. Ο τίτλος παραπέμπει ευθέως στο περιεχόμενο: Γεγονότα από την Εθνική Αντίσταση στην Ήπειρο (ΚΟΝΙΤΣΑ-ΠΩΓΩΝΙ-ΖΑΓΟΡΙ) όπως τα διηγήθηκαν οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές ή

άλλοι αυτόπτες μάρτυρες.

Είναι προφανές ότι στις 170 περίπου σελίδες του βιβλίου δεν ήταν δυνατό να καλυφθεί όλο το εύρος της μαρτυρικής, αλλά συνάμα τόσο ηρωικής, περιόδου της νεότερης ιστορίας μας, που ξεκινά με την κήρυξη του πολέμου από την Ιταλία στις 28 Οκτωβρίου 1940 για να λήξει με τη συντριβή του άξονα και τη σταδιακή αποχώρηση των γερμανών κατακτητών ύστερα από τέσσερα και πλέον χρόνια, έστω κι αν περιορίζεται σ' ένα μικρό μόνο μέρος της.

Ανεξάρτητα, όμως, από τα πιο πάνω, τα συγκεκριμένα γεγονότα που καταγράφονται κατατοπίζουν πλήρως τον αναγνώστη για όσα σημαντικά διαδραματίστηκαν τη μαρτυρική εκείνη περίοδο: για την αυτοθυσία, το πνεύμα συμπαράστασης κι αλληλεγγύης, τη συσπείρωση γύρω από το κοινό όραμα της ελευθερίας μικρών και μεγάλων, ανδρών και γυναικών, κάθε έλληνα, πλην μιας μειοψηφίας λιπόψυχων, καιροσκόπων, ελεεινών προδοτών που επέλεξαν τη συνεργασία με τον κατακτη-

τή και έπειτα ως παρεξουσία ή συμπλήρωμα της εξουσίας, με την ανοχή ή καλύτερα τη συνδρομή των «συμμάχων» Άγγλων αρχικά και Αμερικανών στη συνέχεια, τη βύθιση της χώρας σε ένα τέλμα ανελέητου κυνηγητού κάθε αντιφρονούντα, μίσους και αίματος.

Γιατί, δυστυχώς, της ηρωικής σελίδας του ΕΑΜ, της ΕΠΟΝ και όσων άλλων οργανώσεων ύψωσαν το λάβαρο του πατριωτισμού και της τιμής, ακολούθησε ο φοβερός εμφύλιος και η ταραγμένη μετεμφυλιοπολεμική περίοδος.

Ανατριχιάζει κανείς όταν διαβάσει τον όρκο του ταγματασφαλίτη: «Ορκίζομαι εις τον θεόν τον άγιον τούτον όρκον, ότι θα υπακούω απολύτως εις τα διατάγας του Ανωτάτου Αρχηγού του Γερμανικού Στρατού, Αδόλφου Χίτλερ. Θα εκτελώ πιστώς απάσας τας ανατεθεισόμενας μοι υπηρεσίας και θα υπακούω άνευ όρων εις τας διατάγας των ανωτέρων μου...». Σ' αντίθεση όσοι συντάσσονταν με το ΕΑΜ ορκίζονταν πίστη στο σκοπό απελευθέρωσης της πατρίδας κατ' αρχήν και στα μέσα επίτευξής του.

Ένα σημαντικό κεφάλαιο του βιβλίου αφιερώνεται στη θρυλική Ε.Π.Ο.Ν. (Ενιαία Πανελλαδική Οργάνωση Νεολαίας). Οι νέοι έδωσαν το παρόν σε όλα τα πεδία αντίστασης και πολλοί έπεσαν μαχόμενοι.

Όσοι είχαν κάποια επιπλέον μόρφωση (γυμνασιακή κλπ) άνοιξαν σχολεία και αναπλήρωσαν το δάσκαλο, που άφησε την πένα για να πάρει το όπλο. Άλλοι δημιούργησαν θεατρικές ομάδες, ψυχαγωγώντας τον αγωνιζόμενο λαό.

Μια τέτοια θεατρική ομάδα δημιούργησε η νεολαία της Καστάνιανης (Κονίτσας). Διηγείται ο Γιάννης Παπαχρήστος από την Καστάνιανη: «Εμείς ήμασταν αμούστακα παιδιά, μόλις είχαμε τελειώσει το δημοτικό και από την Ε.Ο.Ν. ενταχθήκαμε αμέσως στην Ε.Π.Ο.Ν. Η δράση μας ήταν πολύπλευρη. Προσφέραμε κοινωνικές υπηρεσίες στο χωριό μας και άλλες πολύτιμες υπηρεσίες στον ένοπλο ΕΛΑΣ που έδρευε εκεί, με υπεύθυνο τον Ταγματάρχη Γεωργούλα. Δημιουργήσαμε θεατρική ομάδα, με παραστάσεις που είχαν πατριωτικό περιεχόμενο...».

Πολλές είναι και οι φωτογραφίες που κοσμούν τις σελίδες του βιβλίου. Για όσους από τους εικονιζόμενους έπεσαν αγωνιζόμενοι, αλλά και γι' αυτούς που επέζησαν, αποτελούν μια υπόμνηση, υπόμνηση χρέους της πατρίδας να κάνει ό,τι είναι δυνατόν ώστε η μνήμη τους να μένει αιώνια.

Ο Σωτήρης έκανε το δικό του χρέος, όχι μόνον διασώζοντας όσα μπόρεσε από τον αγώνα και τα «πιστεύω» τους, αλλά και πρωτοστατώντας στο στήσιμο μνημείων, όπως στη Βίγλα (Γεροπλάτανου) και στην Καλλιθέα Καλπακίου.

Ο Σωτήρης είναι ένας άνθρωπος στον οποίο η θεωρία και η πράξη συμπορεύονται. Ένας άνθρωπος της προσφοράς. Η συμμετοχή του στα κοινά αυτό το γνώρισμα είχε και έχει.

Οι παλαιότεροι, αλλά κυρίως οι νέοι, στους οποίους ανήκει το αύριο, αξίζει να διαβάσουν το βιβλίο. Ο λιτός, παραστατικός λόγος του θα τους βοηθήσει να μεταφερθούν σε μια άλλη εποχή, δύσκολη ασφαλώς, πλην όμως σημαντική, γιατί δείχνει ότι όταν υπάρχει θέληση, σύμπνοια και όραμα τίποτε δεν είναι ακατόρθωτο.

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να βρουν το βιβλίο στα βιβλιοπωλεία των Ιωαννίνων.

Ι.Τ.

Γυναίκα

Κρατάς στα χέρια σου
ποδάπιδες ευδύνες
τη δεβεντιά του κόσμου
σε μια ματιά είδες

Κρύβει η ψή σου
μεγάδον αγύνα
Εσύ είσαι η πηγή
που ξεκουράζει το σώμα.

Δροσιά σταδάζον
τα διαγομένα σου χείδη
είσαι η ρύγα
που γεννά το σταφύδι

Πάντοτε δίνεις
της ξεστασιάς σου τον ήλιο

χτίζεις στη Γη
τον ουρανού σου βασιλείο

Κι οδοένα ψιτούν από σένα,
στηρίζεις τον κόσμο πιστά,
στα γόνата τα κουρασμένα

Ψυχή και πνεύμα και καρδιά
όλα μαζί σε ψωγραφιά
στοδίζουν τη ψή σου...

Κι είν' η ψή δροσοσταδιά
που πίνοντας γουδιά-γουδιά
κερδίζεις την κορφή σου

Λεβασιτή Καραγιάννη

Βιβλίο του Θ. Ζιώγα για τα παλιά γεφύρια μας

Επιμέλεια: Χ.Γ. Γκούτος

1. Ο Θωμάς Ζιώγας κατάγεται από το χωριό Δροσοπηγή (Κάντσιο), μαθήτευσε σε δημοτικό σχολείο της Ρουμανίας, στο Γυμνάσιο της Κόνιτσας και στην Ζωσιμαία Σχολή και δραστηριοποιήθηκε επαγγελματικά ως πολιτικός μηχανικός, σε δημόσια έργα κυρίως.

Διαπνεόμενος από αγάπη προς την γενέτειρά του και την επαρχία μας, αφ' ενός διετέλεσε πρόεδρος της Αδελφότητας Δροσοπηγιωτών, για πολλά έτη, και μέλος της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας, αφ' ετέρου δε παρουσίασε πληροφορίες και προσωπικές του ερμηνευτικές απόψεις για ζητήματα του παρελθόντος της επαρχίας μας, σε τοπικά περιοδικά και στα εξής κυρίως βιβλία του: «Κουδαρίτικα» (2011), «Μαστοροχωρίτικα» (2011), «Τοπωνύμια και οικωνύμια των Μαστοροχωρίων της Κόνιτσας» (2013). Βάσει των δημοσιεύσεών του τούτων, μπορεί να συμπεριληφθεί στην ομάδα των συνεπαρχιωτών μελετητών της τοπικής ιστορίας, οι οποίοι, μετά το 1928, «ανακάλυψαν» πηγές της και γεγονότα της, με επίμονες έρευνές τους που υπήρξαν απολαυστικές γι' αυτούς και απέδωσαν σε άλλους άγνωστες τεκμηριωμένες γνώσεις για την επαρχία μας.

2. Τον παρελθόντα Ιούνιο κυκλοφορήθηκε ένα ακόμη βιβλίο του, 300 σελίδων, με τον τίτλο «Τα θολογυριστά πετρογέφυρα της επαρχίας Κόνιτσας». Τα γεφύρια αυτά είναι 34 και κατατάσσονται στο βιβλίο με την αλφαβητική σειρά των ονομάτων των 19 οικισμών, στων οποίων τους τόπους υπήρχαν ή και σώζονται. Ο συγγραφέας περιγράφει την τεχνική δομή τους, παραθέτει φωτογραφίες τους, παλιές και νεότερες, και εξετάζει τα εξής ζητήματα, για όσα από αυτά διαθέτει σχετικές πληροφορίες: χρονολογίες κατασκευής, καταστροφής, επανακατασκευής ή επισκευής τους, αρχιμάστορες, χρηματοδότες, χρήστες τους. Εκτός από τις απαντήσεις του στα ζητήματα αυτά, παραθέτει και σχετικές γνώμες που διατύπωσαν άλλοι και τις κρίνει ως σωστές ή λανθασμένες με επιχειρήματα που είναι πειστικά κατά το πλείστον. Όμως, οι βιβλιογραφικές παραπομπές του είναι ιδιόρρυθμες και ελλιπείς.

Το βιβλίο αρχίζει με πρόλογο και με εισαγωγικές παρατηρήσεις και τελειώνει με τρεις κάρτες της επαρχίας, με 11 ικονογραφήματα των τόπων των γεφυριών, με λεξιλόγιο για τα πετρογέφυρα και με βιβλιογραφικό πίνακα.

Η εν λόγω μονογραφία συνιστά μία πρώτη σύνθεση ιστορικών και τεχνικών πληροφοριών για τα περισσότερα γεφύρια της επαρχίας Κόνιτσας, πληροφοριών οι οποίες ενδιαφέρουν τους ειδικούς, τους συνεπαρχιώτες και πολλούς άλλους που

θέλουν να γνωρίσουν τον τόπο μας. Επί πλέον συμβάλλει στην προαγωγή της ιστοριογραφίας, για τον λόγο αυτό, αλλά και επειδή κομίζει νέες γνώσεις και νέες ερμηνευτικές εκδοχές αναφορικά με το θέμα της.

Τέτοια νέα στοιχεία της είναι τα εξής κυρίως: Ανεύρεση τριών γεφυριών άγνωστων στην βιβλιογραφία: στον χώρο της Μολυβδοσκεπάστης μονής, στην Ζέρμα και στο Παλιοσέλι. Ανακάλυψη δύο ακόμη αψίδων στο Μολιστινό γεφύρι στα Παλιχέιματα και τεκμηρίωση της ύπαρξής του το 1878. Χρονολόγηση των γεφυριών του Κάντσικου (1717), του Μπουραζανιού (1886-9) και της τοποθεσίας Κουκλιοί (1893-1903). Πληρέστερη ιστόρηση των εξελίξεων ως προς τις γεφυρώσεις στο Παλιοχώρι της Στρατίσανης και στην Ντέρτη και άρση της σύγχυσης που προξενούν σχετικά με αυτές κάποιες πηγές¹. Άγνωστες πληροφορίες του λοχαγού Β. Νικολαΐδη για μερικά από τα εν λόγω γεφύρια στο 1850. Απεικόνιση σε 11 ικονογραφήματα των ποταμιών και των χειμάρρων, επί των οποίων έγιναν τα 34 γεφύρια (αλλά θα ήσαν πολύ πιο χρήσιμα αν σημειώνονταν σ' αυτά και οι δρόμοι που τα γεφύρια εξυπηρετούσαν).

3. Όμως, ως προς τα δύο γεφύρια της Σταρίσανης και τα δύο της Τοπόλιτσας, κάποιες παραδοχές του βιβλίου, νομίζω, βάσει πηγών, ότι είναι ελαττωματικές (χωρίς να ακυρώνουν την αξία του):

α) Ο μουχτάρης της Σταρίσανης Β. Κουτσιούκης έγραψε σε σημειώματά του για την γέφυρα του Σελού: «1871, έφτιαξα τη γέφυρα στην Αγία Αικατερίνη Σεπτεμβρίου 18». Η «Φωνή της Ηπείρου» έγραψε την 16.10.1872: «Δια συνεισφοράς και προσωπικής εργασίας των κατοίκων της Σταρίσανης, κατεσκευάσθη πλησίον του χωρίου των γέφυρα». Το «Μητρώον της εκκλησίας» που καταρτίσθηκε το 1946, προφανώς βάσει προγενεστέρων σημειώσεων, αναφέρει: «Παναγιώτης Διμιενάδης εκ Γανναδιού της Μολίστης ωκοδόμησεν εκ θεμελίων δι' εξόδων του την γέφυραν Αγίας Αικατερίνης»². Το ίδιο χειρόγραφο μας πληροφορεί: «Βασιλική καλογραία προσέφερε δια την οικοδομήν της Μεγάλης Γεφύρας (μαύρης πέτρας) γρόσια

1. Η «Φωνή της Ηπείρου» της 8.1. 1903 κάνει λόγο για «κατασκευασθείσα ήδη γέφυρα Στρατίσανης» που χρησιμοποιούν οι χωρικοί. Με το επίρρημα «ήδη» υπονοεί ότι η γέφυρα κατασκευάσθηκε προσφάτως. Αν εννοούσε την γέφυρα που κατασκευάσθηκε το μακρινό 1872, όπως νομίζει ο Θ. Ζιώγας, έπρεπε να γράψει «υπάρχουσα γέφυρα». Είχε καταστραφεί προ του 1875 μάλλον, γι' αυτό δεν την κατέγραψαν ο Αντ. Γεωργίου (που επισκέφθηκε την επαρχία το 1875) και ο Σχινάς το 1886, όπως συνέβη και με την γέφυρα της Ντέρτης.

2. Βλ. Χ. Χρησιδής, Πουρνιά Κονίτσας, 1991 18, 14, 17, Κόνιτσα, τχ. 130-132/1973.

9.000». Στον Β' τόμο βιβλίου του Ι. Λαμπρίδη, που εκδόθηκε το 1880, αναφέρεται ως αγαθοεργήμα και η γέφυρα «η εν τη θέσει Μαυρόπετρα παρά την κώμην Σταρίτσανην, κτισθείσα (1853) δια προσφοράς 11 μεν χιλ. γρ. της Βασιλικής Ιω. Κυριακούλη, 49 δε χιλ. γρ. ετέρων αγνώστων ημίν». Στο Α' τόμο του βιβλίου γράφτηκε: «Προς ανέγερσιν της παρά τω χωρίω Σταρίτσανη ετέρας γεφύρας κατά την θέσιν Σελιό, συνέδραμον (1853) οι εξής: Δημ. Αδάμ Καφέ γρ. 1862, Σπ. Ξινός γρ. 1090, Βασ. Ν. Κουτσιούκης γρ. 1365 κτλ.». Η χρήση της έκφρασης «ετέρας γεφύρας» στον Α' τόμο, και όχι στον Β' τόμο, όπως θα έπρεπε, υποδηλώνει ότι οι αναφορές του Λαμπρίδη στις δύο γέφυρες περιέχουν ανακρίβειες. Η καλογριά Βασιλική υπήρξε σύζυγος του παπά Παναγιώτη Καραλούλη ή Πολύκαρπου, ο οποίος, σύμφωνα με κάποιες ενδείξεις, έζησε κατά τα έτη 1770-1840³. Πιθανότατα η σύζυγός του έζησε περισσότερα έτη, αλλά όχι μέχρι το 1872.

Βάσει των προεκτεθέντων, συμπεραίνω ότι η γέφυρα του Σελού κατασκευάσθηκε το 1871 με δαπάνες του Π. Τζιμινάδη, του Β. Κουτσιούκη κ.ά. και με προσωπική εργασία των κατοίκων (όχι το 1853, με δαπάνες του Σ. Ξινού, όπως δέχεται ο συγγραφέας).

β) Όπως αναφέρεται στο βιβλίο (σελ. 222, 220, 50), στην τοποθεσία της Κόνιτσας «Γέφυρες», το 1870, επί του χειμάρρου Τοπόλιτσα, επισκευάσθηκε η εκεί ξύλινη γέφυρα προς διάβαση ημιονικής οδού και κατασκευάσθηκε δίπλα της ξύλινη γέφυρα προς διάβαση της αμαξιτής οδού σύνδεσης της περιοχής Μεσογέφυρας με την Κόνιτσα, αλλά η οδός αυτή έγινε μόλις το 1893. Εν τω μεταξύ, οι δύο γέφυρες καταστράφηκαν και υποκαταστάθηκαν από «ξύλινες λιάσες» (πλατφόρμες) κατασκευαζόμενες «από τους καμπίσιους. Γι' αυτό ο Κονιτσιώτης ληστής Ντίνις, που επιχείρησε μετά από νεροποντή να μεταβεί από την αριστερή όχθη στην δεξιά για να ληστεύσει στον κοντινό μύλο έναν ταξιδιώτη Φουρκιώτη, δεν τα κατάφερε⁴. Η αναφερόμενη από την «Φωνή της Ηπείρου» της 11.2.1894 «νεότευκτος γέφυρα επί του χειμάρρου Πεκλαρίου» πρέπει να κατασκευάσθηκε το 1893 στην ίδια θέση προς διέλευση της εν λόγω αμαξιτής οδού, πρέπει δε να είχε μεγάλο μήκος (λόγω

3. Βλ. Χρησιδής, ό.π., 14, 152, Ι. Λαμπρίδης, Περί των εν Ηπείρω αγαθοεργημάτων, 1880 τ. Β' 187, τ. Α' 150.

4. Το 1896 φυλακίσθηκε επειδή έκλεψε τον σταυρό της μονής Λαμπόβου από τον ιερέα της που τον πήγαινε στο Κεράσοβο για λιτανεία. Βλ. Αν. Ευθυμίου, εις Μνήμη πολιτείας, 1968 60. Φωνή της Ηπείρου της 8.10.1896. Κατά τον Σ. Γκατσόπουλο (Κόνιτσα, τχ 19-20/1963 σ. 7), η αμαξιτή οδός από το Μπουραζάνι μέχρι την Κόνιτσα κατασκευάσθηκε το 1891.

του μεγάλου πλάτους του χειμάρρου), γι' αυτό κόστισε 1.500 λίρες. Οι πορευόμενοι από την Κόνιτσα προς τα βόρεια χωριά της περνούσαν από την γέφυρα αυτή και χρησιμοποιούσαν, αμέσως μετά, την ημιονική οδό που οδηγούσε σε αυτά, ακόμη και το 1929⁵. Δεν πρόκειται για την γέφυρα της Μπούσης, όπως νομίζει ο Θ. Ζιώγας, αφού αυτή λεγόταν «γέφυρα Καραγιάννη» και απείχε πολύ από τον στρατώνα της Κόνιτσας, η δε κατασκευή της ολοκληρώθηκε μάλλον μετά το 1912, γι' αυτό ο Μολιστινός γιατρός Β. Τζαλόπουλος, που χρησιμοποιούσε την ως άνω ημιονική οδό, έγραψε το 1912 ότι «δια την διάβασιν του χειμάρρου Τοπόλιστα υπάρχει ξυλίνη γέφυρα»⁶ (συνεπώς δεν υπήρχε η λίθινη της Μπούσης).

4. Εκτός από τα 34 γεφύρια του βιβλίου, υπήρξαν ή και σώζονται και άλλα, λίθινα ή ξύλινα, όπως είναι τα εξής 26. Α) *Επί του Αώου*: α) κοντά στην σμίκτη του με τον Βοϊδομάτη, «γέφυρα ικανώς επικίνδυνος» που εξυπηρετούσε τον δρόμο που ερχόταν από την Κόνιτσα, το 1870, β) κοντά στο Αλεποχώρι, το 1866, γ) μεγάλο ξύλινο, παραπάνω από το λίθινο της Κόνιτσας, μάλλον το 1913, δ) στον δρόμο Παλιοσέλι-Βρυσοχώρι, ξύλινο το 1930, ε) στον δρόμο Πάδες-Παλιοχώρι Λάιστας, ξύλινο στα τέλη του 19ου αιώνα (Μπουγιακλή) και το 1930, στ) στον δρόμο Άρματα-Παλιοχώρι Λάιστας, 1930, ζ) στο Δίστρατο, στον επάνω μύλο, περί το 1900⁷. Β) *Στον χείμαρρο που διασχίζει την Άνω Κόνιτσα*: α) λίθινο, κοντά στο γήπεδο ποδοσφαίρου (Γραβίτσια), μάλλον 19ος αι. β) λίθινο, στο μέσο του δρόμου της αγοράς, μάλλον 18ος αι. γ) λίθινο, παραπάνω από το Δημαρχείο, διασκευή του το 1870⁸. Γ) *Στην Οσανίτσα*, θέση Δέμα, λίθινο μικρό, μάλλον του 1870, μνημονεύεται στο εν λόγω βιβλίο, σελ. 17. Δ) *Στην Μόλιστα*, εκτός από τα 4 λίθινα του βιβλίου, άλλα 8 λίθινα, μετά το 1896, καθώς και 5 ξύλινα. Ε) *Στην Καστάνιανη*, στο ρέμα της κοντά στον Σαραντάπορο, μάλλον τον 16ο αιώνα. ΣΤ) *Στην Φούρκα*, το 1930 γεφύρι του Φυλάκτη, γεφύρι του Χειμώνα. Ζ) *Στο Κεράσοβο*, παλιό λίθινο (του Καραμούση) και στην είσοδο του χωριού ξύλινο το 1928, καθώς και άλλα⁹.

5. Βλ. άρθρο μου στην Κόνιτσα, τ. 2014 422.

6. Βλ. Κόνιτσα, τ. 2005 21.

7. Για τα προεκτεθέντα, βλ. άρθρα μου στην Κόνιτσα, τ. 2006 496, τ. 2011 334, Ηλ. Παπαζήσης, Κόνιτσα, τ. 1991 187, 92, 144, Ευθυμίου, Πρωινός Λόγος της 15.9.1992.

8. Λυμπερόπουλος, Παζαριού ανατομή, 2008 126, Ευθυμίου, Κόνιτσα, τχ. 102/1970. Ο Κων. Μπούσμπουλας έχει φωτογραφίες της υπό β' γέφυρας, που τώρα είναι υπόγεια.

9. Για τα γεφύρια των τριών τελευταίων χωριών, βλ. Χ. Ρεμπέλης, Κονιτσιώτικα, 1953 260, Κ. Στεργιόπουλος, Ηπ. Χρονικά τ. 1934 229, Δ. Σαμαράς, Κεράσοβο, 2002 32, εφημ. «Αώος» της 7.9.1929.

5. Η χρονολόγηση της κατασκευής, επισκευής ή επανέγερσης των παλιών γεφυριών της επαρχίας μας μπορεί να αποδώσει ενδιαφέρουσες πληροφορίες για το παρελθόν της, εάν μάλιστα συνδυασθεί με συναφή γεγονότα. Παραθέτω ακολούθως χρονολογικό κατάλογο των έργων αυτών βάσει πληροφοριών που είναι ακριβείς ή επιτρέπουν πιθανολογήσεις.

αα) *Στον 16ο αιώνα ή και ενωρίτερα*: Μεσογέφυρα, χώρος της Μολυβδοσκεπάστης μονής, Διπαλίτσα, Μέρτζανη, Λιπονιάβιστα (στον Βοϊδομάτη)¹⁰, ρέμα Καστάνιανης κοντά στον Σαραντάπορο. ββ) *Στον 18ο αιώνα*: Κάντισκο (1717), Κόνιτσα στον δρόμο της αγοράς, Πλάβαλη (Γιάτση), Ίσβορος (Βολόντερου). γγ) *Στον 19ο αιώνα*: Μεσογέφυρα, ανακαίνιση (1814), Δερβένι (προ του 1821), Ντέρτη (περίπου 1842), Καστάνιανη, Μητσαίων (1845), Μόλιστα στα Παλιχέματα (1850), Σταρίτσανη στην Μαύρη Πέτρα (1853), Λιπονιάβιστα στον Βοϊδομάτη (1853), Ζέρμα, επισκευή 1860, Ίσβορος στον Ζιάσιακα (1860), Αλεποχώρι (προ του 1866), Χιονιάδες (1866), Λιποβούνι (προ του 1870), Κόνιτσα, στον Αώο (1870), στην Τοπόλιστα ανακαίνιση (1870), στον χείμαρρο της άνω συνοικίας, ανακαίνιση (1870), Σταρίτσανη στο Σελό (1871), Στράτσινανη (1872), Βούρμπιανη (1872), Μεσογέφυρα, ανακαίνιση (1885), Δέμα (1885), Μπουραζάνι (1886-9), Τοπόλιστα, ανακαίνιση (1893), Κουκλιοί (1893;), Γανναδιό στους Λιουλιάδες (1896). δδ) *Επίσης στον 19ο αιώνα*: Κόνιτσα (Γραβίτσια), Πλάβαλη δύο, Μόλιστα (Σκάλα, Έλτη, και ξύλινα, 5) Κεράσοβο, Φούρκα δύο, Πλαιοσέλι, Πάδες.

10. Οι γεγονικές στην Μεσογέφυρα περιοχές άκμαζαν «από του ΙΓ' αιώνας, ει μη πρότερον», όπως προκύπτει και από το γεγονός ότι υπήρχαν τότε πολλά γεφύρια επί του Αώου και αμαξινή οδός μεταξύ Διπαλίτσας και Φρασανών (Λαμπριδής, Ηπειρ. μελετήματα, τχ Ζ' 51-52).

Πάμπλιακας και Ποράτζιανη

(Σχόλια σε δύο μεσαιωνικά τοπωνύμια της Κόνιτσας)

ΤΟΥ ΘΩΜΑ Β. ΖΙΩΓΑ

Τα παλιά και δυσεξήγητα τοπωνύμια που διασώθηκαν μέχρι τα χρόνια μας, ξενικά κατά κανόνα - προερχόμενα από τους σκοτεινούς μεσαιωνικούς χρόνους, όταν στην υπαίθρο χώρα της τότε βυζαντινής αυτοκρατορίας εισέβαλαν κατά καιρούς στίφη νεήλυδων λαών - κρύβουν μέσα τους κάτι, μια μυστική πληροφορία, που ίσως έχει κάποια ιστορική αξία. Για την κωμόπολη της Κόνιτσας τέτοια είναι τα δύο τοπωνύμια της επικεφαλίδας. Ας τα σχολιάσουμε λεπτομερέστερα.

Πάβλιακας | Πάμπλιακας | Μπάμπλιακας

Έτσι ονόμαζαν παλιότερα στην Κόνιτσα το **τμήμα** του μεγάλου ρέματος / λάκκου, («Λάκκος του Ρούβαλη» λεγόταν στα πρόσφατα χρόνια), που διέρχεται κάτω από τα παλιά λιθόδμητα μαγαζιά της αγοράς/παζαριού, ακριβώς εκεί όπου ο πλακόστρωτος δρόμος της εμφανίζει μια απότομη στροφή, περί το μέσον του όλου μήκους του. Γι' αυτό το τμήμα έγραψε ο Κονιτσιώτης λόγιος Γιάννης Λυμπερόπουλος (1920-2009): «Περνάς το καλντερίμι του Παζαριού και τίποτα δεν σε κάνει να σκεφτείς, όταν βρίσκεσαι εκεί που στρίβει ο δρόμος, μπροστά στο χάνι του Σουλεϊμάν

Εφέντη - τα μαγαζιά ορθώνονται από δώ κι από κει - πως **κάτω σου, περνάει ένα θεόρατο ρέμα**, ο Λάκκος του Ρούβαλη. Ένας λάκκος απίθανης **βρώμας και δυσωδίας**, ».

Από την άλλη μεριά, εκατό μέτρα πιο κάτω, δίπλα από το σπίτι του Τσόγκα, εκεί που υπάρχει ένα πέρασμα κάθετο στο λάκκο - - όταν αντικρύζεις την καλοχτισμένη, τετράπαχη, **πέτρινη καμάρα** της γέφυρας, που πάνω της πατούνε τα μαγαζιά και περνάει το καλντερίμι του Παζαριού, έμοιαζε, όλο τούτο το τοπίο, με ειδυλλιακό κάρτ-ποστάλ του Πόντε Βέκκιο της Φλωρεντίας. Η γέφυρα, στο μέσα μέρος των τοίχων αντιστήριξης, έχει κάτι μικρά σιδηρόφρακτα παράθυρα, γιομάτα **μεσαιωνικό μυστήριο**, όπως τά'βλεπες από μακριά, γιατί δεν ήξερες σε τι είδους μπίμτσες (κατακόμβες), άγνωστες κι εγκαταλειμμένες από καιρό στο βασίλειο των ποντικών, μπορούν να σ'οδηγήσουν.», [όρα βιβλίο «Παζαριού ανατομή», Αθήνα 1971, σελ. 97-98].

Στην άφογη αυτή περιγραφή τίποτα δεν έχω να προσθέσω, παρά μόνον ότι αυτό το τμήμα, καλυμμένο σε αρκετό μήκος με θολωτή λιθοκτιστη γεφύρωση (υπόνομο) πριν από πολλούς αιώνες, λεγόταν έκτοτε και μέχρι πρόσφατα

«Πάβλιακας/Πάμπλιακας/ Μπάμπλιακας», και πως η «απίθανη βρώμα και δυσωδία» αυτού του λάκκου έδωσε το νόημα «**ρυπαρός και δυσώδης**» στη συνήθη στους παλιούς Κονιτσιώτες περιφροντική έκφραση «**είσαι σαν Πάμπλιακας**».

Η ονομασία αυτή έχει σλαβική προέλευση. Σημαίνει «Σκεπαστός | Καλυμμένος | Κρυμμένος», όπως και πράγματι ήταν και είναι ακόμη. Ερμηνεύεται από το παλ. Σλ. *ranlaka* (= στέγη, σκεπή, στέγαστρο, σκέπαστρο - κάλυμμα, σκέπασμα, περιεϊλήμα - μεταφ. κρυμμένος, αφανής), με εκφορά του *la* ως *lja* κατά τη συνήθεια των αλβανοφώνων. Εξ αυτού προέκυψαν και οι διάφορες παραλλαγές, με τη συνήθη τροπή του **v=β** σε **b=μπ**, ενώ το αρχικό **b=μπ** προήλθε από συνεκφορά του τελικού **v** του ελληνικού άρθρου τον.

Σημειώνω ότι η παλαιοσλαβονική λέξη *ranlaka* δεν πέρασε στις νεότερες σλαβικές γλώσσες της Βαλκανικής (Σέρβικα, Βουλγάρικα, κ.λπ.), οι οποίες προέκυψαν εξ αυτής μετά τον 10^ο με 11^ο μ.Χ. αιώνα. Εξ αυτού συνάγεται ότι αυτή θα είναι κατάλοιπο από τους πρότερους Σλάβους, πριν διαμορφωθούν οι επί μέρους εθνικές τους γλώσσες, όταν όλοι τους είχαν ακόμη κοινή γλώσσα την *palaeoslovenska*/παλαιοσλαβονική (παλ. Σλ.), στην οποία γράφτηκαν, με το κυριλλικό αλφάβητο, και τα πρώτα χριστιανικά βιβλία τους. Αυτό είναι μια στέρεα βάση για να κάνει κά-

ποιος τις ακόλουθες εύλογες σκέψεις:

α) Ότι η κωμόπολη της Κόνιτσας υπήρχε ως οικισμός και πριν τον 10^ο με 11^ο μ.Χ. αιώνα, αφού στο χώρο της φτιάχτηκε τότε σημαντικό τεχνικό έργο κάλυψης ρέματος, ο «Πάμπλιακας», για τις ανάγκες των κατοίκων. Δεν γνωρίζουμε από άλλη πηγή αν τότε είχε κάποια ελληνική ονομασία ή αν έκτοτε έφερε το οικωνύμιο Κόνιτσα, το οποίο, από τις μέχρι τώρα γνωστές γραφές, τεκμηριωμένα πρωτοεμφανίζεται στο «Χρονικό των Ιωαννίνων» και σχετίζεται με την οχύρωση του Κάστρου της, [δεν τεκμηριώθηκε ακόμη πότε ακριβώς πρωτοχτίστηκε], από τον Δεσπότη Θωμά Πρελούμπο, περί το 1380 μ.Χ..

β) Η θέση του «Πάμπλιακα», στο μέσον του σημερινής κωμόπολης, δείχνει ότι ο οικισμός αυτός και πριν τον 10^ο με 11^ο αιώνα εκτεινόταν και άνω και κάτω από τη θέση αυτή, και μάλλον το σκεπαστό τμήμα του ρέματος βρισκόταν έκτοτε στο μέσον της σημερινής κωμόπολης, άλλως δεν είχε λόγο ύπαρξης ένα τέτοιο έργο σε μια ακρείαστη ακραία θέση. Ίσως, έκτοτε να υπήρχε ο διαχωρισμός Ποράτζιανη (τώρα Πάνω Κόνιτσα) και Κόνιτσα (τώρα Κάτω Κόνιτσα), αμφότερες με σλαβικές ονομασίες. Το ότι ο οικισμός αυτός και το οικωνύμιο Κόνιτσα διατηρήθηκε, σε ύστερους χρόνους παρακμής και επί αρκετούς αιώνες, **μόνο** στους εγγύτερους προς το «Στόμιο» πρόποδες της τωρινής Κάτω Κόνιτσας, σχετίζεται με τα

πλεονεκτήματα της τοποθεσίας αυτής, ήτοι με την ευκόλως φυλασσόμενη και φύσει οχυρή εκ του αναγλύφου θέση, την διαχρονική διαμονή, για πρακτικούς λόγους εύκολης πρόσβασης στους αγρούς, των καλλιεργητών (ιδιοκτήτες και δουλοπάροικοι) του εφραπτόμενου σ' αυτήν κάμπου, την εγγύτητά της προς το υπερκείμενο και φυλασσόμενο Κάστρο που παρείχε προστασία, [ίσως γι' αυτό καλείται «Αλεξιά» η πλησιέστερη σ' αυτό συνοικία της Κάτω Κόνιτσας, εκ του αρχ. Ελλ. «αλέξω» (= αποκρούω) προφυλάσσω], και ασφαλώς με το αναγκαίο στην καθημερινότητα νερό του εν επαφή ποταμού Αώου, καθώς και με άλλα, άγνωστα τώρα, ιστορικά συμβάντα. Το 1430, η τούρκικη κατάκτηση σε αυτή την κατάσταση θα βρήκε τον οικισμό, γι' αυτό και ανεγέρθησαν στη τότε οικημένη Κάτω Κόνιτσα τα παλιότερα τεμένη των επήλυδων Οθωμανών.

Επεκτείνω παραγωγικά τις σκέψεις μου, έχοντας ως δεδομένο ότι η φύσει προστατευμένη και ευκόλως φρουρούμενη ομαλή κόγχη του κάμπου στη βάση της Κάτω Κόνιτσας, από τη σημερινή τοξωτή γέφυρα (στόμιο Αώου) και κάτω, διασώθηκε από τις γραφές με την ονομασία «Τσαρπάλα» [«Υπό τους πόδας της Κονίσης κατά την θέσιν την καλουμένην Τσαρπάλα κατά το 1823...» είχε στηθεί γέφυρα, γράφεται στην εφημ. «Νεολόγος» της Κων/πολης, φύλλο 1774 της 24-12-1874/(5-1-1875) | Όρα αναδημοσίευση στο περ. «Κόνιτσα», τεύχ. 187/2016, σελ. 87-92, από τον

Χαρίλ. Γκούτο]. Η ονομασία αυτή φαίνεται παραφθορά ενός Σλ. carjpalat (= βασιλική κατοικία), με σίγηση των άνω j και t, [κατά το παλ. Σλ. carjgrad (= βασιλική πόλη, η Βασιλεύουσα, η Κωνσταντινούπολη) | Σλ. car/carj (= βασιλεύς), palat (= ανάκτορο - βασιλικό μέγαρο - βασιλική κατοικία) και παλ. Βουλγ. palatka (= βασιλική σκηνή) < μιν Ελλ. «παλάτι(ον)» (= ανάκτορο) < Λατ. Palatium/Palatinus collis (= ένας από τους επτά λόφους της Ρώμης όπου ήσαν τα ανάκτορα του Οκταβιανού Αυγούστου)]. Σε τέτοια περίπτωση, εικάζω ότι, κατά τα σκοτεινά χρόνια του μακρινού μεσαίωνα, ένας άγνωστος τώρα σε μας Σλάβος τσάρος/ ηγεμόνας, σε μια ληστρική ή κατακτητική εκστρατεία του στη βυζαντινή ενδοχώρα, [πολλές τέτοιες μνημονεύουν οι πηγές από τον 6° έως και τον 10° μ. Χ. αιώνα], θα διέμεινε σε κάποια αγροικία που θα ήταν εκεί, ή έστησε επί τόπου τη βασιλική σκηνή του, λόγω των πλεονεκτημάτων της θέσης που αναφέρω πιο πάνω. Εν ταυτώ και για την ασφάλειά του, στην παρακείμενη έκταση του κάμπου παρά τον Αώο, έγινε ανάπτυξη και στρατωνισμός του ιππικού του (Σερβ. kónjica, Βουλγ. kónnica), λόγω και των πολλών προς τούτο ευνοϊκών συνθηκών της θέσης. Αυτό το γεγονός, πολύ σημαντικό για τον τόπο και την εποχή του, σημάδεψε έκτοτε τον οικισμό. Το ιππικό (Σλ. kónjica), που με το μέγα πλήθος του έντονα επηρέαζε τους πέριξ, έγινε στοιχείο αναφοράς και ορισμού αυτού του οικισμού, σε σημείο

που η ονομασία Kónjica (= ιππικό) να υποκαταστήσει το άγνωστο παλιό ελληνικό όνομά του. Κάπως έτσι αρχικά προέκυψε και σταδιακά επικράτησε η νέα ονομασία Κόνιτσα του εγγύς οικισμού (της Κάτω Κόνιτσας) και έτσι εξηγείται γιατί δεν ονομάστηκε Kónjica κάποιο άλλο μέρος ή οικισμός του ευρύτερου σημερινού κάμπου, επίσης κατάλληλο προς στρατωνισμό ιππικού. Η παραπάνω λογικοφανής ανάλυση στηρίζεται αποκλειστικά στις ερμηνείες των διασωθέντων τοπωνυμίων, καθώς δεν βρέθηκε μέχρι τώρα, ούτε και θα υπάρχει, κάποια ιστορική γραφή που πειστικά να την τεκμηριώνει.

γ) Το γεγονός ότι η κάλυψη του ρέματος έγινε μόνο στο μήκος που διασχίζει την παλιά αγορά/παζάρι της κωμόπολης δείχνει ότι έγινε εκεί επί τούτω, με σκοπό να ενοποιήσει τα δυο τμήματα στα οποία κοβόταν ο κεντρικός δρόμος αυτής της παλιάς αγοράς από το βαθύ ρέμα. Εξ αυτού και της ονομασίας «Πάμπλιακας» παρέπεται ότι η αγορά αυτή θα λειτουργούσε από εκείνους τους απώτερους μεσαιωνικούς αιώνες, αφού τότε προέκυψε αυτή η ανάγκη κάλυψης του ρέματος και ονοματίστηκε εκ της σλαβικής γλώσσας των φερτών αλλοεθνών εποίκων.

Ποράζιανη | Ποράτζιανη | Ποράτσιανη | Μποράτζιανη

Έτσι ονομαζόταν πολύ παλιά, μάλλον από τους μεσαιωνικούς χρόνους, η

σημερινή Πάνω Κόνιτσα. Την ονομασία αυτή τη θυμούνταν και την έλεγαν οι απελθόντες γέροντες και αναφέρεται σε κάποιες παλιές γραφές, χωρίς να είναι τώρα ευρέως γνωστή. Η ύπαρξή της δεν αμφισβητείται από κανέναν. Και λεγόταν επί αιώνες «Ποράτζιανη», πριν ονομασθεί **Βαρόσι** (= προάστιο) από τους μετέπειτα φερτούς Τούρκους που εγκαταστάθηκαν εκεί σε ύστερους χρόνους, αφού η προέλευση του οικωνυμίου ανάγεται στους προηγηθέντες Σλάβους, όπως το θέμα και η γνήσια σλαβική κατάληξή του φανερώνει.

Ερμηνεύεται από το θέμα poraž- του παλ. Σλ. poraž-ati (= πατάσσειν, πλήττειν) > παλ. Σλ. poraženije (= πλήγμα, πάταξη) και Βουλγ. poraženie (= ήττα, καταστροφή, πανώλεθρία), συν τη σλαβική κατάληξη -jane/πληθ. -janī που δηλώνει σύνολο ομογενών ανθρώπων σχετιζομένων με το θέμα. Εξ αυτών σχηματίζεται, [κατά το ανάλογο stražanj > Στράτσιανη | kaluža > Καλούτσιανη], το οικωνύμιο Poraž-janī > Ποράζιανη/Ποράτζιανη, που κυριολεκτείται «άνθρωποι χτυπημένοι, ηττημένοι, κατεστραμμένοι». Τώρα δεν γνωρίζουμε ποιοι, που και πότε έπαθαν τέτοια πανώλεθρία και αναγκάστηκαν να εγκατασταθούν εδώ. Υποθέτω, μόνο από τη σλαβική ονομασία, ότι αυτό θα συνέβη κατά τους ανώμαλους μεσαιωνικούς χρόνους, όταν έγιναν οι σλαβικοί εποικισμοί στην ελληνική χερσόνησο και ανακατεύτηκαν έθνη και επικράτειες, και θα

σχετίζεται χρονικά και ιστορικά με την παρόμοια σημασία του ονόματος της πλησιόχωρης επαρχίας Πωγωνιανής, ήτοι Rogon-jani > Πογόνιανη > Πωγωνιανή (= άνθρωποι εκδιωχθέντες, απελαθέντες), [από το παλ. Σλ. rogon-iti (= εκδιώκω, διώκω, εξελαύνω), ιδέ περ. "Κόνιτσα", τεύχ. 185/2015, σελ. 363-368, άρθρο "Οι όμορες επαρχίες της Κόνιτσας - ονομασίες και ερμηνεία τους", του Θωμά Β. Ζιώγα]. Γραπτά ιστορικά στοιχεία για όλα αυτά δεν βρέθηκαν από ελληνικές πηγές, και μάλλον δεν υπάρχουν, πολύ δε περισσότερο δεν υπάρχουν σλαβικές πηγές, γιατί αυτοί ήσαν τότε παντελώς αγράμματοι. Ερμηνείες του οικωνυμίου «Ποράτζιανη» εκ της σλαβικής, είτε ως «πλούτος και δόξα», [Γιάννης Λυμπερόπουλος, με παραπομπή στους παλιούς δασκάλους Παντούλα και Τζιόβα], είτε ως «μυρσίνη/μυρτιά», [Χαρίλ. Γκούτος], δεν επαληθεύονται από τα διαθέσιμα λεξικά της παλαιοσλαβονικής ή και τα νεότερα.

Δεν υπάρχει καμία απολύτως σχέση του οικωνυμίου «Ποράτζιανη» με την τοπωνυμία «Μπουραζάνι» στα Μεσογέφυρα, που είναι πολύ νεότερη, μάλλον του δεύτερου μισού του 19^{ου} μ.Χ. αιώνα, όταν χτίστηκε εκεί η ομώνυμη τρίτοξη λιθογέφυρα. Η διασύνδεση αυτή είχε αρχικά υποστηριχθεί από μερικούς ερευνητές, [π.χ. Γιάννης Λυμπερόπουλος,

"Παζαριού ανατομή", Αθήνα 1971, σελ. 19], μάλλον λόγω της ομοιότητας των ονομάτων στη γραφή και την εκφορά τους και όχι λόγω ιστορικών μαρτυριών. Αποκαταστάθηκε η αλήθεια από τους ίδιους κατόπιν, αφού στο μεταξύ ευρέως γνωστοποιήθηκε γραφή που αναφέρει την «Ποράτζιανη/Πορατζάνος» με χρονολογία **1612**, [Μητροπολίτης Παραμυθίας Αθηνάγορας, "Νέος Κουβαράς", στα "Ηπειρωτικά Χρονικά", τόμος Δ'/1929, σελ. 13], που είναι παλιότερη από το **1656**, όταν συνέβη ο «χαλασμός» της Διπαλίτσας και της εκεί εμποροπανήγυρης από τους Καραμουρατίτες και η εξ αυτού πιθανολογούμενη εγκατάσταση κάποιων κατοίκων από την περιοχή «Μπουραζάνι» στην Πάνω Κόνιτσα, [Χαρίλ. Γκούτος, "Οι οικισμοί της επαρχίας Κόνιτσας στο παρελθόν", Αθήνα 2015, σελ. 21 και 32]. Παρόλο το ξεκαθάρισμα του θέματος, τους κατοίκους της «Ποράτζιανης» ένιοι συγγραφείς εξακολουθούν να τους ονομάζουν και τώρα «Μπουραζανίτες», αντί του σωστού «Πορατζιανίτες», συντηρώντας αναίτια την εσφαλμένη συσχέτιση της αρχαίας «Ποράτζιανης» με το νεότερο τοπωνύμιο «Μπουραζάνι».

Θωμάς Β. Ζιώγας
Αθήνα, 07-10-2017

ΧΑΙΡΕ ΚΑΙ ΑΓΑΛΛΟΥ

ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Χαίρε και Αγάλλου φιλότατη και ξένδοξη Κόνιτσα που στη θερμή αγκαλιά σου βρήκε ήσυχο και απάνεμο αραξοβόλι η «ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ».

Χαίρε και Αγάλλου που ο Θεός σε προίκισε με την μέγιστη των αρετών την φιλοξενία κατατρεγμένων, πασχόντων, απορσάτευτων και ανέσιων.

Πρώτη και μεγάλη φιλοξενία η υποδοχή του ξεριζωμένου Ελληνισμού της πολύκλαυστης αρχαίας Ιωνίας των ξακουστών πόλεων της Εφέσσου, Περγάμου, Μιλήτου, Φώκαιας, Αλικαρνασού, και των χριστιανικών Επαρχιών της Μυσίας, Βιθυνίας, Λυδίας, Λυκίας, Γαλατίας, Πισιδίας, Λυκαονίας, Καππαδοκίας, Κιλικίας και άλλων. Στο κατόπιν ξεπηδά η φιλοξενία του μέγιστου των τοπικών ευεργετών Μιχαήλ Αναγνωστόπουλου που στην γεωργική σχολή, την Αναγνωστοπούλαιο, δεκάδες αγροτόπαιδα από όλη την Ήπειρο σπουδάζουν την σύγχρονη για την τότε εποχή αγροκτηνοτροφία. Ακολουθεί το τότε αποκαλούμενο Ορφανοτροφείο που η πατρική στοργή και αγάπη του Μέγιστου Παιδαγωγού Κώστα Πάκου και των συνεργατών του όπως ο Βαρδάκης, Π. Κουφάλας, Θ. Στεργίου, Α. Κατής και άλλων, δεκάδες παιδιά τα ανέδειξαν σε επιτυχημένους επιχειρηματίες.

Στην κορύφωση του Εμφυλίου Πολέμου 1948-1949 η Κόνιτσα ανοίγει πόρτες φιλοξενίας σε χιλιάδες αναγκαστικά μετακινθέντες από τα χωριά.

Έξω από το πνεύμα της φιλοξενίας δεν θα μπορούσε να μείνει η Τοπική Εκκλησία η οποία δια του μακαριστού Επισκόπου Χριστοφόρου δημιούργησε οικοτροφείο μαθητών που προέρχονταν από τα χωριά δια δε του Επισκόπου Μακαριστού Σεβαστιανού Γηροκομείο και μαθητική εστία θηλέων. Η Κόνιτσα δέχθηκε και εναγκαλίσθηκε δεκάδες οικονομικούς μετανάστες από την πολύπαθη Βόρεια Ήπειρο. Σήμερα με όλους αυτούς μας συνδέει φιλία και αλληλοκατανόηση.

Και πάλι η φιλόξενη Κόνιτσα δεν έμεινε ασυγκίνητη στο δράμα των προσφύγων του πολέμου της Συρίας. Άραγε σε τι φταίνει οι άνθρωποι αν η μοίρα, τους έπαιξε άσχημο παιχνίδι και αποσπάστηκαν από την Χριστιανική Εκκλησία της Αντιοχείας εν μέσω πολέμων, αντιπαραθέσεων, δοξασιών και ιδεολογιών και βίαιου εξισλαμισμού.

Με τόση ιστορία φιλοξενίας σήμερα η Κόνιτσα θα έστρεφε τα νώτα της στην «ΚΙΒΩΤΟ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ» Ούτε λεπτό δεν αμφέβαλα για τα αισθήματα φιλοξενίας των συμπολιτών μου. Η εδώ παρουσία της ΚΙΒΩΤΟΥ είχε δρομολογη-

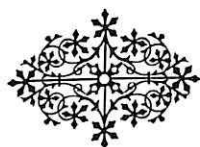
θεί παρ' όλες τις παλινωδίες που ακολούθησαν την πανηγυρική υποδοχή του πατρός Αντωνίου σε συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Χαίρε και Αγάλλου αυτάδελφε Βασίλη Τσιαλιαμάνη εκεί όπου ως δίκαιος ανήρ αναπαύεται η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ είναι εδώ στη φιλότατη σου Κόνιτσα.

Ο Θεός δεν σε αξίωσε να δεις το όραμά σου να πραγματώνεται αλλά ως φιλοσοφημένος άνθρωπος γνώριζες ότι η ζωή μας είναι μια αλληλουχία ελπίδων-πραγματώσεων-διαφύσεων μέχρι την τελευταία του βίου.

Αείμνηστε Βασίλη ήσουν ο πρώτος σκαπανέας της διώρυγας διάπλευσης της ΚΙΒΩΤΟΥ στην Κόνιτσα. Πολύ ενωρίς με επιστολές τόσο προς την Δημοτική Αρχή όσο και προς την Διοίκηση της ΚΙΒΩΤΟΥ γνωστοποιούσες την δυνατότητα της εδώ εγκατάστασης. Δεύτερος άξιος σκαπανέας αναδείχθηκε ο καλόκαρδος και πάντα συναινετικός Δημήτριος Γεωργίου Ντάφλης ο οποίος θα κακοκαρδιστεί μαζί μου για αυτή την

αναφορά μου, πλην όμως Δημήτρη πρέπει να σεβόμαστε την ιστορία και να καταγράφουμε τα γεγονότα και συμβάντα του τόπου μας για τους επιγενόμενους. Εκ μέρους μου θα ήταν απρέπεια να μην αναφερθώ στην θετικότατη συμβολή του Σεβάσμιου και Σεμνού Ποιμενάρχη μας κ.κ. Ανδρέου του οποίου οι πατρικές νουθεσίες οδήγησαν στο ποθούμενο. Χρειάστηκαν σχεδόν πάνω από τρία χρόνια ωρίμανσης της ιδέας, για την εδώ παρουσία της ΚΙΒΩΤΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. Αυτό που προέχει είναι όπως όλοι μας να συμβάλουμε στην μακρομέρευσή της ο καθένας με τον τρόπο του και τις δυνατότητές του.

Ο πατήρ Αντώνιος είναι μια σπουδαία προσωπικότητα η οποία εξακτινίζεται όχι μόνο στον Ελλαδικό χώρο αλλά και εκτός συνόρων. Ο πατήρ Αντώνιος είναι πλέον σημαντικός προεσβευτής της πόλης μας και η ΚΙΒΩΤΟΣ ελκτικός πόλος σημαντικών προσωπικοτήτων.

Ανταπόκριση

Την πραγματικότητα
με δνό, τρία δόγια απδά
εύκοδο πράγμα να εκφράσεις.

Να πασχίγω όμως με τέχνη
μουν φαίνεται σωστό,
πώρα που σύννεφο πέφτει πυκνό
και τούφες-τούφες μαύρο εκεί,
όπου φέγγει αχνά ο ουρανός
στις νύχτας το μπαδκόνι.

-Ξε τέτοια σκοτιάδια
πως να διακρίνεις το βδέμμα
έτοιμο να σε πάρει σβάρνα
ή αν δάκρυ το δάκρυ, όπως η σιταρήδρα
στον κάμπο, σπιδέγει σμπόνια.

Να κόγω ένα μουν δάκτυλο
από τη ρίζα είμαι ικανή,
ζινή σκληρή,
δίχως να βγάδω κιχ.
Μα πώρα δα γουσιάρω μόνο
Το πέρασμα από εκείνο το χυνί,
όπου η μουσική αρχίζει
με καμπάνες θνηπιρές
κι ύστερα σιγά-σιγά τις ξανοίγει
ώποιν παφ! σκάει,
ανθίζει σαν πυροτέχνημα.

Ποδδοί διγούν, θαρρώ,
Για ένα τέτοιο παιχνιδάκι
νομίζουν τη μουσική του χεριού τους
διγότερο οδυνηρή εν τέλει από το αίμα.
Κάποιοι ωστόσο - τοδημηροί δίχως άδδο -
όταν με τα σωστά τους το επιχειρούν,
η διέγερση, η ανύγνυσή της
πως δεν ταιράζει, αισθάνονται,
με τη βαρύτιμά τους.
Η τέχνη αυτή έγω νιώθουν
ότι βρίσκειται από τα όρια.

Ανατριχίδα να σπιδέξιζομαι
κυπαρίσσια ρημαγμένα
-για να δέμε τα σόκα-σόκα
κορμιά σιωμένα, αφανισμένα -
από της δίπης και του πόνου
σαν περνούν το σφυροκόπημα,
πως αντέχουν και
«ζάγκαρ-ζούγκαρ, ζάγκαρ-ζούγκαρ»
στο ξέσπασμα της μουσικής
απαντούν χορεύοντας
ανταποκρινόμενα στις προσδοκίες της.

Ειρήνη Κίτσιου
Κόνιτσα 30-7-2017

Φθινοπωρινή ενδημία

Γάσος Κανάτοης

Το καλοκαίρι κύλησε σαν ένας σιδερένιος τροχός στον κατήφορο ενός καρδόδρομου, αφήνοντας πίσω του τον απόηχο της οχλοβοής, ως θυμίαμα στη λιόχαρη μέρα.

Τώρα όλα ψυχάζουν.

Ο ήλιος θωπεύει γλυκά τα κουρασμένα κορμιά, χύνει βάλαμο στις λυπημένες ψυχές· το μάτι χάνεται στη διαύγεια της ηλιόφωτης ατμόσφαιρας, κι ένα αγέρι δροσόπνοο κατεβαίνει απ' τη ραχούλα ανάλαφρο, σφυρίζοντας ένα ελπιδοφόρο τραγούδι για το αύριο...

Να βγεις στην υποσχόμενη αυγούλα μετά, νοσταλγός-οδοιπόρος σ' ερημοβάτιστους δρόμους, καλημερίζοντας κλαδοκορφές και χαμηλοκλάδια, πυρόξανθα χαμόφυλλα κι ανώνυμα χορταράκια λειμώνων. Καλημερίζοντας ταπεινά χαμόδεντρα, που κρατούν στοργικά, κρυμμένα στον πυκνόφυλλο κόρφο τους, κυνηγημένα ζουδάκια της αόρατης κάνης ενός αδιάτακτου κυνηγού...

Καλημέρα να πεις στο φρεσκοσκαμμένο ψωμοχώραφο της πλαγιάς, και στο ρημοκλήσι της κορφοράχης, στον πικροποτισμένο γέροντα στις εξώθυρας το πεζούλι, στο πρωτάκι του σχολείου, που στα σφιγμένα δακτυλάκια του κρατάει το μολύβι, χαράζοντας τις πρώτες γραμμές της αγωνίας του στη ριγωμένη σελίδα του τετραδίου.

Στους κήπους μετά... Στις μυρουδιές των ώριμων σύκων και των κυδωνιών, στην κίτρινη φυλλορροή, τρυγώντας πολύρωγα σταφύλια κι απουσίες...

Και στο παλιό στρουγκολίθαρo ν' ακουμπήσεις, σι' αγνάντι, μακριά απ' τα καθημερινά και τ' ασήμαντα, τα ομοιόμορφα κι άχαρα, ατενίζοντας προσφιλείς σου ορίζοντες και ψηλοπυργόσπιτα του ονείρου και των ψυχοταξιδιών σου...

Στης ακροδρομιάς τον όχτο να σταθείς, αρδεύοντας τις σκέψεις σου με νοσταλγικές αναπολήσεις, κι ύστερα ν' απαγκιάσεις, στρουθίο ενδημικό, στο ορφανόφυλλο δάσος- με τη βροχούλα του χινόπωρου να υφαίνει τραγούδια νέα, στην τσίγγινη στέγη του παλιού σου σπιτιού.

Χρυσό Φθινόπωρο

Χρυσίζουν τα φύλλα πάνω
στα δέντρα
Η Φύση στρώνει, απλώνει
τα χρυσά της χαλιά
Οι σημύδες το τοπίο
ομορφαίνουν
Με τα σκουλαρίκια που
τις κοσμούν

Το μπρούσκο ωριμάζει
μέσα στα βαρέλια
Γλυκό κρασί, γλυκιά
ζωή

Φως, το φως του
Σεπτεμβρίου
Λάμπει χαμηλά!

Η φύση το καλοκαίρι αποχαιρετά
και χαμογελά
Πόσο πολλά σχήματα έχουν
τα χαλιά;

Τα κίτρινα άνθη θερμαίνουν
τη φίλια
Όλα μοιάζουν με μια μαγεία

Δος μου το χέρι σου
να βαδίζουμε στην αλέα
Με μεγάλη αγάπη προς
τη μεγάλη μας παρέα
Ας καθίσουμε πάνω
στο κύμα
Να δούμε τα πλοία
πώς ταξιδεύουν
πρίμα

Αεράκι του Φθινοπώρου,
φύσα σιγά-σιγά
Να δροσίσεις τις καρδιές μας
Και να κάνεις δυνατές
τις ψυχές μας!

Βικτωρία Ν. Τσάγκα
Σεπτέμβριος 2017

Αφιέρωμα στον όσιο Παΐσιο τον Αγιορείτη

Το Μοναστήρι του Στομίου (Ιστορία και θρύλοι)

Του ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΟΥ

Απέναντι ακριβώς από τη μεγάλη Σκάλα, εκεί που διχάζεται ο Ασπρόλακκος, ανάμεσα στη Σουρβιά και στο Ασπρονέρι, μέσα στο βαθύσκιο δάσος των αιώνοβίων ιερών δρυών, σώζονται χορταριασμένα και μόλις που διακρίνονται τα ερείπια του παλιομονάστηρου της Κόνιτσας.

Άγνωστο πότε και από ποιους πρωτοχτίστηκε. Καθώς ανασκαλεύω τα ισοπεδωμένα ντουβάρια του, ακούοντας το θρόϊσμα των δρυών από πάνω μου, αναρωτιέμαι μήπως οι ευνεβείς του κτήτορες το θεμελίωσαν απάνω στα ερείπια κανενός παληού ιεροῦ των Δρυάδων νυμφών ή του Πανός, τους οποίους ελάτρευαν οι ειδολολάτρες πρόγονοί μας ως τὸν ἕκτο και ἔβδομο αἰώνα ἀκόμη· ὡς τὴν ἐποχὴ δηλαδή που πέρασε ὁ αὐτοκράτορας Κωνσταντῖνος ὁ Πρωγωνάτος, ὁ ὁποῖος ἔχτισε τὴ Μονὴ Μολυβδοσκεπάστου, καὶ ἐξάλειψε τὴ λατρεία τῶν εἰδώλων καὶ ἀπὸ τὰ ἀπόμερα καὶ ἀπρόσιτα στὸν Πολιτισμὸ καὶ τὴν ἐξέλιξι μέρη μας.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράματα, πάντως τὸ γεγονὸς εἶναι ὅτι τὸ Παλιομονάστηρο αὐτό, χτισμένο στὴν ἀπόμερη καὶ ἀπροσπέλαστη αὐτὴ τοποθεσία, ἀρίθμησε ζωὴ πολλῶν αἰώνων. Αὐτὸ τὸ μαρτυροῦν, τὰ ἴχνη τοῦ βυζαντινοῦ τέμπλου, ἓνα παλαιὸ βυζαντινὸ βημόδυρο, πολλὲς βυζαντινὲς εἰκόνες, παλαιὰ λειτουργικὰ βιβλία καὶ τὸ κυριώτερο τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν Ἁγίων, Βασιλείου 1295, Σαμωνᾶ, Κοσμᾶ, Σίμωνος, Ἀλυπίου καὶ Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, πὺ ὅλα σώζονται στὸ σημερινὸ μοναστήρι.

Καθισμένος ἀνάμεσα στὰ χαμόκλαδα καὶ στὰ βᾶτα πὺ σκεπάζουν τὰ ερείπια, ἀφήνω τὴ φαντασία μου νὰ πλανηθῇ καὶ νὰ γυρίσῃ αἰῶνες πίσω.

Νομίζω πὺ βλέπω τίς σκιὲς τῶν παλιῶν λησμονημένων καλογέρων νὰ πλανιῶνται γύρω μου καὶ ακούοντας τὸ θρόϊσμα τῶν δρυῶν καὶ τὰ κελαϊδήματα τῶν πουλιῶν θαρρῶ πὺς ξαναζωντανεύουν οἱ ψαλμωδίες τῶν. Ἐδῶ κάπου τριγύρω, ὁ πὺ παλιὸς γνωστὸς Ἱερομόναχος ἐχάραξε τὴν παρακάτω ἐνθύμηση στὸ ἐξώφυλλο ἐνὸς παλαιοῦ Εὐχολογίου, τὴν ὁποία παραθέτουμε μὲ διορθωμένη τὴν ὀρθογραφία τῆς: «Εγὼ ὁ ταπεινὸς δοῦλος καὶ ἀνάξιος, γράφω τὰ ἄνωθεν γράμματα διὰ τὰ καταλάβουν ὅσοι μέλλουν νὰ χειροτονοῦνται ἀδελφοὶ νὰ τὰ μαθαίνουν, καὶ ὅσοι δὲν τὰ διαβάζουν ἄς ἔχουν τὸ ἄδικο. Ἔτους 1724 ἀπὸ Χριστοῦ Ἰωαννίκιος Ἱερομόναχος ἔγραψα».

Καμιά ἄλλη ἔγγραφη ἐνθύμηση δὲν περισώθηκε ἀπὸ τὸ παλὸν μοναστήρι.

Πὺ ψηλότερα ἀπ' αὐτό, βρίσκεται ἡ τοποθεσία πὺ λέγεται «Σιάδια τοῦ Παπᾶ». Κάποιοι ἱερέας τοῦ Μοναστηριοῦ εἶχε σκοτωθεῖ ἐκεῖ ὅπως ἔλεγαν οἱ παλαιοὶ γέροντες. Λίγο χαμηλότερα καὶ δεξιὰ ἀπὸ τὴ Σουρβιά, ὑπάρχει ἡ τοποθεσία «Κελιά»· ἐκεῖ ἀσκήτευαν διάφοροι ἀπομονωμένοι πατέρες τοῦ μοναστηριοῦ. Μάταια πλανήθηκα μέσα στὸ ἀπάτητο ρουμάνι, δὲν μπόρεσα νὰ συναντήσω ἴχνη τους· ἴσως τὰ ερείπια τῶν νὰ τᾶχη καλύψῃ ἡ ἄγρια βλάστηση. Παρακάτω ἀπὸ τὴ Σουρβιά, ἀπέναντι ἀπὸ τὸ σημερινὸ μοναστήρι, βρίσκεται τὸ ἄλωνακι ὅπου ἀλώνιζαν οἱ καλόγηροι τοῦ Παλιομονάστηρου τὰ γεννήματά τῶν.

Ἀλλὰ ἄς ἔρθωμε στὸ σημερινὸ μοναστήρι μὲ τὸ ὁποῖο καὶ ἄλλοτε ἀσχοληθήκαμε. Εἶναι χτισμένο στὴ δεξιὰ ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, ἐπάνω σὲ μιὰ θαυμασία ἐξέδρα τοῦ βουνοῦ τῆς Γκαμήλας, καὶ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τοῦ ξανοίγεται ἡ ὑπέροχη σὲ ἀγριότητα καὶ φυσικὲς καλλονὲς χαράδρα τοῦ Ἀῶου. Ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ ὁμορφὴ Βυζαντινὴ ἐκκλησοῦλα μὲ εὐάριθμα κελιά γύρω τῆς, καὶ προστατεύεται ἀπὸ ἓνα ψηλὸ περίβολο ὁ ὁποῖος εἶχε γύναι ἄλλοτε μὲ χρήματα τοῦ Ληστάρχου Νταβέλη καὶ ξαναεπισκευάζεται σήμερα (1961) ἀπὸ τὸν μοναδικό, ἀλλὰ εὐλαβέστατον καὶ ἀκάματον, καλόγηρο πατέρα Παῖσιον.

Χτίστηκε στὰ 1774 Ἰουλίου 12, ὅπως μας πληροφορεῖ ἡ ἐπιγραφή πὺ σώζεται σήμερα στὴν εἰσοδὸ του. Στὴν ἴδια ἐπιγραφή ἀναφέρεται ὅτι ἡγούμενος τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἦταν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ ὁποῖος τὸ μετέφερε, ἄγνωστο γιὰ ποιὸς λόγους, ἀπὸ τὴν ἀπέναντι τοποθεσία.

Δηλαδή ἀπὸ τὸ Παλιομονάστηρο.

Ἐπίσης ὑπάρχουν καὶ οἱ λέξεις: «Ὅταν ἱεροδομίδι ἱεραγία θεοτόκος ἴταν ἐπίτροπος χοριὸ Καστάνιανι». Ἀγνοοῦμε ἂν μὲ γεναῖες συνδρομὲς Καστανιανιτῶν χτίστηκε τὸ καινούργιο μοναστήρι. Μᾶλλον ὁ πρωτοστατήσας ἐπίτροπος ἢ ὁ ἴδιος ὁ ἡγούμενος δὲ ἦταν Καστανιανίτης. Καὶ πιθανὸν καὶ ὁ πρωτομάστορας πὺ τὸ ἔχτισε δὲ ἦταν ἀπ' αὐτὸ τὸ χωριό.

Καὶ τώρα ἔχει τὸ λόγο ἡ λαϊκὴ παράδοσι. Ὁ ὑπέργηρος Χρῆστος Πατέρας, ὁ Μῆχος Ντουμάνης, ὁ Τσιαλιαμάνης, καὶ ἄλλοι παλαιοὶ γέροντες, μοῦ ἔλεγαν ὅτι τὸ μοναστήρι μεταφέρθηκε ἐδῶ ὅπου εἶναι σήμερα, διότι ἔφευγε ἡ εἰκόνα τῆς Παναγίας μαζί μὲ ἓνα καντηλάκι ἀπὸ ἀπέναντι ἀπὸ τὸ παλιὸ μοναστήρι καὶ ἐρχόταν ἐδῶ, κι' ἔτσι ἀποφάσισαν καὶ τὸ μετέφεραν.

Στὶς 12 Ἰουλίου 1774 χτίστηκε, ὅπως προαναφέραμε, καὶ φαντάζομαι μὲ πόση εὐλάβεια καὶ μεγαλοπρέπεια δὲ ἐγκαινιάσθηκε (ἴσως τὴν ἴδια χρονιά) στὶς 8 Σεπτεμβρίου, στὰ γενέθλια τῆς Θεοτόκου πὺ τιμᾶται ἡ μνήμη του.

Ὁ Δεσπότης Παῖσιος οἱ ἄρχοντες, Μιχάλης Μπότσιος, Ἰωάννης Διαμάντη Μίνως, Ζαῖρας, Ζατσέτας, Μπεργαῖοι, Λιαμπές, Χαρισιάδης, Σκουμπούρ-

δαῖοι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ δὲ πρέπη ἀσφαλῶς νὰ παραβρέθηκαν.

Ἀλλὰ ἄς ξαναγυρίσωμε στὶς ἐνθυμήσεις τῶν καλογήρων.

Στὶς 23 Μαΐου τοῦ 1778 ἐπισκέφθηκαν τὸ μοναστήρι ὁ Ἀρχιερεὺς Κονίτσης Παῖσιος, καὶ οἱ ἄρχοντες Μιχαὴλ Παναγιώτου Πότζιος, καὶ Ἰωάννης Διαμαντίου Μίνου. Ἦταν τότε ἡγούμενος ὁ ὁσιώτατος Παῖσιος υἱὸς τοῦ ποτὲ παπουτσή Γεωργίου Βόντα ἐκ Μπουρατζάνης· ὅπως γράφει ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης σὲ μιὰ ἐνθύμησί του στὸ ἐξώφυλλο ἐνὸς παλαιοῦ Πεντηκοσταρίου.

Στὰ 1785 Ἀπριλίου 12, γράφει δύο ἐνθυμήσεις ὁ ἱερομόναχος καὶ ἐφημέριος Κονίτσης Βησσαρίων, ἀναφερόμενος στὸν πόλεμο ποὺ ἐγίνε μέσα στὴν Κόνιτσα μεταξὺ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἀλῆ Πασῖα καὶ τοῦ Κούρτ Πασῖα.

Τὸν πόλεμο αὐτό, τὸν ἀναφέρει καὶ ὁ νεοαφιχθεὶς στὸ μοναστήρι Ἀνθιμος σὲ μιὰ ἐνθύμησή του στὶς 2 Ἰανουαρίου 1786, ὁ ὁποῖος ἀργότερα (22 Ἰουλίου) ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Παῖσιου.

Στὰ 1791 Ἀπριλίου 19, ἦρθε στὸ μοναστήρι ὁ Κύριλλος ὁ νεωφώτιστος, καὶ ἔγραψε ἐνθύμηση ὁ Ἀνθιμος Ἱερομόναχος, ὁ ὁποῖος πρέπει ἀσφαλῶς νὰ εἶναι ὁ ἴδιος ὁ χειροτονηθεὶς στὶς 22 Ἰουλίου τοῦ 1786.

Ἀπὸ ἄλλη μιὰ ἐνθύμηση, τοῦ ἰδίου ἀσφαλῶς Ἀνθίμου Ἱερομονάχου, γραμμένη στὶς 12 Ἰανουαρίου 1793, πληροφοροῦμαστε ὅτι τὸ μοναστήρι ἄκμαζε ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ εἶχε πολλοὺς πατέρες καὶ ἀσκητές. Ὁ δὲ ἡγούμενός του ὁ ὅσιος Μαρούδης «δὲν ἐβγήκεν ἀπὸ τὴν ἀγία μονὴ πόποτε, συνομιλῶντας καὶ διδάχοντας τοὺς πατέρας».

Μεταξὺ τῶν πατέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ἱερομόναχος Χρύσανθος ὁ ὁποῖος ἄφησε κάπου στὰ παλιὰ βιβλία τὴν ὑπογραφή του καὶ τὴ χρονολογία 1791.

Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ, ὑπῆρχε καὶ ὁ Ἀναστάσιος Δοβρενίτης (πιθανὸν ἐκ Δοβρᾶς) ὁ ὁποῖος ἔγραψε μιὰ ἐνθύμησι ἀχρονολόγητη. Ἀχρονολόγητος ἀναφέρεται πάλι σὲ μιὰ ἄλλη ἐπιγραφή καὶ ὁ ἡγούμενος Παγκράτιος. Περνοῦν πολλὰ χρόνια καὶ τέλος στὰ 1827 τὸ μῆνα Μάρτιο, συναντοῦμε μιὰ ἀσήμαντη ἐπιγραφή γραμμένη ἀπὸ τὸν μοναχὸ Παῖσιο. Κατόπι μιὰ ἐνθύμηση γραμμένη ἀπὸ κάποιον καλόγηρο ποὺ δὲν διακρίνεται τὸ ὄνομά του σ' ἓνα παλιὸ μνηαῖο, μᾶς πληροφορεῖ ὅτι τὴν πρώτη Ἰουλίου 1841 ἀνεπαύθη ὁ Παπαθεοδόσιος, καὶ τὴν ἐπομένη ἡμέρα (Σάββατο) ἐνταφιάστηκε μὲ ἐπισημότητα ἀπὸ τὸν Ἀρχιερεᾶ, ἱερεῖς, καὶ λαόν. Νὰ ἦταν ἄραγε ἐφημέριος Κονίτσης ἡ Ἱερομόναχος τῆς μονῆς;

Ἀπ' ἐδῶ καὶ μπρός, ἔχουμε περισσότερες πλέον πληροφορίες γιὰ τὸ ὁμορφο καὶ γραφικὸ μοναστήρι μας.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΧΜΑΛΩΣΙΑ

& Συμβίωσις μετὰ των ληστῶν

ΥΠΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΕΚΙΑΡΗ
(ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ Κ. ΠΥΡΡΟΥ)

Στο τ. 186 / 2015 ο αείμνηστος Κ.Π. είχε αρχίσει τη δημοσίευση από το εκδοθέν το 1879 στην Κέρκυρα βιβλίο του Ν. Βεκιάρη που αναφέρεται στην περιπέτειά του με τους ληστές το 1878. Ο Ν. Βεκιάρης ήταν ευκατάστατος επιχειρηματίας στην Κόνιτσα και προπάππος του Κ. Πύρρου από τη γιαγιά του Κλεοπάτρα. Συνεχίζουμε τη δημοσίευση από το βράδυ της σύλληψής του.

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Εἰς ἀπόστασιν ἡμισείας ὥρας ἀπὸ τοῦ χωρίου ἐστήμεν ἵνα ἀναπαυθώμεν καὶ ἀναμεινῶμεν τὰ ζῶα καὶ τὰς τροφάς καὶ ἐνταῦθα ἐγένετο λόγος περὶ των λυτῶν καὶ τῆς ἀξίας ἐνός τηλεσκοπίου μου καὶ ὅσον δια το τηλεσκοπίου τοῖς ἀπέντησα ὅτι τοῦτο, ὡς δῶρον τοῦ πρώην Δεσπότη τοῦ μας, Γερμανοῦ ἦτο δι' ἐμέ ἀνεκτίμητον, ἀλλὰ δια τοὺς νέους κυρίους τοῦ κέκτηται ἀξίαν 3-4 λιρῶν. Περὶ δὲ των λυτῶν προσκληθεὶς ἵνα γράψω ὅτι κατὰ τὴν ἐγγράφον διαταγὴν νῦν ἀφῆκαν ἀναχωροῦντες, νὰ φροντίσωσιν οἱ οἰκεῖοι μοι ἐντὸς πέντε ἡμερῶν, ἄλλως θὰ δεχθῶσι τὴν κεφαλὴν μου, παρετήρησα ὅτι, ἐπειδὴ συμπεραίνω ὅτι ἀπαιτοῦσιν ἀδύνατα θὰ ἦτο πολὺ καλλίτερον ἀν μοι ἀπέκοπτον ἀπὸ τοῦδε τὴν κεφαλὴν ἀπαλλάσσοντές με των λοιπῶν βασάνων. Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης οἱ λησταὶ ἐνόμισαν, ὅτι δῆθεν διετελοῦν ἐκτὸς ἐμαυτοῦ καὶ ἡ συζήτησις ἀνεβλήθη.

Ἠγέρθημεν ἐντεῦθεν, ἅμα ἀφικομένων των ζώων καὶ των τροφῶν, καὶ ἐδέ-

νσε κατὰ προτροπὴν των κυρίων μου ἐχουσιν ἐπιταγὴς τρόπον, ἵνα ἱππεύσω ἐγκυον ἵππον, το δυστυχὲς δὲ ζῶον εἰ καὶ ἀγωνιῶν νηαγκάζεται εἰς δυσβάτους οδοὺς ἵνα ταχύνη το βάδισμα, ὁμολογῶ δὲ ὅτι δὲν νδυνήθην ν' ἀνεκθῶ καὶ ἀφίππευσα παρὰ τὴν θέλησιν των ληστῶν, ὡς ἡ ἐκ τοῦτου ὀργὴ ἐπέσεν εἰς τὸν δυστυχὲ χωρικόν, διότι προσέφερε τοιοῦτον ζῶον, εἰ καὶ ἦτο το καλλίτερον των τοῦ χωρίου. Ἐν τοῦτοις ἐφθάσαμεν εἰς ὠραίαν πηγὴν, εἰς νῦν ἐστὶν ἡ συνοδία ἀπᾶσα ν' ἀναπαυθῇ. Ἐνταῦθα ἀναφέρω μετὰ τὰ ἀστεία περὶ ἐμέ χοροπηδήματα τοῦ Ἰβραήμ (Σέλλου) τὴν μετ' αὐτοῦ λαβούσαν χώραν συνομιλίαν το πρώτον ἐν ὥρᾳ, καθ' ἣν οἱ ἕτεροι ἀρχηγοὶ ἀπεσύρθησαν ὅπως ἐντὸς σάκκων σφραγίσωσι δι' ὅλων των σφραγίδων των ἀρχηγῶν τὰ λάφυρα, χρήματα καὶ πολὺτιμα πράγματα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐγὼ ἐνώπιον ὁλοκλήρου τῆς συμμορίας ὡμολόγησα τὸ ποσὸν των ἀφαιρεθέντων μοι κατώτερον τοῦ πραγματικοῦ κατὰ μουσικὴν ἐπιταγὴν των ἀρχηγῶν. Ἀλλὰ πρὶν δέον νὰ εἰπῶ τινὰ περὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ Ἰβραήμ (Σέλλου).

Ο υπό το πλαστόν όνομα Ιβραήμ κρυπόμενος Σέλλος εκ Κοστεβιμίου της Κολόνιας, ην ανήρ ευπρόσωπος, αναστήματος υψηλού μάλλον ή μετρίου, ηλικίας 33-36 ετών. Όσον δ' εξάγεται εκ του εξωτερικού του και της φυσιογνωμίας του εν γένει εκούσης τι το ελκυστικόν, αύτη δεν προσέδιδεν ευτέλειαν χαρακτήρος, αλλά γενναιότητα και ευγένειαν ψυχής αγαθής φύσει. Είχε δε δοθή προ ολίλου εις τον ληστρικόν βίον ουχί όπως κερδίση χρήματα, διότι είχε την ιδέαν ότι τα εξ αρπαγής προερχόμενα φεύγουσιν ως ο υδράργυρος, αλλ' ίνα εκδικηθή τους εκθρούς του. Αν δε εξετίθετο εις πράξεις ληστρικάς, τούτο εποίει ιδίως χάριν των οπαδών του και μέχρι της στιγμής εκείνης δεν ήτο κεκρυμμένος ληστής. Εσέβετο τα θεία και την θρησκείαν του και έτρεφεν ιδιάζον σέβας προς τον Μπαμπά-Ντέμον τον εν Κονίτση, ος πολλάς μετά ταύτα κατέβαλε προσπάθειάς προς απελευθέρωσίν μου και μεγάλως συνετέλεσεν εις την απολύτρωσίν μου. Μετά του Σέλλου τούτου, ούτινος το όνομα έμαθον μόνον κατά την ώραν της απολυτρώσεώς μου, (καθ' όλον δε το διάστημα της αιχμαλωσίας μου τον εγνωρίζον υπό το όνομα Ιβραήμ). Εκ της ώρας ταύτης συνεδέθην κάπως ιδιαίτερον, ούτως δε εφαιnéτο ενδιαφερόμενος υπέρ εμού. Μετά τούτου λοιπόν περί διαφόρων ομιλούντες και κατανήσαντες και εις το πάθημά μου μετά τινος παραμυθητικούς άλλους λόγους μοι είπε ότι περί εμού είχαν πολύ κακήν ιδέαν, ότι δηλ. εξ αρπαγών και καταχρήσεων εκέρ-

δίζον και ήρχοντο τρόπον τινά εκδικητικώς εναντίον μου, με συνείδησιν ελευθέραν τύψεως, ενώ ήδη εκ του τρόπου μου δεν εξάγεται τοιούτον συμπέρασμα. «Θα φροντίσω, μοι είπεν, όσον εξαρτάται εκ της επιρροής μου να ελαττωθώσιν αι περί των λυτρών απαιτήσεις διότι δεν είναι δίκαιον να λάβωμεν πλέον του ημίσεως της καταστάσεώς σου». Ακολουθώως ωμίλησα με τον Καπετάν Ταμάζην, ον οι πολλοί γνωρίζουσι, ειπών ότι έδωκε μέγα θάρρος εν καιρώ της επιθέσεως, έπρεπε δε τουλάχιστον να ευχαριστηθή εξ όσων έλαβε χωρίς να με υποβάλη εις τα δεινά της αιχμαλωσίας. Έχεις δίκαιον, μοι είπεν, ως προς τον Ταμάζην, αλλά βλέπεις ότι και οι αρχηγοί και οι οπαδοί είναι πολλοί, ο δε κολαούζος μας μας υπέσχετο πολλά και ήδη ό,τι πράττω το πράττω μάλλον χάριν των συντρόφων, επομένως δε ήτο πεπρωμένον σου, μοι είπε, διότι επρόκειτο ίνα επιπέσωμεν κατά του εξαδέλφου σου, αλλ' ήτο λεπτότερον το νήμα της ιδικής σου τύχης.

Ικανώς ουν ενταύθα αναπαυθέντες, καθ' όν καιρόν οι λησταί προεγευμάτισαν, εγώ δε μη έχων όρεξιν προς τούτο ηρκέσθην εις μόνον το σιγάρισμα, αφού και αύθις ήππευσα ηρχίσασμεν ν' αναβαίνωμεν μέρος δύσβατον και δασώδες δυτικώς του χωρίου Ισβόρου ακολουθούντες την εις Βαρτζουμπάνιον άγουσαν, οι δε φρουροί μου ο Ασλάν και ο Στέφος αδιαφορούντες περί της αγωνίας του ζώου εφρόντιζον περί εμού, και όπως μη έλθω εις την ανάγκην ν' αφιππεύσω προσετέθησαν και έτεροι όπως μη καταπέσω

μετά του ζώου, αλλ' επί τέλους το μάλλον δύσβατον ννάγκασεν αυτούς ίνα μοί συγχύσωσι την αφίππευσιν και πάντοθεν ήδη ολισθαίνοντες επί των καρπών των υψικόμων πευκών και δια χειρών και ποδών αναβαίνοντες ανελθόντες τέλος, ελάβομεν πλαγίαν διεύθυνσιν δια μέσου των αγρών του Ισβόρου και έστημεν εις μέρος, ένθα ειργάζετο πριόνιον δι' ύδατος κινούμενον περί την 3ην της ημέρας. (Τουρκισί). Ενταύθα εζήτησα τον φίλον μου κάτοχον του εργασιηρίου τούτου, αλλ' έμαθον ότι είχεν απέλθει χάριν της εορτής εις την οικίαν του. Ενεθυμήθην ο δυστυχής ότι ήτον η των Αγίων Αποστόλων ημέρα, καθ' ην οι Χριστιανοί ευθυμώσιν ελεύθεροι, εγώ δε αιχμάλωτος σύρομαι εις τα δάση και εις τα όρη. Βλέπω απέναντι την Κόνιτσαν εις απόστασιν τεσσάρων ωρών και μοί φαίνεται ότι διακρίνω τους φίλους μου βαρυθυμούντας και τους συγγενείς μου δακρύοντας και ατενώς έχοντας προς το μέρος ένθα ίσταμαι. Και ταύτα μεν όντες έχουσι, διότι είναι γνωστή η διεύθυνσις ημών, αλλ' ουδέν το όφελος. Ενταύθα δε διεμείναμεν τρεις σχεδόν ώρας, καθ' όν χρόνον οι φιλοξενούντες ημάς διατάχθησαν ίνα ετοιμάσωσιν όσον το δυνατόν πλείονα άρτον άζυμον (κουλούρα), ενώ ανεπαυόμεθα υπό τα ξύλινα αυτών παραπήγματα. Μετά την ακριβή εκτέλεσιν της διαταγής ταύτης, πριν ή επιληφθώμεν της οδοιπορίας οι σκοποί ανήγγειλαν την προσέλευσιν σαγάνας· και όντες οι Ισβορίται έχοντες επί κεφαλής τον Οθωμανόν Σούμπασην (επιστάτην) της Πλάβαλης εφάνησαν πυ-

ροβολούντες μακρόθεν, αλλ' οι λησταί ούτε της ελαχίστης προσοχής άξιον έκριναν τον διωγμόν τούτον, σχόντες ήδη ικανήν πείραν μόνον δε δια περιφρονητικών λογίων απήντησαν προς τους αυθάδεις τούτους χωρικούς. Ούτω λοιπόν ησυχώς και εν τάξει βαδίζοντες εφθάσαμεν εις το ύψιστον μέρος του ανατολικώς μεν του Λεσκοβίκου, βορειοδυτικώς δε της Κονίτσης, απέναντι, κειμένου δασώδους όρους και υπερβάντες την κορυφήν αυτού και μετά λεπών τινων κατωφερή οδοιπορίαν έστημεν περί την εβδόμην της ημέρας εις απόστασιν πεντάωρον από της Κονίτσης ην ηδυνήθημεν ίνα διανύσωμεν εντός δέκα και πέντε ωρών. Δήλον δ' εκ τούτων οπόσον ηπειλούμεθα εκ των νώτων και εσπεύδομεν όπως αποφύγωμεν την καταδίωξιν!

Μετά μικράν ανάπαυσιν, αρκούσαν μετά τόσας στρατοπεδεύσεις εκρίθη επάναγκες ίνα γίνη η διανομή των χρημάτων και λοιπών. Όθεν ερευνηθεισών των σφραγίδων και σώων ευρεθεισών, προσεκλήθην ίνα εγώ αυτός εμπορικώ τω τρόπώ ποιήσωμαι την διανομήν, όπως μη τις αδικηθή, και διένειμον αυτοίς την περιουσίαν μου. Αφού δε πρώτον αφηρέθη το σαλιάτικον (το δέκατον όπερ λαμβάνουν οι αρχηγοί) έκαστος έλαβεν ανά 573 γρόσια μερίδιον, εκ των μετρητών, ποσόν ολιγώτερον βεβαίως του πρέποντος. Εγέλασα από καρδίας τότε ευθυμηθείς το αστείον του Ιεροκλέους «των σημαντρώων σώων όντων ο σίγος ηλατιούτο». Μετά την διανομήν των χρημάτων επρόκειτο ίνα γίνη και η των πολυτί-

μων, διο εκάστος των αρχηγών είχεν ιδία προνοήσει ίνα με πείση, όπως ψευσθώ περί της αξίας ου τινές εφίεντο πολυτίμου και επειδή των αυτών εφίεντο πολλοί ηναγκάσθην, επί προφάσει, ν' αποστώ του δυσaréστου τούτου αξιώματος, η δε εκτίμησις ανεβλήθη. Είτα ελήφθη πρόνοια περί της διατροφής του αιχμαλώτου, επιβαρυνούσης εξ ίσου τα μέλη της εταιρίας, και γενομένου υπολογισμού τινος επέστρεψεν έκαστος των οπαδών προς τον αρχηγόν του (μπουλοχτσίν) ανά γρόσια 13 και παράδες 15. Τούτων ουν καλώς ή κακώς διαταχθέντων, επειδή ήδη πρόκειται ίνα απολυθή ο αγωνιάτης ως και ο ως οδηγός ληφθείς ποιμήν, Κήτα Μίνας, παρηγγέλθην ίνα γράψω προς την μητέρα μου και τους λοιπούς οικείους περί των λύτρων πληρωτέων εντός εξ ημερών κατά την σημείωσιν, ην είχαν καταλίπει αναχωρούντες και επειδή και πάλι παρετήρησα ότι αν απαιώσιν αδύνατα θα πράξωσι καλώς διδοντες τέλος εις τοιούτον αβίωτον βίον μου, ο αρχηγός Ταμάζης μοι απήντησεν ότι δεν απαιώσιν ει μη ανάλογα των δυνάμεών μου, δηλ. πεντακοσίας λίρας εις μετρητά και τινας παραγγελίας μη υπερβαινούσας το ποσόν εκατόν λιρών, γράψον λοιπόν, ως σοί είπον, χωρίς ν' αναφέρη ποσόν. Ενόησα εκ τούτου ότι με απατώσι και αληθώς αι απαιτήσεις των ήσαι υπέρογοι, διότι, ως έμαθον βραδύτερον, απήτουν εκτός των διχιλίων λιρών εις μετρητά, εικοσιπέντε ενδυμασίαι και χρυσοκέντητα σελλάχια, εν χρυσούν ωρολόγιον δια τον καπετάνον και τέσσερα έτε-

ρα αργυρά και δέκα ζεύγη όπλων. Όθεν μετά τινας συζητήσεις έγραψα την εξής επιστολήν.

«Αγαπητή μου Μητέρα, οικείοι, συγγενείς φίλοι και αδελφοί πατριώται!

Ήτο πεπρωμένον να καταστραφή ο οίκος μας, επειδή δε ήδη είμαι αιχμάλωτος παρακαλώ πάντας ως αδελφούς και ιδίως τον εξαδέλφόν μου Γεώργιον Π. Βεκιάρην, ίνα φανήτε χρήσιμοι σώζοντες τουλάχιστον την ζωήν μου. Δύναται δε ο εξαδέλφος μου ίνα λάβη τα εν τω χαρτοφυλακίω μου ομόλογα προς ασφάλειαν, όπως εξοικονομηθή το ποσόν κατά την σημείωσιν, ην αφήκεν ο Καπετάνος. Εάν δε η μοίρα μου κόψη το νήμα του βίου μου σας αποχαιρετώ δια παντός και σας παρακαλώ συμπαθάτε προς την τεθλιμένην μου οικογένειαν και το ορφανόν.

29 Ιουλίου 1878 δάσος

ο δυστυχής

Νικόλαος Κ. Βεκιάρης»

Και ο μεν ποιμήν ο επί τούτω προσληφθείς παραλαβών την επιστολήν ανεχώρησε, πολύ ευτυχέστερος εμού, ημείς δε αναστάντες ετράπημεν οδόν κατωφερή. Ενώ λοιπόν εβαδίζομεν ούτω προς τα κάτω ηγέρθη σφοδρά μεταξύ των ληπτών συζητήσεις περί της διευθύνσεως, απειλούσα ιδίως την εμήν ύπαρξιν. Ο Μπεκτάσης μετά των οπαδών του προέτιμα την εις Κολώνια άγουσαν, οι δε λοιποί την εις Βαρυτσομπάνου και Γράμμου και επειδή η διαφωνία επετεινέτο, πολλοί εθεώρησαν αναγκαίον τον θάνατόν μου δυνάμενον ίνα επιτρέψη την εις τα ίδια

επάνοδον των πολλών. Τότε δε ο έτερος των εν τη συμμορία δύο Χριστιανών Χρήστος, μεθ' ου, πωλούντος ποτέ ζώα εν Κονίτση, είχαν φιλονεικήσει, έσυρε το ξίφος κατ' εμού, αλλ' οι οθωμανοί φρουροί μου αντέστησαν και ούτω εσώθην. Φθάσαντες δε εις μέρος επίπεδον κεκαλυμμένον και εστρωμμένον υπό χλόης εκαθέστημεν, ενώ ήτον ήδη περί μιαν ώραν προκεχωρηκυία η νυξ της Πέμπτης.

Ενταύθα οι μέχρι του νυν φρουροί μου Ασχάν και Γκέγκας οπαδοί του Σέλλου, προς ους είχαν εμπιστοσύνην, με παρέδωκαν εις ετέρους τον Μουσταφάν, ως μοί είπεν ότι ωνομάζετο, φέρουσι μόνον οπισθογεμές όπλον και λόγχην κρεμαμένην, και τινα Κωλονιάτην όντα πρατού εκ της συμμορίας του Κιαζημη. Και οι νέοι ούτοι φρουροί μου προσεφέρθησαν ευγενώς προσενεγκόντες μοι και γλυκίσματα, άτινα είχαν παραλάβει εκ της οικίας μου. Μετ' ολίγον δε ο Μουσταφάς απηλλάγη της υπηρεσίας του φρουρού αντικατασταθείς δι ετέρου. Η ομιλία των φρουρών μου αλθανιστί απέβλεπεν πάντοτε τον αιχμάλωτον, όστις δεν εδυνάμην εισέτι να συνέλθω εκ του τρόμου, ον μοί είχαν εμπνεύσει η γυμνή σπάθη του Χρήστου και καθ' όσον ηννόουν, διέκειντο συμπαθώς πάνυ επί το ούτον, ώστε ο έτερος αυτών πλέον τολμηρός προέτεινεν ίνα αποδράσωσι μετ' εμού έχοντες υπ' όψιν την τε ανταμοιβήν και την αμνηστείαν, αλλ' οι δισταγμοί και η δειλεία του άλλου εματαίωσαν το σχέδιον.

Ενώ λοιπόν παρ' εμοί εν ησυχία ελάμβανον χώραν τ' ανωτέρω, ολίγον τι απωτέρω ημών συνεκροτείτο σπουδαίον συμβούλιον, παρόντων όλων των αρχηγών και των οπαδών, εν ω συνεζητείτο η τύχη του αιχμαλώτου. Πολλοί εξέφερον γνώμην καταδικαστικήν και ήσαν ανυπόμονοι, όπως ίδωσι πίπτουσαν την κεφαλήν μου, άλλοι πάλιν ήσαν αντιθέτου φρονήματος, και τούτων ηγείτο ο Σέλλος μετά του Μπιχτάση, εις ους και επροτάθη όπως λάβωσι τον αιχμάλωτον, ου τινος τοσούτον εφείδοντο αποζημιούντες απέναντι αυτού τους αντιφρονούντας δι ων είχαν λάβει χρημάτων, αλλ' η πρότασις ούτε παρά του καπετάνου εγένετο δεκτή. Όθεν μη επιτευχθείσης συνεννοήσεως τινος η συζήτησις ανεβλήθη δια την αύριον. Εγώ δε όσον ηδυνάμην ν' αντιληφθώ ενόησα καλώς ότι η ζωή μου δεν είχαν αξίαν πλέον εις τους πολλούς και ότι ευρίσκομαι εις το χείλος του τάφου. Απληπίσθην τελείως θεωρώ πλησιάζουσιν την αγρίαν του θανάτου όψιν και τα μέλη μου παραλύονται εντελώς ενώπιον δε των τεθαμβωμένων οφθαλμών μου εμφανίζονται οι οικείοι, οι συγγενείς, οι φίλοι, μήτηρ, αδελφοί, αδελφαί και σύζυγος φέρουσα εν ταις χερσί το τέκνον μου. Αναπηδώ έντρομος εκτός εμαυτού και αναλύομαι εις δάκρυα. Αλλ' εν τη απογνώσει ταύτη στρέφω προς την Θεϊαν Πρόνοιαν καρδίαν και διάνοιαν, υψώτας χείρας μου εις τον Ουρανόν και επικαλούμαι το θεϊόν έλεος επί τοις παισμάσι μου συγχωρών από καρδίας τους παίσαντάς μοι. Τούτο μοι ενέπνευσε

θάρρος τι και παραμυθίαν και ηδυνήθην
ν' αναλογισθώ οπόσοι άλλοι υπέστησαν
μείζονας καταστροφάς και οπόσαι κεφα-
λαί, ως η ιδική μου έπεσον και εις τα δει-
νά νοσάνθην ανακούφισιν και αφέθην
επομένως έρμαιον μυρίων λογισμών.
Ταύτα πάντα δεν ελάνθανον τους φρου-
ρούς μου και το δεινόν της θέσεώς μου
εγνώσθη παρά τοις λοιποίς διό και προ-
σελθών ο Σέλλος εφρόντισε να με πείση
ότι δεν κινδυνεύω όσον φαντάζομαι, και
συγχρόνως μοι παρέθηκε το δείπνον,
άρτον και ειδός τι τυρού αθλίου ζητήσας
συγνώμην διότι δεν υπήρχεν αυτοίς κρέ-
ας αλλά μη έχων όρεξιν μόλις ήγγισα το
δια πολλούς λόγους άθλιον δείπνον.
Έπειτα εγερθέντες επορεύθημεν κατω-
φερές τι μέρος και έστημεν πλησίον πη-
γής, εξ ης μοι έδωκαν ολίγον να πλώ,
διότι ήτον ενδεχόμενον να με βλάβη, το
ύδωρ δια την ψυχρότητά του και επειδή
εδίψων επλήρωσε την κούπαν ύδατος ο
Σέλλος και την εξέθηκεν επί τινά λεπτά
και ακολούθως μοι συνεχώρησε να πλώ.

Επορεύθημεν εισέτι ημίσειαν ώραν και
ενώπιον πεπτηκυίας πεύκης έστημεν,
όπως υπνεύσωμεν, όθεν κατεκλήθην με-
ταχειριζόμενος ως προσκεφάλαιον τον
μηρόν του Σελίου και κυκλωμένος υπό
τον πιστών αυτώ φρουρών μου, ους δύ-
ναμαι να καλέσω σωματοφύλακας καθό-
σον ήδη τοιαύτα χρέη εξετέλουν.

Αλλ' ο ύπνος, όστις κατέλαβεν αμέ-
σως τους φρουρούς μου δεν ηδυνήθη να
κλείση και τα εμά βλέφαρα και ευρέθην
έτοιμος προς οδοιπορίαν κατά την ορι-
σθείσαν ώραν, όην της νυκτός. Η από-
στασις από του μέρους ένθα επρόκειτο
να διημερεύσωμεν ήτο μικρά και μετά
ημισείας ώρας οδοιπορίαν εφθάσαμεν
εις δάσος ένθα γην μόνον και δένδρα
έβλεπε τις και μετά βραχείαν οδοιπορίαν
υπό παχυτάτην πευκών και ελάτων
σκιάν, ων οι κορυφαί εφαινοντο ψαύου-
σαι τον ουρανόν, ετοποθετήθημεν όπως
διέλθωμεν την ημέραν.

(συνέχεια στο επόμενο)

Από το περιοδικό μας εκδόθηκε το βιβλίο «ΚΟΝΙΤΣΑ»
για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωση,
με ιστορικό περιεχόμενο.

Για τους φίλους του περιοδικού η συμβολική
τιμή 5€ + 3€ έξοδα αποστολής.

Πληροφορίες: Τηλ. 26550 22212 & 6979138737

ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Ο εκ Παπίγκου μεγάλος Ευεργέτης

Παίρνοντας αφορμή από όσα διά-
βασα στην εφημερίδα «ΠΡΩΪ-
ΝΟΣ ΛΟΓΟΣ», αριθ. φύλλου 17.114/1-
10-2017, και αριθ. φύλλου: 17.116/4-10-
2017 την επιστολή του πληρεξουσίου
στην Ελλάδα Γεωργίου Μπασιά, με εντο-
λή του Δ.Σ. της εις Βοστώνη των Η.Π.Α.,
εδρευούσης Κοινωφελούς εταιρίας
«Michael Anagnos Schools- Σχολές Μι-
χαήλ Αναγνωστοπούλου», απευθυνόμενη
προς την κ. Τατιάνα Καλογιάννη, Αντιπε-
ριφερειάρχη της Περιφεριακής Ενότητας
Ιωαννίνων, δια της οποίας συχαίρει για
την πρόσφατη επιτυχία της να ενταχθεί
στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Interreg Ipa
II, Cross-border Cooperation Program
Greece-Albania, 2014-2020» και την πρό-
ταση «Developin & promoting extreme

tourism in Greece-Albania area», που
αφορά στην περιοχή της Κόνιτσας και ει-
δικότερα την Αναγνωστοπούλειο Σχολή,
θεωρώ πρόπον, ως ομοχώριος του μεγά-
λου Ευεργέτου, να ευχαριστήσω θερμά
όλους, όσοι και με οποιοδήποτε τρόπο
συνετέλεσαν να απομακρυνθεί το βαθύ
σκότος της Λήθης και να φέρουν στο
λαμπερό φως της Μνήμης.

Ως ομοχώριός του, όπως είπα, ασχο-
λήθηκα πολύ με τη βιογραφία του, συνέ-
γραψα το πρώτο βιβλίο για το βίο του και
όλες τις δραστηριότητές του, στην Ελλάδα
και στην Αμερική, καθώς και άλλα σχετι-
κά άρθρα, τα οποία εδημοσιεύθησαν σε
εφημερίδες και περιοδικά.

Ο Μιχαήλ Αναγνωστοπούλος ήταν
ένας μεγάλος Ευεργέτης, ανθρωπιστής,
οραματιστής, λάτρης της γενέτειράς του,
λάτρης της Ελληνικής Παιδείας και όπως
πολύ χαρακτηριστικά τον περιγράφει ο
ομοχώριός μας, αείμνητος Γεώργιος
Χριστοδούλου, καθηγητής Φιλολογίας,
κατά την μετάφραση και επιμέλεια του βι-
βλίου του Φράνκ Σανμπόρν «ΜΙΧΑΗΛ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ»: «Στοχαστής
βαθύνους, σύμβουλος σοφός, προφήτης
του Καλού, εραστής της ανθρωπότητας,
μεγάθυμος, αληθής, και οξυδερκής, οδη-
γός των τυφλών στα δύσβατα μονοπάτια
της ζωής».

Ο Μιχαήλ Αναγνωστοπούλος, όπως
προανέφερα, ήταν λάτρης της ελληνικής
Παιδείας και μόνον γι' αυτή διέθεσε όλη
του την περιουσία:

«Ζήσας επί μακρόν χρόνον εν τη αλ-
λαδαπή, ούτε εν ταις λύπαις ούτε εν ταις
ευτυχίαις ελθισμόνησα την αγαπητήν μου
πατρίδα, διετέλεσα δε ενθαρρύνων αεί-
ποτε την πρόοδον και την ευημερίαν αυ-
τής. Τα εναποταμιεύματα πολυχρονίων
μόχθων μου ρίπω άσμενος επί του εδά-
φους αυτής ίνα ανθίση, ως ελπίζω, ο κάλ-
λιστος των καρπών, η Ελληνική Παιδεία
και η ανατροφή, τούτ' εστίν η εξημέρωσις
εν τη μικρά ταύτη γωνία της Ηπείρου, εις
την ψυχήν της οποίας θέλω να αποδώσω
το φως, όπερ εν αυτή το πρώτον είδον
οι οφθαλμοί μου. Εν δε μόνον αξιώ προς
τιμήν των συμπατριωτών μου, αι θελήσεις
μου αύται να μείνωσιν εσαεί ιεραί και απα-
ραβίαστοι», όπως γράφει στους όρους της
δωρεάς του Κανονισμού της Εφορείας των
εν Παπίγκω Καλλινείων Σχολείων και όπως
αναφέρεται στο βιβλίο τους «ΜΙΧΑΗΛ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ (MICHAEL ANA-
GNOS), Πάπιγκο 7-2-1837 - Τούρνο Σε-
βερίν 29-6-1906», σελ. 85.

Λάτρης, καθώς ήταν, της γενέτειράς
του και της Ελληνικής Παιδείας, με δαπά-
ναις του λειτουργούσαν τότε 5 Σχολεία.
Στη Μεγάλη Συνοικία 3, ένα Δημοτικό,
ένα Παρθεναγωγείο και ένα Σχολαρχείο
και στη Μικρά Συνοικία ένα Δημοτικό και
ένα Παρθεναγωγείο.

Και δια της διαθήκης του καταλείπει:

«Τα δε πέντε έκτα του καθαρού εισοδή-
ματος αυτού θα χρησιμοποιηθώσι κατά
την αυτήν περίοδον των δέκα ετών, καθ'
όν τρόπον αυτοί νομίζουνσι προσφορώτε-
ρον, προς συντήρησιν Ελληνικής Σχολής
ανωτάτης, εφ' όσον θα επιτρέψωσιν αι πε-
ριστάσεις, ει δυνατόν δε το Σχολείον τού-
το να είναι παρόμοιον προς τα άριστα
Γερμανικά Γυμνάσια, να φοιτώσι δε εις
αυτό προς μόρφωσιν εαυτών παίδες άνευ
διακρίσεως φυλής, θρησκείας, χρώματος
και κοινωνικής τάξεως, να ιδρυθή δε το
Σχολείον τούτο είτε εν Κονίτση είτε εν
Ιωαννίνοις, είτε εν άλλη τινί πόλει της
Ηπείρου προς δυσμάς των Ιωαννίνων κει-
μένη...». Βλ. βιβλίο μου, «ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑ-
ΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ», ΣΕΛ. 72. Τελικά
εκτίσθη το κτίριο στο οποίο, αντί Γυμνα-
σίου, στεγάσθηκε η «ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥ-
ΛΕΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΚΟΝΙΤΣΗΣ».

Καλόν είναι κατά την εφαρμογήν των
προγραμμάτων, να ληφθεί υπ' όψιν και η
βούληση του μεγάλου αυτού Ευεργέτου.

Και έστω ακόμη υπ' όψιν ότι και στο
Πάπιγκο, γενέτειρα του Μιχαήλ Αναγνω-
στοπούλου, υπάρχει και άλλο Ίδρυμα, το
«ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΜΙΧΑΗΛ ΑΝΑΓΝΩ-
ΣΤΟΠΟΥΛΟΥ», της Εφορίας των Καλλι-
νείων Σχολείων Παπίγκου».

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ
Ιωάννινα 11.10.17

**Μην ξεχνάτε
την συνδρομή σας.
Είναι το στήριγμα
του περιοδικού μας.**

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ

1844 - 1933

ΠΕΚΛΑΡΙΤΗΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ

- Ογδόντα τέσσερα (84) χρόνια πέρασαν από
τον θάνατο του Μεγάλου εκείνου ανδρός!

- ΚΑΙ γιατί ήταν Μεγάλος ο αείμνηστος
Γεώργιος Καραγιάννης.

- Με γλαφυρό και φιλολογικό λόγο ο πρό-
εδρος της Κοινότητας Βασίλης Α. Σπανός στην
εισηγητική του έκθεση προς τον κ. Δήμαρχο και
το Δημοτικό Συμβούλιο περιγράφει το ΓΙΑΤΙ!!!

- Ευχαριστώ ως γνήσιος απόγονος του
παππού μου τον Πρόεδρο της Κοινότητας,
γιατί μετά από 84 χρόνια θυμήθηκε τον Με-
γάλο εκείνο άνδρα με την μοναδική προσφορά
του για την εποχή εκείνη εισηγήθηκε στο Δη-
μοτικό Συμβούλιο με πράξη του, να αναγορευ-
σει τον Μεγάλο εκείνο άνδρα «ΜΕΓΑ ΕΥΕΡ-
ΓΕΤΗ» του χωριού και η προτομή του να τό-
ποθετηθεί στον κήπο των Ηρώων. Επίσης ο
δρόμος από την συμβολή, όπου ο πάλαι ποτέ
οίκος των Καραγιαννείων, μέχρι τον Αη-Νικό-
λα έργο του ιδίου - να ονομασθεί οδός Ανα-
παύσεως Γεωργίου Δ. Καραγιάννη.

- Επισυνάπτω την υπ' αριθ. 137/21-6-2017
απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και εκφρά-
ζω τις ευχαριστίες μου προς τον πρόεδρο της
Κοινότητας Πηγής, τον κ. Δήμαρχο και τους κ.κ.
Δημοτικούς Συμβούλους, για την ομόφωνη από-
φασή τους.

Με εκτίμηση
Κ.Γ.Κ.

ΘΕΜΑ 8ον

**Συζήτηση και λήψη απόφασης σχετικά με
την πρόταση της τοπικής κοινότητας Πηγής για:
1. Ονοματοθεσία οδού, 2. Ανακήρυξη «Μεγάλου
Ευεργέτη» και 3. Τοποθέτηση προτομής.**

Στην Κόνιτσα και στο Δημοτικό κατάστημα
(αίθουσα συνεδριάσεων), σήμερα στις **21-06-
2017** ημέρα **Τετάρτη** και ώρα **19:30** συνήλθε
σε **τακτική δημόσια** συνεδρίαση το Δημοτικό
Συμβούλιο Κονίτσας μετά από την με αριθμ.
Πρωτ.: **6079/16-08-2017** έγγραφη πρόσκλη-
ση του Προέδρου του Δημοτικού συμβουλίου
κ. Γεωργίου Ράμπολου, κατά τις διατάξεις
του άρθρου 67 του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87,
07-06-2010), συνδυαστικά με τις όμοιες των
άρθρων 95 (παρ. 3) του Ν. 3463/2006 (ΔΚΚ)
η οποία δημοσιεύτηκε στον ειδικό χώρο ανα-
κοινώσεων του Δημαρχείου και στην ιστοσε-
λίδα του Δήμου (www.konitsa.gr).

Από τα **είκοσι ένα (21)** μέλη στην συνε-
δρίαση παρευρέθησαν οι κατωτέρω Σύμβου-
λοι που απαρτίζουν ολομέλεια για συζήτηση
και λήψη απόφασης επί του θέματος.

Πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, ο
κ. Πρόεδρος διαπίστωσε ότι σε σύνολο **είκοσι
ένα (21)** μελών βρέθηκαν παρόντες και απόν-
τες οι κατωτέρω:

ΠΑΡΟΝΤΕΣ

1. Ρόμπολος Ν. Γεώργιος	Πρόεδρος
2. Γαϊτανίδη -Νίνου Χ. Ελένη	Μέλος
3. Δημάρατου Α. Αικατερίνη	Μέλος
4. Δήμας Χ. Θωμάς	Μέλος
5. Καλλιντέρης Χ. Γεώργιος	Μέλος
6. Κίτσιος Ι. Σταύρος	Μέλος
7. Λάκκας Σ. Αθανάσιος	Μέλος
8. Παρασκευάς Β. Χαρίλαος	Μέλος
9. Παφίλης Ε. Ιωάννης	Μέλος
10. Παπαμιχαήλ Π. Ελένη	Μέλος
11. Γκότζου Π. Ελένη	Μέλος

Ο Δήμαρχος κ. **Ανδρέας Παπασπύρου** προσκλήθηκε και παρέστη στη συνεδρίαση. Στη συνεδρίαση παρέστη ως Ειδική Γραμματέας του Δημοτικού Συμβουλίου, τηρώντας τα πρόχειρα πρακτικά αυτού, η κ. **Μπούτσικου Ελένη**, του κλάδου ΠΕ1 Διοικητικού Οικονομικού, υπάλληλος του Δήμου Κόνιτσας.

Στην συνεδρίαση προσκλήθηκαν οι κ.κ. πρόεδροι: Δημοτικής Κοινότητας Κόνιτσας, καθώς και οι Πρόεδροι & Εκπρόσωποι Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου Κόνιτσας.

Γεώργιος Δ. Καραγιάννης 1844-1933
Βιογραφικό

Ο Γεώργιος Καραγιάννης, γόνος της μεγάλης ιστορικής οικογένειας των Καραγιανναίων, γεννήθηκε στο Πεκλάρι το 1844. Πατέρας του ο Δημήτριος Καραγιάννης και αδελφία του ο Βασίλης και ο Παναγιώτης.

Δεν υπάρχουν μαρτυρίες και καταγεγραμμένο ιστορικό, τότε οι αδερφοί Καραγιάννη ταξίδεψαν στη μακρινή Ρουμανία και εγκαταστάθηκαν στο Βουκουρέστι.

Εκεί εργαζόμενοι σκληρά και μεθοδικά δημιουργήσαν μεγάλη Βιοτεχνία αρτοποιασκευα-

12. Ντάφλης Γ. Δημήτριος	Μέλος
13. Παγανιάς Γ. Κων/νος	Μέλος
14. Σδούκος Β. Δημήτριος	Μέλος

ΑΠΟΝΤΕΣ

1. Καράτζιος Β. Διονύσιος	Μέλος
2. Κοντογιάννης Κ. Χαρίλαος	Μέλος
3. Μουτσιούλης Δ. Αλέξανδρος	Μέλος
4. Φασούλης Γ. Χρήστος	Μέλος
5. Σπανός Ι. Βασίλειος	Μέλος
6. Εξάρχου Β. Νικόλαος	Μέλος
7. Ντασταμάνης Χ. Ιωάννης	Μέλος

Δεν προσήλθαν αν και εκλήθησαν νόμιμα

σμάτων, μοναδική σε ολόκληρο το Βουκουρέστι και κατέστησαν οι μοναδικοί τροφοδότες στο είδος, αποκομίζοντας τεράστια κέρδη.

Ο μεγαλύτερος αδερφός Βασίλης ερχόταν κατά τακτά διαστήματα στο Πεκλάρι, συμμετείχε στα κοινά της Κοινότητας με πλούσια δραστηριότητα - γνωστή η προσφορά του και η δραστηριότητά του.

Ο αδερφός Γεώργιος μετά από μακρόχρονη παραμονή στο Βουκουρέστι, επέστρεψε στο Πεκλάρι μέσω Χαρτούμ Αιγύπτου, πιθανόν την 10ετία του 1890.

Όλες τις οικονομίες του, άγνωστο γιατί, τις κατέθεσε σε μετοχές σε Αιγυπτιακή Τράπεζα. Ανήσυχος και δημιουργικός προβληματιζόταν τι θα μπορούσε να προσφέρει στην φτώχη της εποχής εκείνης Κοινότητα του χωριού του και όχι μόνο - κάτι τέτοιο είχε υποσχεθεί φεύγοντας από το χωριό στη μάνα του...

Την εποχή εκείνη σχεδόν το μισό χωριό ήταν εγκατεστημένο στα χειμαδιά του Μπούσι και κάθε χειμώνα που φούσκωνε η κλεισούρα ο οικισμός Μπούσι αποκλειόταν από την Κόνιτσα και το χωριό, αλλά και τα χωριά του Βορείου τόξου, Σαρανταπόρου-Γράμμου, παρέ-

μειναν εβδομάδες αποκλεισμένα στην Κόνιτσα και από Κόνιτσα αντιστρόφως.

Τότε η επικοινωνία και η διακίνηση των κατόικων και εμπορευμάτων εγένετο με τα καραβάνια - με τους παραδοσιακούς κिरατζήδες.

Σκέφτηκε ο σεβαστός εκείνος άνδρας να χρηματοδοτήσει την κατασκευή γέφυρας το περίφημο πέτρινο τοξωτό Γεφύρι, έργο τέχνης, το οποίο σώζεται μέχρι σήμερα.

Η ανοικοδόμηση της Γέφυρας Μπούσι χρονολογείται, πιθανόν το έτος 1893 το δε κόστος αυτής καταγράφεται, ότι στοίχισε τουλάχιστον 1.500 χρυσές λίρες Τουρκίας.

Ευγνώμονες οι κάτοικοι του οικισμού Μπούσι, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Ανήσυχος ο Σεβαστός παππούς και ασταμάτητος σε αγαθοεργίες, διαπίστωσε ότι το ίδιο πρόβλημα υπήρχε και στο χωριό στη συμβολή του σημερινού Αη-Νικόλα, όπου ενώνονται οι παραπόταμοι, ποταμού και Σκάλας και τους χειμερινούς μήνες το πέρασμα των κατοίκων προς Κλεισούρα και Μπούσι ήταν αδιάβατο.

Έδωσε εντολή στον - τέκονα Φώτη Βράνιστα να σχεδιάσει γέφυρα, όμοια με τη γέφυρα Μπούσι και το 1903 η γέφυρα Καραγιάννη, το πέτρινο τοξωτό γεφύρι που σώζεται μέχρι σήμερα λειτούργησε, απαλλάσσοντας τους Πεκλαρίτες από το άγχος του αποκλεισμού.

Το Πεκλάρι παρά τα πλούσια νερά πέριξ, στερείτο ύδρευσης εντός και οι νοικοκυρές με τις παραδοσιακές βαρέλες έτρεχαν στα γύρω ρέματα να προμηθευτούν το δώρο της φύσης, το νερό. Έδωσε εντολή αφού επισήμανε τις σπάνιες φυσικές πηγές του ποταμού να κατασκευαστεί σύγχρονο υδραγωγείο με σωληνώσεις προς το κέντρο του χωριού και τον κάτω μαχαλά, στη διασταύρωση όπου και η πατρική του κατοικία (ατυχώς σήμερα δεν

υπάρχει) έτσι το χωριό απέκτησε ύδρευση με παραδοσιακές λιθόκτιστες βρύσες και με λαξευμένες καρούτες που σώζονται μέχρι σήμερα και κοσμούν την παράδοση του χωριού μας, με την ένδειξη μαρμάρινης πλάκας «ΦΙΛΟΤΙΜΩ ΔΑΠΑΝΗ Γ.Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ - 1911».

Θέλοντας να τιμήσει. Τον Άγιο προστάτη του Αη-Νικόλα και την υπόσχεση στη μάνα του, ότι το εκκλησάκι του Αγίου που υπήρχε στην εκβολή του ποταμού εξαφανίστηκε από νεροποντή μπροστά στα παιδικά του μάτια και την ευχή της μάνας του να τον αξιώσει να ανοικοδομήσει Μεγαλοπρεπή Ναό του Αγίου.

Και έτσι έγινε, εν έτει σωτηρίω 1911 ο Ναός ανοικοδομήθηκε μεγαλοπρεπώς και περίτεχνος και λειτουργεί μέχρι σήμερα: άγνωστο από που μεταφέρθη-, μάλλον από τον περιβολο χώρο του Αγίου Γεωργίου. Οι αγαθοεργίες του Σεβαστού παππού δεν έχουν τέλος, δεν έχουν καταγραφεί σε κανένα επίσημο βιβλίο, τόσο οι φανερές, αλλά και οι ευγενικά και σιωπηρά προσφερόμενες αγαθοεργίες του.

Βοήθησε οικογένειες, προίκισε ορφανές κοπέλες, κληροδότησε ακόμα και 100 χρυσές λίρες Τουρκίας στο ιεροδιδασκαλείο Βελλάς, πτέρυγα στο Νοσοκομείο Χατζή Κώστα φέρει την ένδειξη Καραγιανναίων, για τους ασθενείς Πεκλαρίτες, μια πτέρυγα Καραγιανναίων στην Ιερά μονή Στομίου με αποκλειστική χρήση των Πεκλαριτών κατά την λειτουργία της Μονής. Επίσης το κοιμητήριο του Αη Νικόλα με δαπάνη του ιδίου.

Χρηματοδότησε την κοινότητα με 120.000 χρυσές δραχμές της Εθνικής Τράπεζας Γεωργίου Σταύρου, για τον αγώνα της κατά της τότε Κοινότητας Κόνιτσας που διεκδικούσε το μισό Πεκλάρι, φέροντας επίσημα χρυσόβουλλα από το Τούρκικο Υποθηκοφυλακείο της

Κωνσταντινουπόλεως - (30) τριάντα χρυσό-βουλλα - Συμβόλαια με αγοραπωλησίες Πε-κλαριτών από Τούρκους Αγάδες της Περιο-χής - ΜΕΓΑΛΟ ΧΩΡΑΦΙ, ΣΚΡΙΜΑ, ΒΟΥΡΒΑΛΙΑ, ΚΑΙΣΑΡΗ κ.λ.π.

Κατά τον θάνατό του το 1933 ενταφιάστη-κε σε χώρο στο Κοιμητήριο του Αη-Νικόλα, ει-δικά διαμορφωμένο που είχε παραχωρηθεί από την Κοινότητα «ΤΙΜΗΣ ΕΝΕΚΕΝ» για την οικογένεια των Καραγιανναίων· ο οποίος χώ-ρος διατηρείται μέχρι σήμερα και πρέπει να διατηρηθεί εσαεί, γιατί οι Καραγιανναίοι επώ-νυμα και ανώνυμα βοήθησαν πολλαπλώς την Κοινότητα και το 1900 χρηματοδότησαν και την κατασκευή Υπόστεγου - Χαγιάτι - παρα-δοσιακού λιθόκτιστου στην Εκκλησία του πο-λιούχου του χωριού Αη-Γιώργη.

Μετά την εκταφή του αιμνήστου παππού τα οστά του τοποθετήθηκαν «ΤΙΜΗΣ ΕΝΕ-ΚΕΝ» εντός του Ναού στο Ιερό Προσκυνητάρι του Αη-Νικόλα.

Με την προσήκουσα τιμή και ευλάβεια προς τον Μεγάλο Ευεργέτη του χωριού μας

**Ο Πρόεδρος
της Τοπικής Κοινότητας Πηγής
Βασίλης Α.Σπανός»**

Προτείνουμε το Δημοτικό Συμβούλιο να αποδεχθεί κατ' αρχήν τις προτάσεις της Τ.Κ. Πηγής δηλαδή:

1. Την ανακήρυξη του Γεωργίου Δ. Καρα-γιάννη «ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗ» της Κοινότη-τας Πηγής.

2. Την φιλοτέχνηση και τοποθέτηση εντός του Κήπου των Ηρώων προτομής αυτού.

3. Την ονομασία οδού της Τ.Κ. Πηγής από τη διασταύρωση κάτω Μαχαλά μέχρι Νεκρο-ταφείο Αγίου Νικολάου σε οδό Γεωργίου Κα-ραγιάννη (η οδός αυτή μέχρι σήμερα δεν έχει

όνομα).

Στη συνέχεια να ακολουθηθεί η νόμιμη δια-δικασία καθώς και η εύρεση χρημάτων, όπου χρειάζονται, για υλοποίηση των ανωτέρω.

Παρακαλούμε για την ψήφιση των ανωτέρω.

Η αναλυτική διαλογική συζήτηση μεταξύ των κ.κ. Δημοτικών Συμβούλων, φαίνεται στο απομαγνητοφωνημένο Πρακτικό Νο 7ον της συνεδρίασης της 21-06-2017. Κατά την δια-λογική συζήτηση, όσοι εκ των Δημοτικών Συμ-βούλων πήραν τον λόγο, κατέθεσαν τις από-ψεις και τις προτάσεις τους και δόθηκαν στην συνέχεια οι απαιτούμενες διευκρινίσεις από τον εισηγητή. Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, αφού ακολούθησε ψη-φοφορία, κάλεσε το Δημοτικό Συμβούλιο να αποφασίσει σχετικά.

Το Δημοτικό Συμβούλιο

Αφού άκουσε την ανωτέρω εισήγηση και έλαβε υπόψη:

- Τις διατάξεις του Ν. 3852/10 (ΦΕΚ 87/07.06.2010 τεύχος Α') «Νέα Αρχιτεκτονι-κή της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμέ-νης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης.»)

- Το από 12-6-2017 έγγραφο του Εκπρο-σώπου της Τοπικής Κοινότητας Πηγής Και μετά από διαλογική συζήτηση, αφού ακολού-θησε ψηφοφορία.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Αποδέχεται και εγκρίνει, καταρχήν την πρόταση του Εκπροσώπου της Τοπικής Κοι-νότητας Πηγής για:

Α) την ανακήρυξη του Γεωργίου Δ. Καρα-γιάννη «ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΗ» της Κοινότη-τας Πηγής.

Β) την φιλοτέχνηση και τοποθέτηση εντός του Κήπου των Ηρώων, που βρίσκεται στην

Τ.Κ. Πηγής, προτομής αυτού.

Γ) την ονομασία οδού της Τ.Κ. Πηγής από τη διασταύρωση κάτω Μαχαλά μέχρι Νεκρο-ταφείο Αγίου Νικολάου σε οδό Γεωργίου Κα-ραγιάννη. Επισημαίνεται ότι η οδός αυτή μέ-χρι σήμερα δεν έχει όνομα.

2. Εξουσιοδοτείται ο κ. Δήμαρχος για τις παραπέρα ενέργειες.

3. Η παρούσα να τοιχοκολληθεί στον πί-νακα ανακοινώσεων και να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Δήμου.

4. Η παρούσα απόφαση με βάση το άρθρο 2, παρ 4, του ν. 3861/2010 «Πρόγραμμα Διαύ-γεια», πρέπει να αναρτηθεί στο διαδικτυακό τό-πο ΔΙ@ΥΓΕΙΑ διαφορετικά δεν εκτελείται.

5. Σύμφωνα με το άρθρο 227 του Ν. 3852/2010, οποιοσδήποτε έχει έννομο συμ-φέρον μπορεί να προσφύγει ενώπιον του Γε-νικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοί-κησης Ηπείρου-Δυτικής Μακεδονίας, μέσα σε προθεσμία δεκαπέντε ημερών.

Η απόφαση αυτή πήρε τον αυξ. αριθμό 137/2017

Ο κ. Πρόεδρος κήρυξε το πέρας της συ-νεδρίασης και ευχαρίστησε τους παριστάμε-νους για τη συμμετοχή τους, ζητώντας να

υπογράψουν στο παρόν πρακτικό όπως παρα-κάτω:

**Ο Πρόεδρος
Δημοτικού Συμβουλίου
Γεώργιος Ν. Ρόμπολος**

**Ο Γραμματέας Δ.Σ.
Καράτζιος Β. Διονύσιος**

ΤΑ ΜΕΛΗ

Γαϊτανίδη - Νίνου Χ. Ελένη - Δημάρατου
Λ. Αικατερίνη - Δήμας Χ. Θωμάς - Καλλιντέ-ρης Χ. Γεώργιος - Κίτσιος Ι. Σταύρος - Λάκ-κας Σ. Αθανάσιος - Παρασκευάς Β. Χαρίλαος
- Παφίλης Ε. Ιωάννης - Παπαμιχαήλ Π. Ελένη
- Γκάτζου Π. Ελένη - Ντάφλης Γ. Δημήτριος
- Παγανιάς Γ. Κων/νος - Σδούκος Β. Δημή-τριος -

Ακριβές Αντίγραφο αποσπάσματος από τα βιβλία πρακτικών των συνεδριάσεων του Δη-μοτικού Συμβουλίου Κόνιτσας.

Κόνιτσα 21-06-2017

Κατ' εντολή Δημάρχου η Ειδική γραμματέ-ας Ελένη Μπούτσικου του Κλάδου ΠΕΙ Διοι-κητικών & Οικονομικών Υπηρεσιών

Παρακαλούμε τους συνεργάτες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύντομοι μπορούν στα κείμενα που μας στέλνουν και να αναφέρονται κυρίως στην ιστορία, παράδοση, προβλήματα της πε-ριοχής μας κ.ά. Έτσι, θα δημοσιεύονται περισσότερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν ιο πολλώ ιο ευ...» και «το λακωνίζειν εστι φιλοσοφείν».

Γιορτή τσίπουρου στο Πεκλάρι

Φωτ. Π. Τσιγκούλη

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΓΑΜΟ ΣΤΗΝ ΕΡΣΕΚΑ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ

(Συνέχεια στο επόμενο)

Παρότι το ζευγάρι δεν είχε κάνει ακόμα την εμφάνισή του, το γλέντι άρχισε και τα τοπικά όργανα παιάνιζαν εκκωφαντικούς γρήγορους αλβανικούς σκοπούς, παρόμοιους με τους δικούς μας. Όταν κατέφθασαν οι νεόνυμφοι όπως συμβαίνει και με τα δικά μας έθιμα του γάμου, στις πόλεις, ανακρουστήκαν γαμήλιοι υμνώνες, ακολούθησαν ζωηρά χειροκροτήματα και το νεαρό ζευγάρι περνώντας ανάμεσα από το όρθιο πλήθος κατευθύνθηκε στο υψηλότερο σημείο της αίθουσας, τακτοποιήθηκε, στο ιδιαίτερα προσεγμένο τραπέζι του κι αμέσως άρχισε η διαδικασία του σερβιρίσματος, το φαγοπότι και τα υπόλοιπα.

Η κουζίνα πλουσιότατη, η εξυπηρέτηση άψογη και τα γκαρσόνια, το ένα πίσω από το άλλο και πάνω απ' τα κεφάλια μας έτοιμα ανά πάσα στιγμή να μας εξυπηρετήσουν και να μας προσφέρουν ό,τι τους ζητούσαμε.

Εμάς, τους δύο ξενοφερμένους, μας τοποθέτησαν επιλεκτικά, με κάποιους κοντινούς συγγενείς του γαμπρού, που γνώριζαν πολύ καλά ελληνικά, γιατί ζούσαν και εργάζονταν απ' ό,τι μας είπαν στην Κόνιτσα κι έτσι είχαμε μεγάλες δυνατότητες συνεννόησης.

Όσο προχωρούσε η ώρα το γλέντι και το κέφι άναβε και μεγάλωνε.

Παρακληθήκαμε κι εμείς να σκωθούμε, κάτι που κάναμε, με ευχαρίστηση, μπήκαμε και μπροστά στο χορό, κέρασαμε κι όλες τη νύφη και τα όργανα, αλλά χορό, κακά τα ψέματα δεν ευχαριστηθήκαμε, γιατί η κομπανία δεν τα πήγαινε καλά με τους ελληνικούς ηπειρώτικους σκοπούς και κατά συνέπεια και μεις δεν πηγαίναμε καλά τα πόδια μας.

Τρομερή εντύπωση πάντως μας έκανε το ντύσιμο και η εν γένει εμφάνιση των αλβανίδων γυναικών. Μείναμε άφωνοι, απ' το μοντέρνο, το ξενικό και το χλιδάτο.

Βάψιμο, ντύσιμο, γόβα, ξώπλατο, ντεκολτέ, μίνι, στολίδια και κρεμαστά μπικλμπίδια, όλα μαζί και μπόλικά κι από χορό ξεσάλωμα.

Όλα όσα φορούσαν απάνω τους, απ' την κορφή ως τα νύχια, μπορεί να ήταν λίγο παρακατιανά, αλλά σίγουρα όλα ήταν λουσάτα και καινούργια. Φαίνεται, ψιθυρίσαμε με τον αδερφό μου ότι αφότου μπήκε η TV στα σπίτια τους, άλλαξε ριζικά το γυναικείο στολισμα και η ενδυματολογία τους, αλλά εδώ παράγινε το πράγμα. Κατά την εκτίμησή μας οι αλβανίδες τις δικές μας τις ελληνίδες, τις άφησαν παρασαγγες πίσω στο ζήτημα της αμφίεσης.

Χάος πάντως, μεταξύ του είναι και του φαίνεσθαι, μεταξύ της πραγματικότητας και της εικονικότητας. "Όλες με

χρυσά βελούδια, ποιος τα βόσκει τα γαϊδούρια”.

Κάποια στιγμή, τώρα, προσέξαμε ότι απέναντι ένα τμήμα της αίθουσας παρέμεινε αδειανό. Υποθέσαμε ότι κάποι εκ των καλεσμένων δεν προσήλθαν κι η πληρότητα δεν επιτεύχθηκε. Αμ δεν ήταν έτσι όμως! Όταν το γλέντι έφτασε τη δωδεκάτη ώρα τα μεσάνυχτα, βλέπουμε να μπαίνει μέσα στην αίθουσα ένα πολυάνθρωπο μπουλούκι, περί τα εκατό άτομα τα υπολογίσαμε, τα οποία αφού κατέλαβαν αυτές τις άδειες θέσεις άρχισε αμέσως το σερβίρισμά τους και η εξυπηρέτησή τους.

Ο χορός εν τω μεταξύ, δεν διακόπηκε καθόλου, αλλά εξακολούθησε με το ίδιο κέφι και ρυθμό.

Εκπλαγήκαμε με όσα συνέβαιναν αλλά ενημερωθήκαμε απ’ τους διπλανούς μας, ότι πρόκειται για τους συμπεθερούς του γαμπρού και τους συγγενείς της νύφης, οι οποίοι σύμφωνα με τα έθιμα, δεν πρέπει να προσέρχονται στο γαμήλιο τραπέζι, μαζί με τους άλλους, αλλά αργότερα κι όχι ένας ένας αλλά όλοι μαζί κι ανταμωμένοι.

Εκστασιασμένοι απ’ το γεγονός, τελούσαμε σε αναμονή, για το τι θα επακολουθήσει.

Μόλις τελείωσαν το φαγοπότι και τα εδέσματα, με μιας σηκώθηκαν κι όλοι μαζί, κατευθύνθηκαν στην πίστα και μπήκαν στο χορό, μόνον αυτοί, ενώ οι άλλοι παραμέρισαν.

Πρώτος έσυρε το χορό ο πατέρας της νύφης, ύστερα η μάνα της και κατόπιν όλοι οι άλλοι, από λίγο.

Όλους κι έναν-έναν χωριστά, που χόρευε μπροστά, κατά το έθιμο, τον βαστούσε η νύφη, χωρίς το γαμπρό, ο οποίος παρέμεινε στη θέση του, αποσβολωμένος.

Ο πρωτοχορευτής τώρα πάντα κατά το έθιμο κερνούσε τη νύφη συνέχεια με καρτονομίσματα τα οποία έριχνε απάνω της κι εκείνα από τη διαρκή περιδίγησή της έπεφταν όλα κάτω κατάχαμα στο δάπεδο. Ήταν τόσα πολλά τα καρτονομίσματα σε λέκ και σε ευρώ που είχαν επιστρατευτεί επί τούτω πέντε έξι πιτσιρίκια για το μάζωμα της συγκέντρωσής τους.

Απ’ ό,τι μας είπαν τα λεφτά αυτά ανήκαν στην νύφη και δεν είχαν μερτικό τα όργανα.

Όταν τώρα χόρεψε μπροστά κι ο τελευταίος απ’ το σόϊ της νύφης, αμέσως και εν ριπή οφθαλμού, όλοι τους αποχώρησαν απ’ την αίθουσα, αφήνοντας το γλέντι να συνεχιστεί, μόνο με τους συγγενείς και καλεσμένους του γαμπρού, όπως και στην αρχή.

Είναι αυτονόητο ότι εμάς τους ξένους δεν μας άφηναν αμέτοχους ή ανενημέρωτους σ’ όλα αυτά που εκτυλίσσονταν γύρω μας. Μας πρόσεχαν και μας κατατόπιζαν ως και καλύτερα οι γύρω μας και κυρίως τ’ αδέρφια του γαμπρού που ήταν και γνωστοί μας.

Μάλιστα, κάποια στιγμή, μας σύστησαν και στον παρευρισκόμενο Δήμαρχο Λεσκοβικίου καθώς και σε κάποιους άλλους παριστάμενους κρατικούς λειτουργούς, με προφανή βέβαια σκοπό να τονωθεί η ψυχολογία τους και η

εγωιστική τους αυταρέσκεια για τον ευρύ κύκλο των γνωριμιών τους.

Το γαμήλιο γλέντι συνεχίστηκε, μέχρι τα χαράματα της επόμενης μέρας.

Η τελευταία πράξης της παρουσίας στην Ερσέκα παίχτηκε, προς το μεσημέρι της άλλης μέρας, στο Ξενοδοχείο και κατά την ώρα της αναχώρησής μας.

Ο ξενοδόχος επιστρατεύοντας κι εδώ τη γνωστή αλβανική κουτοπονηριά επέμενε να του πληρώσουμε τη διανυκτέρευση ενώ γνώριζε ότι αυτή βάρυνε μαζί με τα υπόλοιπα την πλευρά του γαμπρού. Τελικά το θέμα διευθετήθηκε ομαλά με την παρέμβαση του αδερφού του γαμπρού, έστω και τηλεφωνικώς από μακριά.

Μ’ αυτές τις εντυπώσεις αφήσαμε την Ερσέκα στην ησυχία της και την καθημερινότητά της κι εμείς πήραμε το δρόμο της επιστροφής.

Σ’ όλο το δρομολόγιό μας κάναμε, μόνο μια στάση εκεί στην επάνω πλατεία του Λεσκοβικίου, για μια ανάσα κι ένα ξεμουδιασμα. Στην κατηφόρα στον παλιόδρομο, παρατηρήσαμε ότι απέναντι, στις απόκρυμνες και απότομες βουνοπλαγιές εκτελείτο ένα έργο, μάλλον εγγειοβελτικό, απ’ ό,τι καταλάβαμε απ’ το νερό που χυνόταν από ψηλά προς τα κάτω στη χαράδρα.

Τώρα μπορεί στην Ερσέκα της Αλβανίας γάμο, στέψη, εκκλησίες και κουμπάρους, όπως τα ξέρουμε εμείς στα μέρη μας, να μην είδαμε, μπορεί ακόμα μέχρι σήμερα να μην έχουμε μάθει πότε, πού και με ποια διαδικασία έγινε η ένωση του ζευγαριού, αλλά το

γαμπρό και τη νύφη τους είδαμε, τους απολαύσαμε και τους καμαρώσαμε, στολισμένους, λαμπερούς και γεμάτους νιάτα, χάρη κι ομορφιά. Η νύφη σε τρυφερές στιγμές αγάπης κι ολοφάνερα συγκινημένη κρεμόταν σφικτά, στο βραχίονα του νόμιμου πλέον άντρα της, ο δε γαμπρός, όπως συμβαίνει μ’ όλα τα αρσενικά, σ’ αυτές τις περιπτώσεις, έδειχνε λίγο ξαφνιασμένος και πολύ συνεσταλμένος.

Όπως και να είχαν τα πράγματα είναι γνωστό ότι στον κάθε γάμο την παράσταση την κλέβει η νύφη και η συγκεκριμένη νύφη αυτού του γάμου μας αποζημίωσε και με το παραπάνω με τα θέλητρά της, τα καμώματά της και τα όλα της.

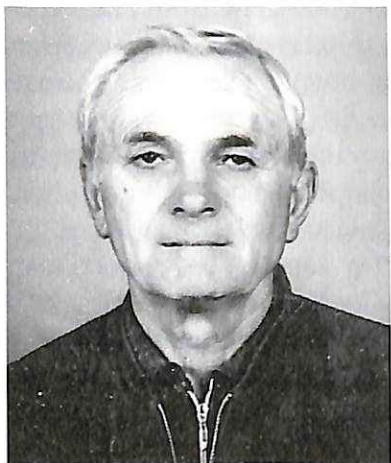
Αυτά κι άλλα πολλά ακόμα διηγώμασταν αργότερα στους Μολιστινούς που δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν να έρθουν στο γάμο του φίλου μας του Βλαδίμηρου, ο οποίος μετά το ζευγάρωμα του δεν ξαναφάνηκε στο χωριό, για να τον ευχηθούν και οι υπόλοιποι “να ζήσουν και να ευτυχίσουν μονοιασμένοι κι αγαπημένοι”.

Φαίνεται ότι η αγκαλιά της νύφης είναι προτιμότερη απ’ τις δουλειές της Μόλιστας, αν και εδώ που τα λέμε, είναι κι αυτές προσοδοφόρες.

Δεν πιστεύω να υπάρχει, έστω και ένας που να πιστεύει, ότι αυτό το τελευταίο, θέλει ρώτημα κι απάντηση.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Χ. ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΣ

Ένα διαφορετικό μνημόσυνο στην όχθη του Αώου

Στις 5 Ιανουαρίου του 2013 έφυγε από κοντά μας ένας σημαντικός και σπουδαίος Άνθρωπος, ο Σωκράτης Ράγγας. Όμορφος, ευθυτενής –εύανδρος– με σκέψη λαγαρή, φιλοσοφικά κατηρτισμένος, λογοτεχνικά μορφωμένος, ανθρωπιστής και πατριώτης. Η πολιτική του δράση ήταν συνδυασμός θεωρίας και πράξης. Τα ανθρωπιστικά του ιδανικά τα βίωσε πραγματοποιημένα κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Τον αγώνα για την πατρίδα τον «εξαργύρωσε» με δεκαεφτά χρόνια εξορίας. Πέθανε ανιδιοτελής ιδεολόγος. Αληθινός αριστερός.

Στις 7 Οκτωβρίου, απομεσήμερο Σαββάτου συγκεντρωθήκαμε συγγενείς και φίλοι του Σωκράτη Ράγγα, του Αηδώνη της Εθνικής Αντίστασης, του Σωκράτη μας για να τον αποχαιρετήσουμε... Πανάρχαιη η τελετή και σύμφωνη με τη διαθήκη του Σωκράτη. Ο ουρανός ξαστέρωσε, τα σύννεφα μεριάσαν, ο ήλιος έλαμψε, σαν το χαμόγελο του Σωκράτη. Ο Αώος κυ-

λούσε γαληνεμένος. Ο Τάκης Ράγγας, ανηψιός αγαπημένος του Σωκράτη με την τεφροδόχο στο χέρι πάτησε στην ακροποταμιά. Σκόρπισε τη στάχτη του Σωκράτη και ο Αώος τη δέχτηκε κελαρυστά. Οι παριστάμενοι χειροκροτούσαν. Δάκρυα συγκίνησης στα μάτια όλων μας. Λίγα κυκλάμινα της Κονιτσιώτικης γης που τόσο αγαπούσε, μαζί με την αγάπη μας, κτερίσματα λύπης συνόδευσαν το ταξίδι του.

Λίγο αργότερα οδεύσαμε προς το χωριό του, τη Μολυβδοσκεπάστη. Αντικρίσαμε το σπίτι της αγαπημένης του αδερφής Ευδοκιάς με τη λιπανθιά στην πόρτα. Στο καφενείο του χωριού παρέα με άλλους συγχωριανούς, ήπιαμε ένα κρασί στη μνήμη του και τραγουδήσαμε, με προεξάρχοντες τ' ανίψια του, Τάκη, Νάσιο και Μάκη, ηπειρώτικα τραγούδια.

Ο Σωκράτης, ο Αηδώνης δεν πέθανε, ζει και θα ζει στη μνήμη μας όσο κι εμείς θα ζούμε.

Ευχαριστούμε όλους όσοι παρευρέθηκαν.

Τα ανίψια του: Τάκης Ράγγας, Νάσιος Ράγγας, Μάκης Ράγγας

Η «οικογένειά» του: Νέλλη, Δημήτρης, Ηλέκτρα Χατζηπαναγιώτου

Δ.Χ.

ΠΑΛΑΙΟΣΕΛΛΙ

Ήδη, έδιμα και προλήψεις όταν ανθούσε ως Κεφαλοχώρι

του Πούλιου Θ. Γρέντζιου
πρώην Γραμματέα Κοινότητας

28. Αν ξεκινήσεις από το σπίτι για κάποιο ταξίδι και πρωτοσυναντήσεις κάποιο πρόσωπο που το ξέρεις για τη γρουσουζιά του, να γυρίσεις στο σπίτι σου και να κάνεις νέο ξεκίνημα αφού πρώτα κάνεις το σταυρό σου, αλλιώς θα σου συμβούν όχι μία, αλλά πολλές αναποδιές.

29. Αν ένα δάσος θεωρείται προστατευτικό για το χωριό και ορισμένοι πηγαίνουν κρυφά και ξυλεύονται, τότε όλοι οι κάτοικοι μαζί με τον ιερέα πηγαίνουν στο δάσος και ο ιερέας κάνει αφορισμό επάνω σε ένα μεγάλο καζάνι τοποθετημένο ανάποδα. Ο αφορισμός αυτός θα διαρκέσει για επτά γενεές του χωριού. Τέτοιος αφορισμός έγινε στο χωριό μας.

30. Αν κάποιο άτομο σκοτωθεί από ατύχημα ή από άγριο έγκλημα, πιστεύεται ότι το φάντασμά του τρυγυρίζει στο χωριό και τότε ο ιερέας μαζί με τους κατοίκους του χωριού κάνει μια λιτανεία διαβάζοντας διάφορα ξόρκια από τον τόπο του ατυχήματος ή εγκλήματος μέχρι τον τάφο του για «δέσιμον» του φαντάσματος να παύσει να σηκώνεται γυρίζοντας.

Έχει γίνει κι αυτό στο χωριό μας.

31. Αν κάποιο ζαρκάδι περάσει διασχίζοντας όλο το χωριό, αυτό σημαίνει ότι κάποιο κακό θα συμβεί σ' όλο το χωριό. Συνέβει τον Αύγουστο του 1940 και την 1η Νοεμβρίου ώρα 13.30' του ιδίου έτους πάτησαν στο χωριό μας οι Ιταλοί Αλπινοστές της Μεραρχίας «ΤΖΟΥΛΙΑ».

Δεν έκαναν τίποτε το κακό, ζήτησαν μόνο ό,τι πρόχειρον μπορούσε να προσφέρει το χωριό για διατροφή γιατί δεν είχαν εφόδια όπως μας λέγανε.

Την 8ην και 9ην του ιδίου μηνός ο Ελληνικός Στρατός επιτιθέμενος από όλες τις πλευρές της κοιλάδας του Αώου είχε σαν αποτέλεσμα την συγκέντρωση στον Ι.Ν. της Αγίας Παρασκευής, στο σχολείο και το κοινοτικό κατάστημα (Αμελικό) 820 αιχμαλώτων Ιταλών πεινασμένων, λασπωμένων και τραυματισμένων. Οι κάτοικοι απέδωσαν το γεγονός αυτό στο ζαρκάδι που πέρασε τον Αύγουστο και προειδοποίησε το χωριό. Τώρα αν η πρόληψη αυτή έγινε πραγματικότητα ο καθένας ας το σχολιάσει όπως νομίζει. Πάντως από τότε μέχρι σήμερα δεν ξαναπέρασε ζαρκάδι από το χωριό.

32. Όταν κάποιο μέλος της οικογένειας θα έφευγε για μακρινό και πολύμηνο ταξίδι, μέλη της οικογένειάς του τον συνόδευσαν μέχρι τα σύνορα του άλλου χωριού Ελεύθερο ή Πάδες ανάλογα με την κατεύθυνση που θα ακολουθούσε.

33. Όταν η νύφη μετά την στέψη πήγαινε στο σπίτι του γαμπρού, με το πρώτο βήμα μπαίνοντας, έπρεπε να κλωσήσει ένα ποτήρι γεμάτο κρασί σπάζοντάς το.

34. Τρεις ημέρες μετά τον γάμον, η νύφη έπρεπε να γυρίσει στο πατρικό της το βράδυ για τραπέζι με τον άνδρα της και τους συμπεθερούς τα λεγόμενα τότε

«ΕΠΙΣΤΡΟΦΙΑ».

35. Το κάλεσμά των συγγενών και φίλων για τον γάμον, γινότανε χωριστά από τον γαμπρόν και την νύφη στέλνοντας δύο παιδιά σε κάθε σπίτι με μια κόφα γεμάτη κρασί και στολισμένη με πολύχρωμα λουλούδια την τελευταία Κυριακή προ του γάμου.

36. Μετά την βάπτισή κάθε παιδιού ο νουνός πετούσε ψηλά πολλά κέρματα στο προαύλιο της Εκκλησίας και όλοι οι παρευρισκόμενοι μάζευαν τα κέρματα για να ευ-

τυχίσει το νέο όνομα της οικογένειας.

37. Την παραμονή της πρώτης Μαρτίου οι μπότες κλώθανε δυο ή τρία έγχρωμα νήματα και δένανε μια φορά γύρω από τον καρπόν του χεριού κάθε παιδιού για να μην τα μαυρίσει ο Μάρτης, και την 8η ημέρα το βγάζανε από το χέρι και το κρεμούσαν στην περγουλιά του σπιτιού να το πάρουν τα χελιδόνια να κτίσουν την φωλιά τους.

Συνεχίζεται

ΤΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΑΡΜΑΤΟΒΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Calogria; Το τοπωνύμιο αυτό, που καταγράφεται από τον Στεργιόπουλο (HX 12, σ. 207) ως «Καλογριάς, λα, πηγής Αρμάτων (Α)», έχει πλέον λησμονηθεί και σήμερα είναι απροσδιόριστο.

Cára Týrku Κάπα Τούρκου (Ia-) = στο κεφάλι του Τούρκου. Ο Στεργιόπουλος (HX 12, σ. 213) καταγράφει το συγκεκριμένο τοπωνύμιο ως «Κάρπα Ρούκουλου» και αναφέρει: «Τοποθεσία Αρμάτων (Α), όπου κατά την παράδοσιν εφόννευσαν Τούρκον, διότι ετόλμησε να έλθη προς είσπραξιν φόρων, και έστησαν το κεφάλι του. Δεν φαίνεται πιθανή η εξήγησις δύτη από τον λαόν. Φαίνεται μάλλον ότι έχει σχέσιν η πρώτη λέξις της τοπωνυμίας προς το λατ. carpinus...». Ωστόσο, η εξήγηση από τον λαό είναι όχι μόνο πιθανή, αλλά βέβαιη. Ακόμη και σήμερα το τοπωνύμιο, εκφέρεται όπως

αποδίδεται εδώ και προέρχεται από το βλαχικό ουσιαστικό cǎrṃ «κεφάλι», λατ. caput, itis. Το ερμηνευτικό σφάλμα οφείλεται, προφανώς, σε εσφαλμένη πρόσληψη της εκφοράς. Παραφθαρμένα καταγράφονται από τον συγγραφέα και άλλα τοπωνύμια, όπως Γρούλου αλ Γκόρο (= στο χωράφι του Γκόρσιου) αντί για Κιάπτσιν και ίσως το Αρίσκου, το οποίο γι' αυτό να μην μπορεί να προσδιοριστεί. Είτε οι πληροφορητές του, είτε και ο ίδιος δεν θα μιλούσαν τη βλάχικη.

Caragáni Καραγιάννη (Ia-) = στου Καραγιάννη. Ονομασία της τοποθεσίας όπου βρίσκεται το νεκροταφείο.

Cālāni Κ^αλ^αν^ι (Ia-) = στα καλάμια. Φυτώνυμιο στο ποτάμι, πάνω από τη θέση που βρισκόταν η γέφυρα. Εκεί η κοίτη φαρδαίνει και στην άκρη φύονται καλάμια.

Cārpínētu Κ^αρπινέτ^{ου} (Ia-). Ο δασωμένος λόφος ανατολικά του οικισμού.

Φυτώνυμιο από το βλαχικό cārpini, όνομα του δέντρου ostrya carpinifolia, γνωστού ως οστρινά, γαύρος, (λατ. carpinus, i) και την κατάληξη -etu, που αποδίδει την έννοια του συνόλου ενός είδους δέντρων (λατ. -etum).

Cārutsî Κ^αρούτ^{σι} πληθ. (ον. εν. cārūtā (Ia-) = στις καρούτες. Η πλαγιά κάτω ό τα Αμπέλια, απ' όπου περνά το μονοπάτι προς το ποτάμι. Καρούτα λέγεται το κλειστό κανάλι των υδροκίνητων κατασκευών. Κατασκευαζόταν είτε με πελεκημένους εσωτερικά κορμούς δένδρων, είτε με δόγες. Η βλάχικη λέξη προέρχεται από το σλαβ. ουσιαστικό koryto «σκάφη» (Οικονόμου 2010, σ. 59).

Cășări al Gilcă Κ^ασ'ιάρ^ι αλ Γκιλέκ^α (Ia-) = στο τυροκομείο (στρούγκα) του Γκιλέκα. Τοποθεσία στο Βουνό, όπου είχε τη στάνη ο Γκιλέκας. Περιφραστικό τοπωνύμιο από το βλαχικό ουσιαστικό cǎșu «τυρί» (λατ. caseus, i) με την κατάληξη -are(i) (λατ. -aria, alis), το άρθρο alu και το παρωνύμιο Γκιλέκα (παρωνύμιο ενός κλάδου της οικογένειας των Σγουραίων). Ο Στεργιόπουλος το καταγράφει ως «Γρούλου αλ Γκιουλέκι = στο χωράφι του Γκιουλέκα».

Căstăni Κ^αστ^{αν} πληθ. (ον. εν. Căstăni) (Ia-) = στις καστανιές. Περιοχή χαμηλά στα Αμπέλια. Φυτώνυμιο από τα δύο μεγάλα δέντρα καστανιάς που υπάρχουν ακόμη εκεί.

Cătrăni Κ^ατρ^{αν} πληθ. (ον. εν. cătrăni) (Ia-) = στα κατράνια. Η τοποθεσία γύρω από τον ορμητικό χείμαρρο, και ο ίδιος ο χείμαρρος, πριν από τον Ασπροπόταμο. Η λέξη προέρχεται από το

τουρκ. katran.

Contonicu Κοντονίκ^{ου} (Ia-) = στου Κοντονίκου. Τοποθεσία στα Λιβάδια από το όνομα του ιδιοκτήτη.

Cōrnu Κόρνου (Ia-) = στην κρανιά. Φυτώνυμιο χαμηλά στο Πασπάλη, που πήρε το όνομά του από μεμονωμένο δέντρο. Από το βλαχικό ουσιαστικό cōrnu κρανιά, λατ. cornus, i.

Cōrhi Κόρν^ι πληθ. (Ia-) = στις κρανιές. Η πλαγιά απέναντι από το Μετόχι.

Creăcuri Κριάκουρι (Ia-). Έτσι ονομάζονται τα βράχια πάνω από τον δυτικό μαχαλά. Το τοπωνύμιο είναι πληθυντικός της βλαχικής λέξης creac «τόπος απόκρημνος, γκρεμός» (Ε. Κριαράς, Επιτομή του Λεξικού της Μεσαιωνικής Ελληνικής..., σ. 615 και Νικολαΐδης, ό. π., σ. 245).

Crună Κρούν^α (Ia-). Ο μεγάλος βράχος πάνω από τον ανατολικό μαχαλά. Από βλαχικό cruna ή cuguna «στεφάνι» και αυτό από το λατ. corona, ae. (Νικολαΐδης, ό. π., σ. 239), απ' όπου και το σλαβ. koruna, kruna, krone (Miklosich, Etymologisches... σ. 132).

Crutsi Κρούτ^{σι} (Ia-) = στον Σταυρό. Ονομασία του υψώματος δυτικά του οικισμού. Πήρε το όνομά του από τον σταυρό που είχε καρφώσει ο νεομάρτυρας Κοσμάς ο Αιτωλός στον κορμό αιωνόβιας βελανιδιάς, η οποία σώζεται ακόμη. Το κλαδί έπεσε το 1989 και ο σταυρός φυλάσσεται στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου. Η βλαχική λέξη από το λατ. crux, crucis.

-dūpu Crutsi ντούπου Κρούτ^{σι} = πίσω από τον Σταυρό. Τα χωράφια που βρίσκονται πέρα από την ομώνυμη το-

ποθεσία. Το τοπωνύμιο, σχηματίζεται από τη βλαχική πρόθεση δύρι «μετά, κατόπιν, πίσω» (λατ. de post) και το ουσιαστικό crútsi.

Crutsicā Κρουτσικά (la-) = στον μικρό Σταυρό. Το ύψωμα μετά τη Μπάλτα προς τις κεραίες. Το τοπωνύμιο προέρχεται από την προηγούμενη λέξη και τη βλαχική υποκοριστική κατάληξη -icu, λατ. -iculus.

Cufuľósu Κουφουλιόσου (la-). Η περιοχή πίσω από το Κάρπινέτ^{ov} και κάτω από το μονοπάτι. Από το ελλ. θηλυκό ουσιαστικό κουφάλα και τη βλαχική κατάληξη -osu, λατ. -osus. Αποδίδεται ως «τόπος με πολλές κουφάλες».

Calácu Κουλάκ^{ov} (la-) = στην κουλούρα. Η πλαγιά κάτω από την Μπάλτα. Στη βλαχική η λέξη σημαίνει «το κουλούρι, το καρβελάκι» και συνεκδοχικά τον κυκλικό τόπο.

Cupáňi Κουπ^{an} (ον. εν. cupáňi) (la-) = στις κοπάνες. Ονομασία της πλαγιάς απέναντι από τις Οξυές. Η λέξη σημαίνει «σκάφη από ξύλο» και προέρχεται από τη βουλγ. korane «σκάψιμο, σκάφη», παράγωγο του σλαβ. ρήματος korati «σκάβω» (Οικονόμου 2010, σ. 56). Εδώ παλιά υπήρχαν ποτίστρες για τα ζώα από πελεκημένους κορμούς πεύκων.

Cutuh'itsi Κουτουχίτσι (la-) = στις κουτοσυκιές. Η πλαγιά πάνω από τη θέση Λιλέκη. Το τοπωνύμιο είναι σύνθετο. Το πρώτο συνθετικό cutu κατά τον Η. Παπαζήση (Κόνιτσα 71, σ. 271) σημαίνει «πέτρα, βράχο» και το δεύτερο είναι το βλαχικό ουσιαστικό h'itsi στον πληθυντικό (ον. εν. h'icui) «η συκιά», λατ. ficus, i. Εί-

ναι όμως πιθανό το πρώτο συνθετικό να σημαίνει τον ισχνό, φτωχό τόπο. Πρβ. Μ. Κικόπουλος, Ελαφότοπος, σ. 37, που αποδίδει το τοπωνύμιο Κουτοχώραφα ως «μικρής σοδειάς χωράφι».

Cutsodima Κουτσοδήμα (la-) = στου Κουτσοδήμα. Ονομασία καλλιεργήσιμης έκτασης, χαμηλά στη Μπολίρα.

Dzilurúsu Τζίλουρούς^{ov} = κόκκινη κορυφή. Το βραχώδες ύψωμα (1.261 μ. υψόμ.) που δεσπόζει ανάμεσα από Άρματα και Δίστρατο. Το τοπωνύμιο είναι παραφθορά της λεξικοποιημένης φράσης (dziánā aróši.. Στη βλάχικη dzeánā «κορυφή, ράχη, οροσειρά, βλέφαρο», λατ. gena, ae και arósu «κόκκινος», λατ. roseus, a, um).

Drištíalā Ντριστιάλ^a (la-) = στη νεροτριβή. Κάτω από τον παλιό νερόμυλο υπήρχε ανέκαθεν νεροτριβή. Αν και εγκαταλελειμμένη, σώζεται ακόμη. Το βλαχικό ουσιαστικό drištíalā προέρχεται από το σλαβ. drъstja-drъsta-drъstelo «το γναφείο, το εργαστήριο όπου κατεργάζονται μάλλινα υφάσματα» (Οικονόμου 2010, σ. 31).

-alu Gátšu αλου Γιάτσ^{ov} (la Drištíalā-) = στη ντριστελά του Γιάτσιου. Η τοποθεσία κάτω από το σημείο που το μονοπάτι προς τα Αμπέλια συναντά το ποτάμι. Εκεί παλιότερα κάποιος με αυτό το όνομα είχε νεροτριβή. Υπήρχε όμως και μαντάνι, γιατί η περιοχή είναι γνωστή και ως Mandána (la-). Απ' αυτό πήρε το όνομα ο ιδιοκτήτης του Μαντάνας, όνομα που δεν σώζεται πια στο χωριό. Gátšu «το γκεσέμι».

(Συνεχίζεται)

Υστερόγραφο Του Τάκη Παν. Παπαδημητρίου*

Με τον Βαγγέλη Ρεσπάνη στο Κοινοτικό Γραφείο

Στο υπέροχο και με τακτικότητα κυκλοφορία περιοδικό «Κόνιτσα», που εκδίδεται με τη φροντίδα, το μεράκι και την επιμέλεια του φίλου λογοτέχνη, συγγραφέα και μέλους της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ κ. Σωτήρη Τουφίδη, φιλοξενήθηκαν και κείμενά μου, που ήταν «σκόρπιες ημερολογιακές σελίδες από το στρατιωτικό μου στην Κόνιτσα» (από το τεύχος 190, Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2016 μέχρι και το τεύχος 195, Ιούλιος-Αύγουστος 2017), με σοβαρές και ασύγνωστες παραλείψεις εκ μέρους μου, τις οποίες κι έρχομαι σήμερα να συμπληρώσω, με μια μεγάλη συγγνώμη από τους αναγνώστες:

Οι παραλείψεις μου αυτές αφορούσαν σε

τρία πρόσωπα που γνώρισα και συνδέθηκα φιλικά μ' αυτά, στο Αηδονοχώρι, όπου κατασκευάζαμε (1962-1963) τυποποιημένα (ΤΥΟ) αθέατα πολυβολεία, ως Τ.Π. 583 Κόνιτσας και Προκάλυψης. Τα πρόσωπα αυτά ήταν οι αείμνηστοι **Σωκράτης Ζηκάκης, Πύρρος Κέλ(λ)ης και Κωνσταντίνος Δήμος** και των οποίων στο κείμενό μου το δημοσιευμένο στο τεύχος του περιοδικού 195, ανέφερα μόνο τα μικρά τους ονόματα.

Την παράλειψή μου αυτή μου την επεσήμανε ο φίλος Πρόεδρος της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ κ. Λευτέρης Τζόκας, που είναι και γαμπρός Αηδονοχωρίτης, αφού παντρεύτηκε την Αηδονοχωρίτσα κ. Νίνα Χρηστίδη, τον οποίο και ολόθερμα ευχαριστώ και απ' αυτή τη θέση. Για τους μακαρίτες πια καλούς φίλους μου από το Αηδονοχώρι, έχω να συμπληρώσω τα εξής:

Ο Σωκράτης Ζηκάκης που μας έφτιαχνε νόστιμα κοκορέτσια και άλλες λιχουδιές, ήταν άνθρωπος λιγλόλογος, σοβαρός, φιλότιμος και διακριτικός. Παρά τα σοβαρά προβλήματα της υγείας του, καθόταν παρέα μας, δεν έπινε άλλο ποτό εκτός από μία μπίρα που σπάνια επακολουθούσε δεύτερη.

Ο Πύρρος Κέλ(λ)ης ήταν ένας γεμάτος άνθρωπος και σωματώδης. Αυθόρμητος καλαμπουρτζής, ντόμπρος, πρόθυμος να εξυπηρετήσει και φιλότιμος εν γένει. Γλεντζές και άνθρωπος για παρέα.

* Ο Τάκης Παν. Παπαδημητρίου είναι σ. δάσκαλος από το Θεσπρωτικό (Λέλοβα) Ν. Πρέβεζας, λογοτέχνης π. Γεν. Γραμματέας της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ (2011-2013), φίλος καλός του περιοδικού μας, της Κόνιτσας και των χωριών της.

Άφησα τελευταίον τον **Κωνσταντίνο Δήμο (Δήμου)**. Ο αξέχαστος και σεβαστικός **μπαρμπα-Κώστας, ο πρόεδρος** της, τότε, κοινότητας Αηδονοχωρίου. Σοβαρός, λιγόλογος με κοφτερό μυαλό, αλλά και πολύ πονεμένος από τη ζωή του, τα πάθη της οποίας, κάποιες φορές, μου εξιστορούσε με μετρημένο, αλλά στοχαστικό λόγο. Επίσης, άλλο που μου είχε κάνει εντύπωση στον **μπαρμπα-Κώστα**, ήταν ο λόγος του που έδειχνε άνθρωπο που μάλλον είχε σχέση με τα γράμματα. Όντως ήταν γραμματισμένος και μορφωμένος άνθρωπος, όπως έδειχναν τα λόγια του.

Ο κ. Λευτέρης Τζόκας, που τον είχε γνωρίσει πολύ καλύτερα και περισσότερο από μένα μου είπε πως ήταν απόφοιτος του παλιού Σχολαρχείου. Μάλιστα, μου επέδειξε και σελίδες από το προσωπικό ημερολόγιό του, στο οποίο θαύμασα τον καλλιγραφικό του χαρακτήρα, τα χωρίς ορθογραφικά λάθη γραπτά του και τον άνετο χειρισμό της απλής καθαρεύουσας γλώσσας. Αντίγραφο αυτού του ημερολογίου του ο μπαρμπα-Κώστας χάρισε στον κ. Τζόκα. Από αυτό το ημερολόγιο-βιογραφία του **Κωνσταντίνου Δήμου** σας παραθέτω δείγμα γραφής του -ύστερα από ευγενική παραχώρηση του κ. Τζόκα- που αναφέρεται στο Αηδονοχώρι (σελίδες 45 και 46)::

«**Το Αηδονοχώριον μέχρι το 1930 ωνομάζετο Οστανίτσα. Την προσωνυμία δε ταύτην έλαβε κατά τον Μεσαίωνα, ότε είχαν επιδράμει οι Σλαύοι εις την Ήπειρον, ένθα είχε συναφθή μάχη μεταξύ Σλαυικών και Βυζαν-**

τινών στρατευμάτων, άνωθεν των Μεσογε-φύρων. Η Οστανίτσα σημαίνει μέρος οχυρόν (όρα Ιστορία Ηπείρου Λαμπρίδου). Το χωρίον τούτο κείται παρά τους πρόποδας του όρους Βορτόπι, επί των υπωρειών λόφων αμφιθεατρικώς του ποταμού Αώου, αποτελούμενον εξ εκατόν είκοσι πέντε οικογενειών. Μέχρι του 17^{ου} αιώνος, αποτελείτο εκ 4.000 κατοίκων, οίτινες λόγω πιέσεων υπό των καραμουρατηδών ηναγκάσθησαν ν' αποδημήσωσιν, άλλοι εις Ρουμανίαν, άλλοι εις Ρωσίαν και άλλοι εις Κων/λιν. Η πλουσία βλάστησις των εντός του χωρίου δένδρων, ο διαρκής και υπόκωφος θόρυβος των ρεόντων υδάτων εκ των εντός του χωρίου υπάρχόντων πηγών, οι τρεις περιστοιχούντες τούτοι λόφοι, σχηματίζοντες καθ' εαυτό τρίγωνον, προκαλούν εις πάντα θεατήν αίσθημα αρρήτου γοητείας.

Το χωρίον τούτο επέπρωτο να καταστραφεί τελείως, και να μεταβληθή εις σωρόν ερειπίων, υπό των Γερμανών την 8^{ην} Ιουλίου 1943. Προς αναπαράστασιν του φρικτού τούτου δράματος παραθέτω τους κάτωθι στίχους:» και ακολουθεί ποίημα με πέντε εξάστιχες στροφές, γραμμένο κατ' απομίμηση του επιγράμματος

«**Η ΔΟΞΑ**», του Διονυσίου Σολωμού.
«**Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη...**» κλπ.

Ας είναι το παρόν Υστερόγραφο-Συμπλήρωμα αναμμένο κεράκι στη μνήμη των αείμνηστων **Σωκράτη Ζηκάκη, Πύρρου Κελ(λ)η και Κωνσταντίνου Δήμου**, καλών φίλων μου από το όμορφο Αηδονοχώρι Κόνιτσας.

Φίλε του περιοδικού θυμήσου, έστειλες τη συνδρομή σου;

ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗ

Τα χωριά μας, μετά τον εμφύλιο και ως τη δεκαετία του 1960 που άρχισε η ερήμωσή τους με την μετανάστευση στο εσωτερικό και εξωτερικό, ήταν η ζωντανία. Είχαν ανοικτά σχολεία με πολλούς μαθητές, κοπάδια από γιδοπρόβατα, βόδια και αλογομούλαρα. Τα χωράφια σπέρνονταν και θερίζονταν καταλήγοντας σ' αλώνια όπου έβγαινε το ευλογημένο σπάρι για το ψωμί της φαμίλιας.

Από τα γιδοπρόβατα που είχε το κάθε σπίτι καλύπτονταν οι ανάγκες σε γάλα, βούτυρο, τυρί, μαλλί και κρέας.

Από τ' αμπέλια γέμιζαν τα βαρέλια με κρασί-ρακί και η κουζίνα με τα γλυκά για το χειμώνα.

Για τα λαχανικά υπήρχαν τα κηπάρια.

Δύσκολη η ζωή με τις πολλές αγροτοκτηνοτροφικές ασχολίες, αλλά η κάθε οικογένεια ήταν σχεδόν αυτάρκης και με τα λίγα εμβάσματα από την ξενιτιά.

Για να λαφρύνουν την κούραση και να ποικίλουν τη ζωή τους οι κάτοικοι των χωριών, είχαν και τις γιορτές με αποκορύφωμα τα πανηγύρια όπου ξεφάντωναν κατά διαστήματα.

Τότε, αντί για τις ακρογιαλιές, πολλοί επαρχιώτες που έμεναν στις πόλεις, έστελναν τα παιδιά τους τα καλοκαίρια, στα χωριά τους να γεμίζουν τα πλεμόνια με τον καθαρό αέρα της εξοχής. Εκεί συμμετείχαν με τα άλλα παιδιά του χωριού στις διάφορες δουλειές και διασκεδάσαν μ' ένα σωρό παιχνίδια.

Σ' αυτό το σκηνικό βρέθηκε ένα καλοκαίρι και ο Δημητράκης, όταν τον έστειλαν οι γονείς του από την πόλη στην γιαγιά του.

Πολλά παράξενα πράγματα είδε στο χωριό του από την πρώτη στιγμή, αλλά την μεγαλύτερη εντύπωση του έκαναν τα γαϊδούρια. Βέβαια τα γνώριζε από τα βιβλία, αλλά εδώ τα βρήκε «ολοζώντανα» να κάνουν ένα σωρό δουλειές κουβαλώντας το νερό, τα ξύλα, τα θερισμένα δεμάτια του σπαριού στο θέρο, ακόμα και το αλώνισμα, όταν κάποιοι δεν είχαν άλογο ή μουλάρι στο σπίτι.

Αδυναμία του Δημητράκη από την πρώτη στιγμή που ήρθε στο χωριό, ήταν ο Κίτσος, ο γαϊδαρος της γιαγιάς του.

Έγιναν φίλοι αχώριστοι και κάθε μέρα, σαμαρωμένο ή ξεσαμάρωτο, ανέβαινε στη ράχη του και καθοδηγώντας τον με το καπίστρι, γυρόφερνε όλο το χωριό. Ακόμα και στο αλώνισμα δεν άφηνε ήσυχο το καμμένο το ζώο.

Σιγά-σιγά ο Δημητράκης ξεθάρρυνε και δεν περιορίστηκε στη γυροβολιά με τον Κίτσο της γιαγιάς, πήρε φόρα και όποιο γαϊδουράκι έβλεπε, δώστού κα-

βάλα και βόλτα στο χωριό.

Στην αρχή οι νοικοκυρές, που έβλεπαν με συμπάθεια το νεοφερμένο παιδί από την πόλη, έδειχναν συγκατάβαση και ανέχονταν την κατάσταση.

- Ε, κρίμα, έλεγαν μεταξύ τους. Άστε το παιδί να ξεσκάσει από την κλεισούρα της πόλης. Πρώτη φορά βλέπει γομάρια, θα βαρεθεί και θα ξεθυμάνει.

Μάλιστα κάποιες τον ορμήνεψαν με τρόπο:

- Δε βαριέσαι, μωρέ παιδί μου, να γυροφέρνεις ολημερίς με τα γομάρια; Δεν τ' αφήνεις ούτε να βοσκήσουν μια στάλα, ούτε κι εσύ να παίζεις καμιά «τσιολέγκα» με τ' άλλα παιδιά στο μεσοχώρι.

Ο Δημητράκης το χαβά του, που ν' ακούσει τις ορμήνιες των γυναικών. Το γαϊδουράκι της γιαγιάς βρήκε το μεγαλύτερο μπελά απ' όλα τ' άλλα. Όσπου μια μέρα έγινε αυτό που δεν θα μπορούσε ούτε να το φανταστεί ο Δημητράκης.

Ένα πρωινό λέει η γιαγιά στον Δημητράκη:

- Μωρέ καμάρι μου, αντί να φέρνεις γύρω το χωριό, δεν πας το καπμένο το ζώο να βοσκήσει στον Αϊ Δημήτρη, στο θερισμένο χωράφι; Θα μας ψοφήσει από την πείνα, έτσι που το ταλαιπωρείς το καπερό. Άλλο που δεν ήθελε ο Δημητράκης. Ανεβαίνει στον ξεσαμάρωτο γαϊδάρο και καμαρωτός σαν κόκορας τραβάει ίσια για το χωράφι όπου ο γαϊδάρος, πεινασμένος καθώς ήταν, έσκυψε λαίμαργα στα αγριοχόρτα και στ' απομεινάρια από τα θερισμένα στάχυα και δε σήκωνε

κεφάλι· ούτε λογάριζε το βάρος που'χε στην πλάτη.

Ξάφνου, εκεί που αμέριμνος ο Δημητράκης αγνάντευε τα γίδια να βόσκουν στο απέναντι βουνό, προβάλλει στο δρόμο, δίπλα απ' το χωράφι, ένας χωριανός με τη γαϊδουρίτσα του φορτωμένη κλαδί.

Ο Κίτσος κάτι μυρίστηκε, φύσηξε δυνατά τα ρουθούνια του, σήκωσε το κεφάλι απ' τη βοσκή, τέντωσε τα μεγάλα αυτιά του και βάζει ένα γκάρισμα που ακούστηκε ως το απέναντι χωριό.

Ο Δημητράκης κατατρόμαξε και πριν να καταλάβει τι γίνεται, βλέπει το γαϊδάρο να τρέχει προς τη γαϊδούρα. Τραβάει, όσο δυνατά μπορούσε, το καπίστρι για να τον συγκρατήσει, αλλά εκείνος πού να σταματήσει. Ο Κίτσος όταν είχε ερωτικές εξάψεις, δεν υπάκουε στη «γαϊδουρινή υπομονή» που του προσδίδουν οι άνθρωποι· γινόταν θηρίο ανήμερο! Σηκώνεται στα δυο πόδια και γκαρίζοντας τρέχει προς τη γαϊδούρα. Ο Δημητράκης χάνει την ισορροπία και ντούπ, βρίσκεται ξάπλα στο χωράφι. Ευτυχώς δε χτύπησε πολύ, όμως πήρε τέτοια τρομάρα που απ' εκείνη τη στιγμή σταμάτησε την κακή συνήθεια.

Γλίτωσε από το πέσιμο, άφησε και τα υπομονετικά τετράποδα στα βάσανά τους να υπηρετούν τ' αφεντικά τους στις μεταφορές, πούχασαν και οι νοικοκυρές και το πάθημα του Δημητράκη του'γινε μάθημα που το θυμάται ακόμα...

Σ.Τ.

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Έκθεση φωτογραφίας Λάμπρου Ράπτη «Η πόλη μου σε ασπρόμαυρο»

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Κόνιτσας διοργανώνει στο χώρο της βιβλιοθήκης ατομική έκθεση του σύγχρονου κονιτσιώτη φωτογράφου **Λάμπρου Ράπτη**. Η έκθεση με τίτλο «**Η πόλη μου σε άσπρο-μαύρο**» περιλαμβάνει 70 φωτογραφίες, με κεντρικό θέμα την πόλη της Κόνιτσας και τους ανθρώπους της. Επιμελήτρια του υλικού που παρουσιάζεται είναι η κυρία **Σοφία Σόνια Τιμοθέου**.

Η έκθεση μας καλεί να ξανασυστηθούμε με την πόλη μας και τους ανθρώπους της. Με μέρη και πρόσωπα τόσο οικεία και ταυτόχρονα τόσο πρωτόγνωρα στα μάτια μας, με φίλους και στέκια ιδωμένα με άλλη ματιά.

Ασπρόμαυρες ματιές σε έναν έγχρωμο κόσμο. Η τέχνη του Λάμπρου Ράπτη «χτίζεται» πάνω στους τόνους του γκρι, τη σκιά και το φως. Το χρώμα απουσιάζει και μαζί του το συνηθισμένο «ωραίο», το καθημερινό και κάποιες φορές σχεδόν αδιάφορα, «όμορφο».

Οι φωτογραφίες απλές, λιτές και απέρπτες, στηρίζονται μόνο στις φόρμες, τους όγκους και τις φωτοσκιάσεις τους. Υπερβαίνουν τα όρια της ρεαλιστικής απεικόνισης και μας καλούν να πάρουμε μέρος στο γοντεντικό παιχνίδι του φωτός και των αντικειμένων.

Κάποιες από τις φωτογραφίες που

παρουσιάζονται σίγουρα όλοι μας τις έχουμε ξαναδεί. Είναι όμως η πρώτη φορά που μας δίνεται η ευκαιρία να τις απολαύσουμε συγκεντρωμένες και να ανακαλύψουμε τον καλλιτέχνη πίσω από τον φωτογράφο.

Τα εγκαίνια της έκθεσης πραγματοποιήθηκαν την Παρασκευή **27/10/2017**. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή για το κοινό από 28 Οκτωβρίου έως 17 Νοεμβρίου 2017.

Ωράριο λειτουργίας Δευτέρα- Σάββατο 9 π.μ.-1 μ.μ., Τρίτη και Πέμπτη 5μ.μ.-8μ.μ.

Ο Λάμπρος Ράπτης γεννήθηκε στο Παλαιοσέλι Κόνιτσας. Γιος του φωτογράφου Γιώργου Ράπτη ασχολήθηκε με τη φωτογραφία από πολύ νωρίς. Πήρε μαθήματα φωτογραφίας από τη σχολή ΑΚΤΟ στην Αθήνα. Από το 1983 δραστηριοποιείται ως φωτογράφος τόσο στην περιοχή της Κόνιτσας όσο και στην υπόλοιπη Ελλάδα. Διαθέτει μια πλούσια συλλογή φωτογραφιών με ιστορικά και λαογραφικά θέματα από την περιοχή της Κόνιτσας. Φωτογραφίες του έχουν δημοσιευτεί σε περιοδικά, εφημερίδες, ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο.

Επικοινωνία: τηλ. 2655022350 και 6975578625, e-mail raptislampros@gmail.com και lampros@otenet.gr

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΗ ΖΕΡΜΑ

Ομιλία του προέδρου Γιάννη Παπαδημητρίου

Σεβασμιότατε, σεβαστοί πατέρες, αξιότιμε κ. Δήμαρχε, κ. Αντιδήμαρχε, κύριοι Δημοτικοί Σύμβουλοι, κύριοι εκπρόσωποι της τοπικής κοινότητας Δροσοπηγής, αξιότιμη κυρία πρόεδρε του ΚΑΠΗ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, αγαπητοί χωριανοί, κυρίες και κύριοι προσκυνητές και επισκέπτες. Εκ μέρους της εκκλησιαστικής επιτροπής της ενορίας μας και ως εκπρόσωπος του χωριού στο ΔΗΜΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ, καλωσορίζω όλους εσάς στη σημερινή γιορτή του προστάτη του χωριού μας ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

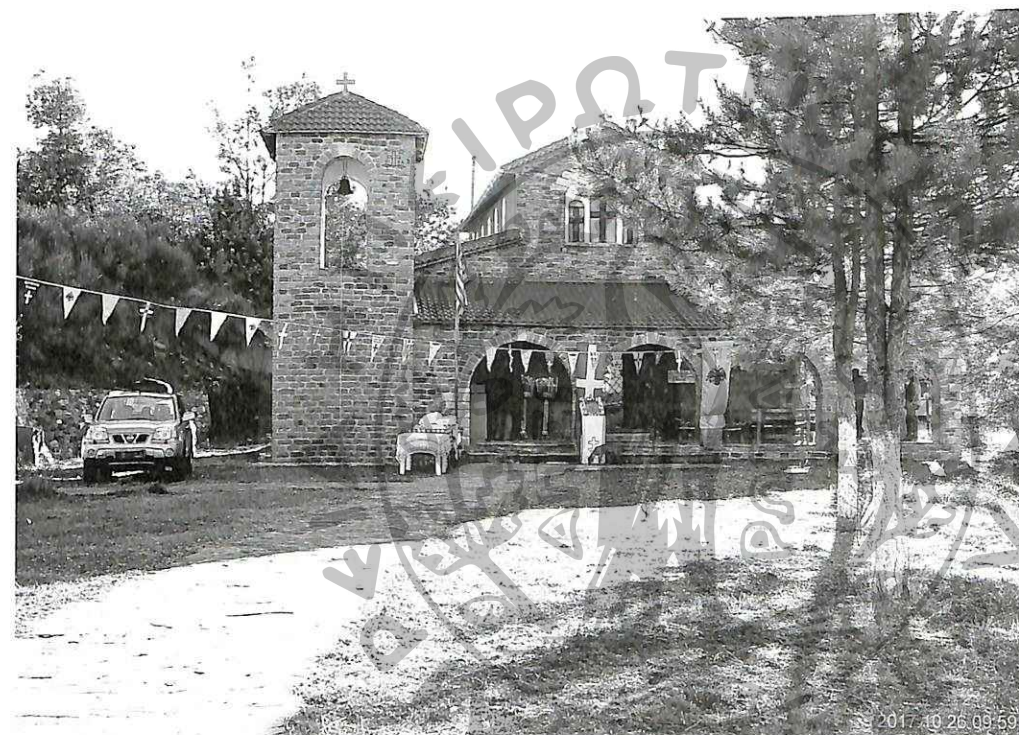
Ιδιαίτερως ευχαριστώ ΕΣΑΣ Σεβα-

σμιώτατε που στα πενήντα και πλέον χρόνια της διακονίας σας στη Μητρόπολή μας η παρουσία σας στα χωριά και στο χωριό μας είναι συνεχής και αδιάλειπτη.

Θα μου επιτρέψετε ΕΔΩ να αναφέρω ότι εσείς τελέσατε τα εγκαίνια του Ναού αυτού, πριν ακριβώς από είκοσι χρόνια, τον Αύγουστο του 1997.

Γιαυτό για εμάς του ΖΕΡΜΑΤΙΝΟΥΣ η σημερινή μέρα αποτελεί ένα σημαντικό θρησκευτικό και κοινωνικό γεγονός!

Ο Άγιος Δημήτριος και η Παναγία με το μοναστήρι της είναι σύμβολα και

σημεία αναφοράς για καθέναν που κα-
τάγεται από αυτό ΕΔΩ το χωριό.

Όλοι μεγαλώσαμε με τη χάρη τους
και τις δύσκολες στιγμές της ζωής μας
πάντα ζητάμε την βοήθειά τους.

Η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου
στο παλιό χωριό μας είναι κτίσμα του
1864 ενώ το μοναστήρι που ανακαινί-
ζεται ιδρύθηκε το 1618. Τόσο ο Άγιος
Δημήτριος όσο και το μοναστήρι είναι
συνυφασμένα με την ιστορική διαδρο-
μή του χωριού μας αλλά και της ευρύ-
τερης κοινοτικής περιοχής.

Το μοναστήρι Ζέρμας διαδραμάτισε
πολύ σημαντικό ρόλο τόσο στα προεπα-
ναστατικά χρόνια, όσο και στη μετέπειτα
ιστορική περίοδο.

Κυρίες και κύριοι η παρουσία τόσων
ανθρώπων από τα Γιάννενα, την Καστο-
ριά, την Κόνιτσα και τα γειτονικά χωριά
εδώ σήμερα δίνει σε μας τους λιγο-
στους μόνιμους κατοίκους ιδιαίτερη χα-
ρά.

Τέτοιες προσπάθειες τιμούν όλους
μας και δίνουν μηνύματα αισιοδοξίας
και προοπτικής.

Θέλουν δε να τονίσουν ότι και τούτοι
οι αιματοβαμμένοι τόποι και τούτα τα
χωριά έχουν και πρέπει να έχουν κά-
ποιο μέλλον και προοπτική.

Δεν πρέπει να εγκαταλειφθούν παν-
τελώς αξιότιμε κύριε Δήμαρχε μας.

Με την ευκαιρία σας ενημερώνω ότι
η αναστήλωση και ανακαίνιση του μο-
ναστηριού της Ζέρμας σύντομα θα ολο-
κληρωθεί και είναι υπό την εποπτεία της
8ης εφορίας Βυζαντινών αρχαιοτήτων
και της περιφέρειας Ηπείρου. Η παρά-
δοσή του στη λατρεία Σεβασμιώτατε ελ-
πίζουμε να συμβάλει στην πνευματική
και πολιτιστική ανάπτυξη της επαρχίας
μας.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τις ευλαβείς
προσκυνήτριες που ήλθαν από την ενο-
ρία του Αγίου Ιωάννη Ανατολής τιμών-
τας με την παρουσία τους τον Άγιο και
το χωριό μας, θερμές ευχαριστίες και
στο ΚΑΠΗ της ΚΟΝΙΤΣΑΣ που είναι
κοντά μας σήμερα.

Ευχαριστώ τις γυναίκες και τους άν-
δρες του χωριού που εργάστηκαν εθε-
λοντικά για την σημερινή εκδήλωση.

Ευχαριστώ τον πατέρα Κων/νο που
ως νέος εφημέριος του Ιερού Ναού αγ-
κάλλισε με μεράκι τη σημερινή εκδήλω-
ση και μας εμπνέει να πραγματοποιή-
σουμε και άλλες παρόμοιες πρωτο-
βουλίες.

Φίλες και φίλοι σας ευχαριστούμε
για την παρουσία σας. Να είστε καλά
και του χρόνου Σεβασμιώτατε και κύριε
Δήμαρχε να ανταμώσουμε πάλι.

ΧΡΟΝΙΑ ΜΑΣ ΠΟΛΛΑ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΟΛΥΜΠΟ

Το Σαββατοκύριακο 16-17 Σεπτεμ-
βρίου ο ορειβατικός Σύλλογος
αποτελούμενος από 20 περίπου άτομα,
πραγματοποίησε εκδρομή ανάβαση στον
Όλυμπο.

Ξεκινήσαμε 5 η ώρα το πρωί του
Σαββάτου και μετά από τέσσερις ώρες
φθάσαμε στην θέση Πριόνια.

Από εκεί άρχισε η ανάβαση, μια ω-
ραία διαδρομή μέσα στο δάσος. Φθάσα-
με στο πρώτο καταφύγιο "Πετρόστρουγ-
κα" όπου κάναμε ένα διάλειμμα μισής
ώρας περιμένοντας και τους βραδυπο-
ρούντες. Ψηλότερα φθάσαμε στο Αλπικό
τοπίο χωρίς δένδρα και καταπληκτική
θέα στον κάμπο της Πιερίας στην Κατε-
ρίνη, στο Αιγίνιο-Λιπόχωρο και άλλα χω-
ριά καθώς και στον θερμαϊκό.

Στο οροπέδιο των Μουσών μας ξάφ-

νιασαν ευχάριστα, μικρά κοπαδάκια αγ-
ριόγιδων που έβοσκαν αμέριμνα χωρίς
να ενοχλούνται από την παρουσία μας.

Μετά από επτά ώρες περίπου πορεί-
ας, φτάσαμε στο καταφύγιο "Αποστολί-
δης" όπου θα διανυκτερεύαμε.

Βρίσκεται σε υψόμετρο 2.600 μ. το
ψηλότερο των Βαλκανίων. Χαμηλότερα
στο οροπέδιο είναι το καταφύγιο του
Κάκκαλου. Μεγάλο και ωραίο το καταφύ-
γιο που μείναμε, φιλοξένησε περίπου
100 άτομα.

Αριστερά ο επιβλητικός βράχος του
Μύτικα και δεξιά σε υψόμετρο 1.800 μ.
το εκκλησάκι του Πρ. Ηλίας.

Στο οροπέδιο έβοσκαν αρκετά αλο-
γα και μουλάρια με τα οποία γίνεται ο
εφοδιασμός των καταφυγίων.

Το πρωί της Κυριακής, μετά από μι-

σή ώρα ομαλής διαδρομής, φθάσαμε στο δυσκολότερο σημείο προς την ανάβαση του Μύτικα. Χρησιμοποιώντας χέρια και πόδια και με κίνδυνο μήπως πέσουν πέτρες από τους προπορευόμενους, σε 45 λεπτά φθάσαμε στον θρόνο του Δία στα 2918 μ. Εκεί βρήκαμε και μερικούς Σκοπιανούς. Ξεκουρασθήκαμε και αφού βγάλαμε τις καθιερωμένες φωτογραφίες αρχίσαμε την ακόμη δυσκολότερη κατάβαση.

Για ένα δώρο περίπου βαδίζουμε στα λεγόμενα "ζωνάρια" εύκολη και ευχάριστη διαδρομή, για να ακολουθήσει η μεγάλη και απότομη κατηφόρα μέχρι τα πριόνια.

Στην μέση περίπου σταματήσαμε για ξεκούραση και καφέ στο καταφύγιο "Ζολώτας". Λίγο πριν τα Πριόνια βρήκαμε το μοναδικό τρεχούμενο νερό στις πη-

γές του Ενυπέα. Αξιοσημείωτο είναι ότι και τις δύο μέρες συναντήσαμε εκατοντάδες, χωρίς υπερβολή ορειβάτες Έλληνες και ξένους.

Μεγάλη εντύπωση μας έκανε το ότι δεν είδαμε ούτε ένα σκουπιδάκι στην πορεία μας.

Στα Πριόνια μας περίμενε ο οδηγός του μικρού λεωφορείου για την επιστροφή στην Κόνιτσα.

Κατάκοπος αλλά ευτυχισμένος και γεμάτος από ωραία συναισθήματα, από αυτήν την μοναδική εμπειρία, που ήταν όνειρο ζωής, επέστρεψα στην Κόνιτσα.

Νομίζω ότι τα ίδια συναισθήματα ένιωσαν και όλοι αυτοί που συμμετείχαν στην ανάβαση στο πιο ψηλό βουνό της Ελλάδας, στο βουνό των δώδεκα θεών των Αρχαίων.

Γ.Ν.

Παιδικές κατασκηνώσεις Κόνιτσας (Πηγή)

Παραθέτουμε πιο κάτω τα ονόματα του προσωπικού και των μαθητών από το βιβλίο σπιζομένων το καλοκαίρι του 1953.

Οι κατασκηνώσεις λειτούργησαν αρκετά χρόνια αλλά τελικά έκλεισαν και εγκαταλείφθηκαν στο έλεος της φθοράς.

Τυχαία ο Κ. Ζώτος από την Πηγή βρήκε πεταμένο ένα βιβλίο των σπιζομένων που δημοσιεύουμε. Είναι κρίμα που αυτό το καταχρεωμένο Κράτος μας να αφήνει ανεκμετάλλευτες τέτοιες υποδομές που έγιναν με τόσες δαπάνες και μετά να παραπονόμαστε ότι για την κακοδαιμονία μας φταίνε οι ξένοι...

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	(ΜΑΘΗΤΑΙ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΗΡΕΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ)	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	(ΜΑΘΗΤΑΙ ΣΤΕΛΕΧΗ ΥΠΗΡΕΤ. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ)
Παπαδοπούλου Ελένη	μαθηταί	Τσαρτσάλη Δ. Δανάν	Ομαδάρχης
Μαλάμης Μιχαήλ	»	Ζών Ουρανία	μαθήτρια
Ζιάκου Μελπομένη	»	Θεοδώρου Δημήτριος	μαθητής
Αθανασίου Σταματία	»	Μπακόλας Σωτήριος	»
Πάντου Αικατερίνη	»	Ρόβας Μιχαήλ	»
Μπόνιος Βασίλειος	»	Κόφας Νικόλαος	»
Κουρούτης Βασ. Ελευθέριος	»	Σδράβος Θεόδωρος	»
Λάμπρου Μαριγώ	»	Κεφάλας Χαράλαμπος	»
Τζάλλα Σταματία	»	Τσιτσιάς Ιπποκράτης	»
Λάμπρου Λάμπρος	»	Τάσιου Αικατερίνη	»
Κατσούκη Αφροδίτη	»	Διαμάντη Βασιλεία	»
Παππά Σπυριδούλα	»	Εξάρχου Νικόλαος	»
Πανταζής Νικόλαος	»	Σακελλάριος Κων/νος	»
Λάππα Χρυσάνθη	»	Κωστούλας Σταύρος	»
Κουρούτης Θεοφάνης	»	Μηλιάκα Καλλιρόη	»
Κυρίτης Ευάγγελος	»	Χούψια Ιωάννα	»
Ρίζου Αθανασία	»	Σιδέρης Πέτρος	»
Κοτσάφτης Λάμπρος	»	Παππάς Ανδρέας	»
Λάππα Ανδρονίκη	»	Χατζής Απόστολος	»
Παπαχαρίση Κλεονίκη	»	Κουρούτης Σπυρίδων	»
Μπελθικιώτης Παύλος	»	Μάντζος Παύλος	»
Μάρκος Κων/νος	»	Πάντος Κων/νος	»
Στράτος Γεώργιος	»	Κουτρομπίνα Ελευθερία	»
Στράτος Πασχάλης	»	Ηλία Ειρήνη	»
Στράτος Απόστολος	»	Νικολάου Πολυξένη	»
Ευαγγελίδης Ιωάννης	»	Καραγιάννη Ειρήνη	»
Ιατρού Ελένη	Κοινοτάρχης Νοσοκόμος		

Καφετζή Μαγδαληνή	»	Παναγιώτου Αριστοτέλης	»
Βέννου Ευδοκία	»	Κορδικόρης Γεώργιος	»
Καρρά Μαριάνθη	»	Αμπάζ Τνεφίτι	»
Ζώτος Κων/νος	»	Παπαμιχαήλ Δημήτριος	»
Πήκας Ευάγγελος	»	Μπογοσιάν Χαράλαμπος	»
Σπανός Ιωάννης	»	Τσούλος Γεράσιμος	»
Τσιλίφη Ελευθερία	»	Παπαθεμιστοκλέους Γεώργιος	»
Βουρδούκας Αθανάσιος	»	Παναγιωτίδης Δημήτριος	»
Βουρδούκας Χρήστος	»	Πρίντζος Χαράλαμπος	»
Ζώτου Μελοπομένη	»	Δερδέκης Χρήστος	»
Κίτσιος Γεώργιος	»	Χατζής Παντελής	»
Αθανασούλα Ελενίτσα	»	Μούκος Χαράλαμπος	»
Οικονόμου Ειρήνη	»	Γκίκα Ειρήνη	»
Τσιατσία Ευφροσύνη	»	Μπούσμπουλας Κων/νος	»
Πάντου Ευαγγελία	»	Ζώης Κων/νος	»
Τσαλιαμάνη Ευφροσύνη	»	Τσιέλος Κων/νος	»
Τάσιος Θωμάς	»	Βαγενάς Σωτήριος	»
Τάσιος Νικόλαος	»	Ιωνά Αλεξάνδρα	»
Τρουμπούκης Ευάγγελος	»	Ζιάκα Δέσποινα	»
Πρίντζος Δημήτριος	»	Καραγιάννη Αλεξάνδρα	»
Μπερτόδουλος Αθανάσιος	»	Ζών Αθανασία	»
Νικολόπουλος Ιωάννης	»	Σιόκου Αυγερινή	»
Διαμάντη Ευφροσύνη	»	Στεφάνου Νικόλαος	»
Τσαλιαμάνης Χριστόφορος	»	Τζουμάκας Ιωάννης	»
Βαγενάς Ευγένιος	»	Αποστόλου Νικόλαος	»
Ευαγγελίδης Ευάγγελος	»	Τζάλας Ελευθέριος	»
Φαρμάκης Αθανάσιος	»	Στεργίου Θωμάς	»
Τσαλιαμάνης Απόστολος	»	Τζάλας Ιωάννης	»
Τσαλιαμάνης Δημήτριος	»	Καραγιάννης Νικόλαος	»
Σιανάς Σωτήριος	»	Νικολάου Λεωνίδας	»
Βάβος Ελευθέριος	»	Χούσιος Σπυρίδων	»
Νίτσας Κων/νος	»	Γουσγούνη Χρυσανγή	»
Κωστούλας Ιωάννης	»	Ζδράβου Αγγελική	»
Μήτσος Κων/νος	»	Ζδράβου Πηνελόπη	»
Λίτος Γεώργιος	»	Γεράση Σοφία	»
Γαϊτανίδης Θωμάς	»	Ζαχαράκη Κασσιανή	»
Ρούσας Νικόλαος	»	Παπακώστας Νικόλαος	»
Μήτσος Βασίλειος	»	Κισάτη Ευδοκία	Ομαδάρχης
Τσαλιαμάνης Σπυρίδων	»	Μπουζούλας Βασίλειος	μαθητής
Μούρας Δημήτριος	»	Ζιαμπίρης Δημήτριος	»
Τζίκας Ιωάννης	»	Χούπιας Ιωάννης	Ομαδάρχης

Χρήστου Σωτήριος	μαθητής	Ζακοπούλου Άννα	»
Ζαχαράκης Βασίλειος	»	Καρακατσούλης Δημήτριος	Φύλαξ
Παπαθεμιστοκλέους Βασιλική	»	Κούσιος Χρήστος	Ομαδάρχης
Κωστρούγλου Σάββας	»	Παπαδημητρίου Κων/νος	Αποθηκάριος
Μησιακούλη Ειρήνη	»	Τσέλιος Αριστοτέλης	Ομαδάρχης
Παπαδήμα Φρειδερίκη	»	Ζώης Μιχαήλ	»
Φουρτζή Χαρίκλεια	»	Παπαθεμιστοκλέους Θεμιστ.	»
Τσαρτσάλης Γεώργιος	»	Κίτσιος Φώτιος	»
Καλιντέρη Παρασκευή	»	Ζδράβος Κων/νος	»
Καρέντζου Βασιλική	»	Ζιώκος Φώτιος	»
Ζήκα Χαρίκλεια	»	Παναγιωτίδου Έλλη	»
Θώμος Νικόλαος	»	Φουρτζή Ερμηνεία	Καθαρίστρια
Καρέντζου Εριφύλλη	»	Ζώτου Σταυρούλα	μαθήτρια
Καρέντζος Ναπολέων	»	Κίτσιος Κων/νος	μαθητής
Ζήκας Αλέξανδρος	»	Ζώτου Γλυκερία	μαθήτρια
Ιωσήφ Αθανάσιος	»	Μπουζιούλα Αλεξάνδρα	»
Ροϊδής Παναγιώτης	»	Δώνος Ευάγγελος	μαθητής
Πάντου Γενοβέφα	»	Βουρδούκας Λεωνίδας	»
Νάκου Ζαχαρούλα	»	Βουρδούκα Πανάγιω	μαθήτρια
Κουρούτη Αρτεμισία	»	Κίτσιου Ελευθερία	»
Βλάχος Πέτρος	»	Πολίτης Κων/νος	Αρτοποιός
Μότσης Αλκιβιάδης	»	Τσούκας Κων/νος	Εργάτης
Μπόνιου Παναγιώτα	»	Ρεντζούλης Πέτρος	Εργάτης
Ζήκου Μαρία	»	Μπογοσιάν Κων/νος	Μηχανικός
Σιάφη Ειρήνη	»	Νόκου Ευαγγελία	Καθαρίστρια
Εσάνη Μελοπομένη	»	Σωτηριάδου Βασιλική	»
Τζουμάκας Απόστολος	»	Τσελίφη Ελευθερία	»
Ζώης Θωμάς	»	Ζώτου Ουρανία	»
Τσερτέλης Δημήτριος	»	Ζακοπούλου Αλίκη	»
Σιωτόπουλος Φώτιος	»	Κούσιος Χαράλαμπος	Μάγειρας
Παπαθεμιστοκλέους Ελευθ.	»	Σκορδός Χαράλαμπος	Βοηθ. Μάγ.
Χούσος Αλέκος	»	Σκούφιας Δημοσθένης	Βοηθ. Αρτοπ.
Παπαζήσης Βασίλειος	»	Δημήτριος Μωυσίδης	Εργάτης
Μάνθος Κων/νος	»	»	»
Κακαράντζα Αλεξάνδρα	»	»	»
Σωτηριάδη Βασιλική	»	»	»
Γκίκα Πολυξένη	»	»	»
Πρίντζος Κων/νος	»	»	»
Ζαχαράκης Δημήτριος	»	»	»
Ρίζου Ισμήνη	»	»	»
Κυρίτση Βασιλική	»	»	»

Ανοικτή Επιστολή...

ΠΡΟΣ

Τον Υπουργό Εσωτερικών
Αξιότιμον κ. Πάνο Σκουρλέτη

*«Έτης Πίνδου τις βουνοπλαγιές, / διαμάντα τα χωριά μας,
κι ερείς όπου βρισκόμαστε, /τα 'χουμε στην καρδιά μας»*

Κύριε Υπουργέ

Αυτά τα διαμάντια, τα πρωτογενή κύτταρα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τείνουν να εξαφανιστούν, διατηρούνται ακόμη αποδεκατισμένα ΚΑΙ εγκαταλειμμένα χάριν του Πατριωτισμού μερικών Συνταξιούχων που πεισματικά αρνούνται ν' εγκαταλείψουν την Πατρώα Γη - πραγματικοί ιεραπόστολοι της Παράδοσης του τόπου μας!!!

Κύριε Υπουργέ

Προβληματίζεσθε ΚΑΙ δικαίως να αναθεωρήσετε - εκσυγχρονίσετε τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων. Πράγματι, τόσο ο Ν. «Καποδίστριας» και ο Ν. «Καλλικράτης» παρά τις αξιόλογες προσπάθειες των συντακτών της εποχής εκείνης, δεν αντελήφθησαν και δεν θεράπευσαν αρκούντως τα προβλήματα των τοπικών κοινωνιών.

Κύριε Υπουργέ

Η δημιουργία Δήμων μαμούθ! Με γενικές αρμοδιότητες ΚΑΙ η συρρίκνωση - κατάργηση των Κοινοτήτων, ολέθριο σφάλμα. Σήμερα οι Κοινότητες λειτούργουν με Κοινοτικά Συμβούλια ή και

χωρίς αυτά, χωρίς αρμοδιότητες και χωρίς προϋπολογισμό για την αντιμετώπιση στοιχειωδών τοπικών αναγκών. Παράλληλα, θεσπίστηκε ο θεσμός της Μονοεδρικής Κοινότητας - Δεν υπάρχει Κοινοτικό Συμβούλιο, υπάρχει όμως Πρόεδρος. Αλήθεια, σε ποιο διαμέρισμα της Οικουμένης λειτουργεί το σύστημα αυτό Διοίκησης...

Διοίκηση σημαίνει Συλλογικά όργανα - Συμβούλια. Ο Μονάρχης Πρόεδρος, αποφασίζει ΚΑΙ εκτελεί - Πρωτόγνωρη αυθαιρεσία!!!

Κύριε Υπουργέ

Επαναφέρετε το θεσμό της Κοινότητας, συστήστε Κοινοτικά Συμβούλια με σύγχρονες αρμοδιότητες ΚΑΙ καταστήστε τους ελάχιστους εναπομείναντες κατοίκους των χωριών μας ενεργούς πολίτες - δημότες, ικανοποιήστε το πατριωτικό συναίσθημα, ότι είναι νοικοκυραίοι στον τόπο τους.

Οι ηρωικοί αυτοί κάτοικοι των χωριών μας, φυλάνε «ΘΕΡΜΟΠΥΛΕΣ» - προστατεύστε τους πριν ο σημερινός «ΞΕΡΞΗΣ» της γραφειοκρατίας τους

εξοντώσει.

Τα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας μπορούν να θεραπεύσουν τις αδυναμίες επικοινωνίας μεταξύ Δήμου και απομακρυσμένων Κοινοτήτων.

Δεν χρειάζεται ο κάτοικος του Δίστρατου ή της Αετομηλίσας να κατέβει στην Κόνιτσα στην έδρα του Δήμου για μια πληροφορία ή για ένα πιστοποιητικό - γνωστού όντως ότι το Δίστρατο απέχει 65 και πλέον χιλιόμετρα, με δύσκολο οδικό δίκτυο, με συγκοινωνία μία (1) φορά την εβδομάδα με λεωφορείο «ΚΛΟΥΒΑ» ΚΑΙ με αποκλεισμό τους χειμερινούς μήνες.

Ένα ΦΑΞ στις Κοινότητες ή άλλο επικοινωνιακό μέσο θα έλυνε ίσως το πρόβλημα. Ας αναλάβουν τις ευθύνες τους να εκσυγχρονιστούν οι Πρόεδροι και τα ΝΕΑ Κοινοτικά Συμβούλια, εφόσον θέλουν να είναι νοικοκυραίοι στον τόπο τους. Συνταγματικά οι Κοινότητες είναι αυτοτελείς Οργανισμοί Τοπικού χαρακτήρα. Οι Κοινότητες έχουν καθορισμένα όρια - οι Δήμοι δεν έχουν όρια, όρια των Δήμων είναι τα όρια των Κοινοτήτων αρμοδιότητάς τους.

ΠΟΡΟΙ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ

Τα πάσης φύσης φυσικά προϊόντα - περιβάλλον - εκμετάλλευση δάσους - προϊόντα εξορύξεων, υδάτινοι πόροι - Λουτροπηγές - Ιαματικές Πηγές - Βοσκότοποι - Ξύλευση

- Κλαδονομή - ενοικίαση χορτολιβαδικών εκτάσεων - αμμοληψία - νταμά-

ρια εξόρυξης οικοδομικών υλικών κλπ. Είναι περιουσιακά στοιχεία της Κοινότητας. Εκμεταλλεύονται και διαχειρίζονται από την Κοινότητα, πάντα με την εκοπεία του Δήμου και τα έσοδα εγγράφονται στον ετήσιο προϋπολογισμό του Δήμου, σε ειδικό κεφάλαιο και άρθρο της Κοινότητας. Βέβαια, η διοίκηση και εποπτεία των Κοινοτήτων ασκείται από το Δήμο και οι Κοινότητες συμμετέχουν στα πάσης φύσης διοικητικά έξοδα και όχι μόνο... εφόσον υπάρχουν έσοδα.

Εύλογοι οι προβληματισμοί μου, ως Δημότης ενός ορεινού χωριού της Επαρχίας Κόνιτσας και θέλω να πιστεύω ότι κρούω ανοικτές θύρες - Κύριε Υπουργέ - στην αριστερή - Δημοκρατική σας ευαισθησία.

Τον κώδωνα του κινδύνου είχα κρούσει και στους τέως ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥΣ και ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΙΚΟΥΣ συναδέλφους σας... Επισυνάπτω τις σχετικές μου αναφορές.

«Φωνή βοώντος εν τη ερήμω»

Υ.Γ. Αποδεσμεύστε το ψηφοδέλτιο των τοπικών Κοινοτήτων από το ψηφοδέλτιο του Κομματάρχη Δημάρχου. Αναλύω τις απόψεις μου στις επισυναπτόμενες αναφορές μου στους τέως Συναδέλφους σας.

ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΙΤΣΙΟΣ

Συνταξιούχος Δ/ντής Α' Ο.Τ.Α.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με ζέση ξεκίνησε ο φετινός Σεπτέμβρης, αλλά μετά από μια ολιγόωρη βροχή δρόσισε τις επόμενες μέρες.

• Στις 7/9 έγιναν τα εγκαίνια του Αμπελουργικού Μουσείου στην Κ. Κόνιτσα.

• Στις 8/9 γιόρτασε η Παναγία του Στομίου με προσέλευση πολλών προσκυνητών.

• Στις 8/9 πραγματοποιήθηκε στο Δημ. Μέγαρο συνέδριο της ΚΕΔΕ με τη συμμετοχή πολλών δημάρχων ορεινών περιοχών. Στην έναρξη μίλησε ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Πάνος Σκουρλέτης, ο Πρ. ΚΕΔΕ κ. Γ. Πατούλης η Αντιπεριφερειάρχης κ. Τ. Καλογιάννη και χαιρετισμούς απνύθιναν πολλοί Δήμαρχοι καθώς και οι βουλευτές Ι. Καραγιάννης, Μ. Τζούφη, Γ. Στέφος, Κ. Τασούλας, θέμα του Συνεδρίου: «Η ισότιμη συμμετοχή των Ορεινών Δήμων στην ανάπτυξη της χώρας».

• Στις 20/9 ξεκίνησε το ετήσιο "Παζαρόπουλο" στην πλατεία Φριζή. Για μια εβδομάδα οι επισκέπτες από την Κόνιτσα και τα χωριά κινήθηκαν με κέντρο αναφοράς το παζάρι.

Μικρότερος ο τζίρος από τα παλιότερα χρόνια που τότε έσφυζε από κόσμο και πλήθος αγροτοκτηνοτροφικών προϊόντων.

«Άλλα ήθη, άλλοι καιροί»... Πάντως τα μικρά παιδάκια έμειναν ευχαριστημένα από τους γύρους με τα ηλεκτρικά αυ-

τοκινητάκια.

• Στις 23/9 γιορτάστηκε η μνήμη του νεομάρτυρα Ιωάννη του εκ Κονίτσας που έγινε χριστιανός απαρνούμενος την θρησκεία του και μαρτύρησε στις 23 Σεπτεμβρίου του 1914 στο Αργίνιο.

• Στις 29/9-10/17 η Εταιρεία Διάδοσης Ιπποκρατείου Πνεύματος (Ε.Δ.Ι.Π.) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Διαβητολογικό Κέντρο της Γ' Παθολ. Κλινικής του Γενικού Νοσοκ. Νίκαιας-Πειραιά «Αγ. Παντελεήμων» και το Δήμο Κονίτσας διοργάνωσε Επιστημονική εκδήλωση με θέμα: «μεταβολικά νοσήματα από τον Ιπποκράτη έως σήμερα».

Έλαβαν μέρος με τις εισηγήσεις τους πολλοί γιατροί διαφόρων ειδικοτήτων. Ψυχή της διοργάνωσης ήταν ο συντοπίτης μας διαβητολόγος γιατρός Σταύρος Μπούσμπουλας.

Στις 21/10/17 ο Δήμος Κονίτσας διοργάνωσε ημερίδα με θέμα «Η κτηνοτροφία στους ορεινούς Δήμους».

Μετά το χαιρετισμό του Δημάρχου κ. Α. Παπασπύρου, μίλησαν οι δυο εισηγητές.

1. Ο Δημ. Τόντης, Αναπληρωτής Καθηγητής τμ. Κτηνιατρικής Πανεπ. Θεσ/νίκης, με θέμα:

«Η ορεινή κτηνοτροφία σήμερα σε κρίσιμη καμπή: ανάπτυξη ή υποβάθμιση»

2) Ελευθ. Γίτσας, Πρ. Διεπαγγελματικής Οργάνωσης Κρέατος (ΕΔΟΚ) και Αντιπρ. Συνδέσμου Ελληνικής Κτηνοτροφίας με θέμα:

«Η οργάνωση των κτηνοτρόφων σε

ομάδες παραγωγών».

Οι ομιλίες ήταν πολύ ενδιαφέρουσες και διαφωτιστικές για τους κτηνοτρόφους και όχι μόνον.

Κρίμα στους κόπους του Δημάρχου και των ομιλητών για τη μικρή συμμετοχή των ενδιαφερομένων. Θά 'πρεπε να ήταν γεμάτη η αίθουσα από κόσμο...

• Επιτέλους, μετά από την ανομβρία τόσων μηνών, άνοιξαν τα ουράνια και έπεσε μια ποτιστική βροχή στις 23 Οκτώβρη. Παράλληλα είχαμε πτώση θερμοκρασίας και λίγο χιόνι στις ψηλές βουνοκορφές.

• Ο Δήμος Κονίτσας, στην προσπάθειά του να μειώσει την ανεργία και απασχόληση νέων Δημοτών, σε συνεργασία με το Κέντρο Επαγγ. Κατάρτισης του Ο.Α.Ε.Δ. Ιωαννίνων θα υλοποιήσει πρόγραμμα κατάρτισης για 25 Δημότες με τίτλο: «χρήση τεχνολογιών πληροφορικής για ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας στην παραγωγή και πώληση αρωματικών-φαρμακευτικών φυτών (ΑΡΩΝΙΑ-ΤΡΟΥΦΑ)».

• Με λαμπρότητα γιορτάστηκε ο Πολιούχος στη Ζέρμα (26/10) (λεπτομέρειες βλ. σ. 355).

• Από το τέλος Οκτώβρη και όλο το Νοέμβρη είναι η εποχή παραγωγής του τσίπουρου. Έχει γίνει παράδοση από παλιά χρόνια στα χωριά μας και παίρνει χαρακτήρα «πανηγυριού» με μεζέδες και όργανα.

• Μεγάλη επιτυχία είχε φέτος η εκδήλωση με τη «βραδιά τσίπουρου», στο

Πεκλάρι (Πηγή). Άρτια οργάνωση με ποικιλία μεζέδων και παραδοσιακή μουσική με γλέντι.

• Ολοκληρώνεται η διαμόρφωση του χώρου δίπλα στο πέτρινο γεφύρι με πλακόστρωτο κ.λπ. Είναι το σημείο αναφοράς της πόλης και πολύ καλά κάνει ο Δήμος να τον αναδείξει, αφού όποιος επισκέπτεται την Κόνιτσα, είναι αδύνατον να μην επισκεφτεί το ξακουστό πέτρινο γεφύρι.

• Το ΚΕΦΟ γιόρτασε την «Παγκόσμια ημέρα ηλικιωμένων με εκδήλωση στο κέντρο «Βοϊδομάτι» την 1/10/17.

• Στις 8/10/17 πραγματοποίησε εκδρομή στην Παραμυθιά και στις 31/10/17 στη Ναύπακτο.

Ευχαριστήρια

Το Εκκλησιαστικό Γηροκομείο Κονίτσας "Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ" ευχαριστεί θερμά τον εξωραϊστικό και Φιλοπρόοδο Σύλλογο Πηγής και ιδιαίτερα τον Πρόεδρο αυτού κ. Ευθύμιο Βουρδούκα, για την προσφορά στο Ίδρυμα μιας μεγάλης βασιλόπιτας την οποία ο Σύλλογος ήταν να κόψει επ' ευκαιρία του Νέου Έτους 2017, αλλά η κοπή αναβλήθηκε λόγω της κακοκαιρίας.

* * *

Επίσης ευχαριστεί θερμά τον κ. Σάββα Σελιτσανιώτη, κάτοικο Καλαμαριάς για την δωρεά χρηματικού ποσού εις μνήμη της συζύγου αυτού Χρυσανγής

Παπαχρήστου και δέεται υπέρ αναπαύσεως της ψυχής αυτής.

* * *

Η οικογένεια της αιμνήστου Ευτυχίας Μούρα-Δρακάτου ευχαριστεί θερμά το Εκκλησιαστικό Γηροκομείο Κόνιτσης «Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ» για την άριστη περίθαλψη και φροντίδα που παρείχαν στην αιμνήστη κατά το τελευταίο διάστημα της ζωής της οπότε και φιλοξενήθηκε στο ανωτέρω ίδρυμα. Ευχόμαστε ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή της.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις:

• Στις 17/10/17 ο Παναγιώτης και η Άρια Τσιγκούλη απέκτησαν το τέταρτο παιδί τους, αγόρι.

Βαπτίσεις:

• Στις 9.7.17 ο Αλέξανδρος Στέρτσος και η Μαρία Καψωμηνάκη βάπτισαν στην Αθήνα τα δίδυμα τέκνα τους Βασίλη-Άννα.

• Στις 15/7.17 ο Γιάννης Α. Μαρούλης και η Μαρία Π. Δήσιου βάπτισαν την κόρη τους στην Πάχη Μεγάρων. Όνομα: Ειρήνη.

• Στις 10.9.17 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα ο Βασίλειος Σπανός του Χαράλαμπου και της Αρλέτη Ελένης.

• Στις 17.9.17 βαπτίστηκε στην Κόνιτσα ο Αλέξανδρος-Νικηφόρος του Χαράλαμπου και της Πηνελόπης.

Γάμοι:

• Στις 3.9.17, στον Ι. Ναό Αγ. Σπυ-

ρίδωνα Νεοχωρόπουλου Ιωαννίνων, έγινε ο γάμος του Γεωργίου Ιωαν. Τζιάλλα και της Γεωργίας Γ. Παπαλέξη. Ακολούθησε δεξίωση στο Κέντρο «Σετανία». Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι.

• Στις 2.9.17 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Σπυρίδων Βλάχος και η Θεοφανή Πιπερίδου.

• Στις 9.9.17 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Βασίλειος Χατζημελετίου και η Γεωργία Μότση.

• Στις 9.9.17 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Στέφανος Σκανδάλης και η Μιχαέλα Ζαχάρη.

• Στις 8.10.17 παντρεύτηκαν στην Κόνιτσα ο Κοσμάς Ιατρού και η Παουλίνα Όσικ.

Απεβίωσαν:

• Στις 4.9.17 ο Απόστολος Βαζούκης, ετών 89, στην Πηγή.

• Στις 7.9.17 η Άρτεμις Κυρολίβα-νου, ετών 77, στην Κλειδωνιά.

• Στις 9.9.17 η Αλεξάνδρα Λέτσιου, ετών 88, στη Μόλιστα.

• Στις 18.9.17 ο Παναγιώτης Μπάρμπας, ετών 67, στην Κόνιτσα.

• Στις 2.10.17 η Αγγελική Κενανίδου, ετών 86, στην Κόνιτσα.

• Στις 12.10.17 ο Ιωάννης Καραγιάννης, ετών 86, στην Κόνιτσα.

• Στις 16.10.17 η Βαρβάρα Ευαγγέλου, ετών 88, στην Κόνιτσα.

• Στις 19.10.17 η Δημητρώλα Κωστούλα, ετών 88, στο Αηδονοχώρι.

• Στις 21.10.17 η Ευγενία Μπουζού-

λα, ετών 84, στην Εξοχή.

• Στις 17.9.17 ο Κων/νος Μπλιθικιώτης, ετών 72 στη Λαγκάδα.

• Στις 4.10.17 ο Σπυρίδων Βαλτάς, ετών 91, στην Πυρσόγιαννη.

• Στις 11.10.17 η Χρυσούλα Παπαχαρίση, ετών 87, στην Καστάνιανη.

• Στις 21.10.17 ο Βασίλειος Σδούκος, ετών 84, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 19.10.17 η Αγόρω Δέδε, ετών 95, στο Πληκάτι.

• Στις 24.10.17 η Πανάγιω Λύτα, ετών 87, στην Πηγή.

• Στις 29.10.17 η Ρηνούλα Τζιάλλα, ετών 66, στην Κόνιτσα.

ΜΝΗΜΕΣ

Στις 17 Ιουλίου απεβίωσε στα Άρματα η Μαρίκα Βάρνα. Στη μνήμη της οι οικογένειες Γκίκα-Γεωργίου Νιατσια προσφέρουν στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ 30 ευρώ.

• Στις 21 Σεπτεμβρίου απεβίωσε η λατρευτή μας μητέρα Ιφιγένεια Ι. Τσιλίφι. Στη μνήμη της τα παιδιά της προσφέρουν 50 ευρώ στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ.

Αυτοί που έφυγαν

† Απόστολος Α. Βαζούκης ετών 89

Την 5η Σεπτέμβρη ώρα 5.30' μαζευτήκαμε και πάλι στο Κοιμητήριο του Αν- Νικόλα, για να αποχαιρετήσουμε έναν ακόμη Γηγενή Πεκλαρίτη, τον Αποστόλη. Ο Αποστόλης γεννήθηκε στο Πεκλάρι το 1928. Πρωτότοκος γιος πολυμελούς οικογένειας του Αχιλλέα και της Αθηνάς.

Μεγάλωσε, ανδρώθηκε, σφυριλατημένος με τις πατριαρχικές αρχές της Ηπειρώτικης - Πεκλαρίτικης οικογένειας - του πάτερ Φαμίλια Αχιλλέα!

Σε νεαρά ηλικία, όπως όλοι οι Νέοι του χωριού εντάχτηκε στην παρέα του Τέκτονα πατέρα του, της πέτρας - κουβαλώντας λάσπη με την θλιβερή ξύλινη κοπάνη, πραγματικό μαρτύριο για τις τρυφερές εκείνες ηλικίες.

Ο Αποστόλης όμως, δεν άργησε να μυηθεί στην Τέχνη της Πέτρας και να εξελιχθεί σε Αρχιμάστορα, όλων των οικοδομικών ειδικοτήτων.

Την 10ετία του 40: έφηβος πλέον, δοκιμάστηκε, όπως όλοι οι νέοι του χωριού από την σύρραξη του ελληνοϊταλικού πολέμου και την Γερμανική κατοχή...

Φύσει και θέσει επαναστάτης δεν διστάσε, μόλις στα 14σερά του χρόνια να ενταχθεί στην Αντίσταση των Νεων Ανδρών του χωριού, κατά της Γερμανικής Κατοχής. Την 10ετία του 50 μετά την λήξη του πολέμου και του εμφύλιου

σπαραγμού υπηρέτησε στις ένοπλες δυνάμεις, στο επίλεκτο Σώματα των ΚΟΜΑΝΤΟΣ πρασινοσκούφηδων-Λοκατηδων!

Αποστρατεύτηκε, γύρισε στο Πεκλάρι, καιρός πλέον να ανοίξει το δικό του σπιτικό. Παντρεύτηκε την Ανθούλα, κόρη του Γιώργου και της Ουρανίας Ζώτου και απέκτησαν τα αξιόλογα παιδιά τους την Δημητρούλα (Τούλα) και τον Αχιλλέα.

Δεν δίστασε να μεταναστεύσει και στην μακρινή Γερμανία για μια καλύτερη ζωή - επέστρεψε στο Πεκλάρι ζώντας αρμονικά με τους γονείς του και την οικογένειά του- Ευτύχησε να γίνει παππούς και να καμαρώσει τα παιδιά των παιδιών του.

Ατυχώς το 2013 έφυγε από την ζωή ο σύντροφος της ζωής του Ανθούλα, ο χαμός της πλήγωσε βαθιά τον Αποστόλη - ζούσε με την θύμησή της...

Ποιός όμως θα ξεχάσει την προσφορά του Αποστόλη στα Παραδοσιακά, ιστορικά δρώμενα του χωριού! Πολυάσχολος και πολυτεχνίτης ασχολήθηκε και με την Παραδοσιακή Μούσα! Εξελίχθηκε σε άριστο Ακορντεονίστα, στη συνέχεια ασχολήθηκε με την εκμάθηση

κλαρίνου, συγκρότησε κομπανία με άλλους φιλόδοξους νέους του χωριού και στα δύσκολα εκείνα χρόνια της Μοναξιάς και της απομόνωσης το Πεκλάρι είχε τη δική του Παραδοσιακή ερασιτεχνική κομπανία, και όλοι μας διασκεδάσαμε ποικιλοτρόπος, χάριν της πρωτοβουλίας του Αποστόλη.

Θέλω να πιστεύω φίλε Αποστόλη ότι έφυγες ευχαριστημένος, έφυγες όρθιος, όπως το επιθυμούσες.

Κατά τον τελευταίο ασπασμό ευχηθήκαμε και προσευχηθήκαμε, όπως ο Πανάγαθος θεός τάξει την ψυχή σου εκεί όπου οι δίκαιοι αναπαύονται.

Τα μυρωμένα λουλούδια - απ' τις αυλές μας με τα οποία σκεπάσαμε το φέρετρό σου, ας γίνουν βάλσαμο παρηγοριάς, για τους οικείους σου.

ΑΠΟΣΤΟΛΕ: ήσουν η ζώσα φωνή του χωριού, ήσουν η Ιστορική Παράδοση του χωριού μας.

Δεν σε ξεχνούμε!!!

«Τότε πεθαίνουν οι νεκροί

όταν τους λησμονούμε

Καλό σου ταξίδι φίλε

Αιώνια σου η μνήμη

Κ.Γ.Κ.

Συνδρομές

Φουρτζής Νίκος Αυστραλία	100	Νικολακοπούλου Φρειδερίκη Γιάννινα	20
Ζηκοπούλου Αριάδνη U.S.A.	100	Παπαδημητρίου Χρυσούλα Γιάννινα	30
Κατσιμπάρης Γιάννης U.S.A.	30	Καράντζιος Διον. Έδεσσα	15
Αθανασόπουλος Κων. Αθήνα	20	Μικρογιαννάκη Βασιλική Νίκαια	15
Μουκούλης Αθαν. Αθήνα	30	Τρέσκας Κων/νος Πάτρα	15
Μουρεχίδου Αικατ. Αθήνα	30	Ρούβαλη Σοφία Βόλος	15
Παπαϊωαννίδης Μίμης Αθήνα	15	Ζήδρου Δήμητρα Κόνιτσα	50
Κίτσιος Αριστοτέλης Αθήνα	15	Καραγιάννη Ελένη Κόνιτσα	50
Τασούλας Κων/νος Αθήνα	100	Ευαγγέλου Λαμπρινή Κόνιτσα	15
Τσιάτσης Παναγ. Αθήνα	30	Πορέτσης Μηνάς Κόνιτσα	50
Βουδούρη Άννα Αθήνα	30	Φουνταράς Κώστας Κόνιτσα	20
Λέτσιος Γεώργιος Αθήνα	20	Λόλα Σοφία Κόνιτσα	20
Τσιτσιράκος Παύλος Αθήνα	30	Ιερ. Τζήμος Μηνάς Ελεύθερο	20
Τράντας Αντ. Θεσ/νίκη	15	Βανούση Θάλεια Αηδονοχώρι	15
Μηλιώνη Κατερίνα Θεσ/νίκη	20	Βουρδούκας Ευθύμιος Πηγή	15
Τράντας Αντώνης Θεσ/νίκη	15	Λασπονίκος Νίκος Καβάσιλα	20
Νικόπουλος Αντ. Θεσ/νίκη	30	Φασούλης Τάσος Κεφαλοχώρι	20
Δάλλα Παναγιώτα Θεσ/νίκη	15	Μίσσιος Αθαν. Γερμανία	50
Χατζής Βασ. Θεσ/νίκη	15	Ζηκοπούλου Αριάδνη U.S.A.	100
Χαλούλου Σταυρούλα Γιάννινα	30	Κολοκυθά Αικ. Καλαμέτα	20
Ζήκας Δημ. Γιάννινα	20	Γιάκκας Γεωργ. Λάρισα	20
Κήτας Δημ. Γιάννινα	80	Δήσιος Παναγ. Μέγαρο	20
Τσιαλιαμάνη Αικατ. Γιάννινα	20	Ρούβαλης Σπύρος Αλαξάνδρεια	20
Τσιαλιαμάνης Πέτρος Γιάννινα	30	Παπαϊωάννου Ιωαν. Γιάννινα	20
		Πούλιος Παν. Γιάννινα	20
		Κεφσερίδου Άννα Γερμανία	30

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)
Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)
Ιστοσελίδα Σταθμού: <http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/>

Σεπτέμβριος 2017					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
18,6	35,7	6,2	50,0	11	BBA
Οκτώβριος 2017					
Θερμοκρασία (°C)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
13,6	29,4	1,8	49,6	5	BBA

"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ
ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ 4
454 44 ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Καταρράκτης κάτω από την Γκαμήλα (Ηλιοχώρι).

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐ Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐ Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐ Refusé
Απεβίωσε	☐ Décédé
Συνωνυμία	☐ Synonymie
Δ/νση δυσανάγνωστη	☐ Adresse illisible
Αζητητο	☐ Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐ Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο
ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας
2573

